

Plan-MER Bestemmingsplan Buitengebied Best 2021

Deel A - hoofdrapport

Plan-MER

Bestemmingsplan

Buitengebied Best 2021

Deel A - hoofdrapport

Rapportnummer:	P186126.006
Naam opdrachtgever:	Gemeente Best de heer T. Baudoin
Adres opdrachtgever:	Postbus 50 5680 AB BEST
Opstellers:	Evelyne Coopmann – van Overbeek Koen Albers Henk Ullenbroeck
Status:	definitief t.b.v. ontwerp
Datum:	13 april 2021

Vestigingen te Nijmegen, Vught, Baexem en Voerendaal

St. Stevenskerkhof 2
6511 VZ Nijmegen
T (024) 322 45 79

info@pouderoyentonnaer.nl
pouderoyentonnaer.nl

Op onze dienstverlening zijn de
DNR 2011 van toepassing die u vindt op
pouderoyentonnaer.nl

Inhoud

Samenvatting	4
1 Inleiding.....	17
1.1 Herziening van het bestemmingsplan buitengebied.....	17
1.2 Milieueffectrapport met focus op milieugevolgen veehouderij	17
1.3 Begrenzing plangebied	18
1.4 Leeswijzer	19
2 Beleidskaders ruimtelijke ordening en beleidskeuzen bestemmingsplan	20
2.1 Provinciale beleidskaders	20
2.2 Structuurvisie buitengebied	23
2.3 Beleidskeuzen voor het Bestemmingsplan Buitengebied Best	25
2.3.1 Nota van uitgangspunten	25
2.3.2 Gebiedsbestemmingen.....	28
2.3.3 Bestemmingswijze bestaande veehouderijen	29
2.3.4 Bestemmingswijze voor (vrijkomende) agrarische bedrijven.....	31
2.3.5 Bestemmingswijze overige agrarische bedrijven - boomteelt.....	32
2.3.6 Bestemmingswijze niet-agrarische bedrijven en recreatie.....	33
3 Ontwikkeling veehouderij	34
3.1 Omvang en spreiding veehouderij nu en ontwikkeling in het verleden.....	34
3.2 Waarmee worden effecten vergeleken?.....	36
3.3 Onderzochte scenario's.....	37
4 Ontwikkeling overige bedrijven	41
4.1 Niet-agrarische bedrijven en recreatie.....	41
4.2 Overige agrarische bedrijven (niet-veehouderijbedrijven)	41
5 Milieueffecten ammoniak, geur en fijn stof	44
5.1 Inleiding	44
5.2 Stikstof en Natura2000 gebieden.....	44
5.2.1 Kaders stikstof en Natura2000	44
5.2.2 Natura 2000 gebieden	45
5.2.3 Milieugebruiksruimte stikstof (ammoniak)	46

5.2.4	Milieugebruiksruimte stikstof (stikstofoxiden)	49
5.2.5	Effecten scenario's.....	50
5.2.6	Aanvullende analyse per veehouderijbedrijf	53
5.2.7	Betekenis voor het bestemmingsplan	54
5.3	Geur	55
5.3.1	Kaders geur.....	55
5.3.2	Milieugebruiksruimte geur	56
5.3.3	Effecten scenario's.....	57
5.3.4	Betekenis voor het bestemmingsplan	61
5.4	Fijn stof en endotoxinen.....	62
5.4.1	Kaders fijn stof en endotoxinen	62
5.4.2	Milieugebruiksruimte fijn stof en endotoxinen	65
5.4.3	Effecten scenario's.....	68
5.4.4	Betekenis voor het bestemmingsplan	71
6	Overige milieueffecten	72
6.1	Overige effecten ontwikkelingen veehouderijen	72
6.1.1	Landschap, cultuurhistorie en archeologie.....	72
6.1.2	Geluid	73
6.1.3	Verkeer	74
6.1.4	Bodem en water	74
6.1.5	Gezondheid.....	74
6.1.6	Klimaatadaptatie en duurzame energie	78
6.2	Effecten ontwikkelingen boomteelt	80
6.2.1	Mogelijke milieueffecten	80
6.2.2	Natte natuurparels en attentiegebieden NNB.....	80
6.2.3	Mogelijkheden om negatieve effecten uit te sluiten.....	82
6.3	Effecten overige ontwikkelingen	82
6.3.1	Teeltondersteunende voorzieningen	83
6.3.2	Mestbewerking.....	84
6.3.3	Huisvesting arbeidsmigranten	84
6.3.4	Minicampings	85

Vestigingen te Nijmegen, Vught, Baexem en Voerendaal

St. Stevenskerkhof 2
6511 VZ Nijmegen
T (024) 322 45 79

info@pouderoyentonnaer.nl
pouderoyentonnaer.nl

Op onze dienstverlening zijn de
DNR 2011 van toepassing die u vindt op
pouderoyentonnaer.nl

Samenvatting

Herziening van het bestemmingsplan buitengebied

De gemeente Best werkt aan een integrale herziening van het bestemmingsplan voor het buitengebied. De gemeente moet elke tien jaar het bestemmingsplan actualiseren en het geldende bestemmingsplan voor het buitengebied is onherroepelijk geworden in 2010. Het geldende bestemmingsplan sluit ook niet meer aan op de bestuurlijke ambities van de gemeente en door de herziening van het bestemmingsplan kunnen provinciale beleidsregels uit de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant worden opgenomen in het bestemmingsplan. Er is geen doelstelling om een volledig nieuwe koers te bepalen voor het buitengebied van Best.

Vanuit de Nota van uitgangspunten (2017) omtrent de actualisatie van het bestemmingsplan en vanuit de impact op het milieu zijn de volgende ontwikkelingsmogelijkheden het meest relevant voor het milieueffectrapport (MER):

- Gebiedsbestemmingen: een regeling voor agrarische gebieden in relatie tot mogelijke aantasting van natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarden in het buitengebied.
- Bestemmingswijze agrarische bedrijven en niet-agrarische bedrijven in relatie tot mogelijke effecten van ontwikkelingen van agrarische en niet-agrarische bedrijven in het buitengebied voor omwonenden, andere functies en de waarden in het buitengebied.

Milieueffectrapport met focus op mogelijke milieugevolgen veehouderij

Het voorgenomen planologisch beleid voor de veehouderij kan worden aangemerkt als een kader voor latere m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten, te weten besluiten over de omgevingsvergunning van veehouderijen met een omvang boven de drempelwaarde. Om die reden dient voor het bestemmingsplan de m.e.r.-procedure te worden doorlopen en is een milieueffectrapport (MER) opgesteld, met de focus op de mogelijke milieugevolgen van de ontwikkeling van veehouderijen in relatie tot de planologische ruimte die is opgenomen in het bestemmingsplan buitengebied.

Begin 2019 is een Notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) opgesteld. Deze notitie beschrijft de opzet en inhoud van het op te stellen MER. Iedereen kon een zienswijze geven op de inhoud van de NRD en aangeven wat in het milieueffectrapport moet worden onderzocht. Op basis van de NRD en ingediende zienswijzen is vervolgens het MER opgesteld en zijn de milieueffecten van het bestemmingsplan inzichtelijk gemaakt.

Het ontwerp bestemmingsplan en het MER worden ter inzage gelegd met de mogelijkheid tot het inbrengen van zienswijzen. Vervolgens worden de milieugevolgen van de alternatieven, de ingebrachte zienswijzen en adviezen meegewogen bij de vaststelling van het bestemmingsplan door de gemeenteraad.

Onderzochte scenario's

In het MER worden de mogelijke milieueffecten ten gevolge van het nieuwe bestemmingsplan in beeld gebracht. Omdat niet bekend is hoe de ontwikkeling er exact uit gaat zien (welke bedrijven gaan stoppen, welke bedrijven gaan groeien) is er gewerkt met ontwikkelscenario's. Er zijn voor de veehouderij twee scenario's onderzocht: een trendmatig scenario en een worstcase scenario.

Uit een trendanalyse blijkt dat komende 10 jaar de trend naar minder, maar grotere veebedrijven zal doorzetten. Bij deze ontwikkeling nemen groeiende veehouderijen grond, productierechten, ammoniakrechten en (in geval van hokdieren) stalderingsmeters over van de stoppende bedrijven. Gezien de beperkte hoeveelheid veehouderijen in Best, het aanzienlijke deel dat als blijver en groeier aangemerkt wordt en het feit dat er enkele grote ondernemers zijn met meerdere iv-locaties in eigendom, is het waarschijnlijk dat groeiers deze ook van stoppers buiten de gemeente Best zullen overnemen.

Trendmatig scenario

Uit BVB-gegevens volgt een afname van de vergunde omvang van de veestapel in Best. Binnen de gemeente Best geven de CBS-cijfers (landbouwtellingen) afwijkende cijfers, waardoor deze niet betrouwbaar genoeg zijn om te gebruiken voor de correctie van de veestapel. De afwijking tussen vergunde dieraantallen en werkelijke dieraantallen is gebaseerd op provinciale CBS-cijfers (2019). Dit geeft een realistisch beeld van de trendmatige ontwikkeling. Bij het gebruiken van de provinciale CBS-cijfers zijn de diercategorieën die niet in de gemeente Best aanwezig zijn buiten beschouwing gelaten. De trend binnen de provincie Noord-Brabant is dat bij een gelijkblijvende of groeiende veestapel het aantal bedrijven gestaag afneemt (schaalvergroting).

Worstcase scenario

Het worstcase scenario gaat uit van maximale benutting van de planologische mogelijkheden die het nieuwe bestemmingsplan biedt. Met toepassing van het worstcase scenario wordt invulling gegeven aan de verplichting om de maximale mogelijkheden van het bestemmingsplan in beeld te brengen. Spreiding en ontwikkeling agrarische bedrijven in Best.

Waarmee zijn de milieueffecten vergeleken?

Voor het MER is het van belang om te bepalen wat de huidige situatie is en welke ontwikkelingen voorzien zijn. De huidige situatie is gebaseerd op vergunningen en meldingen van veehouderijbedrijven in combinatie met de planologisch legale situatie.

De vergunde dieraantallen kunnen afwijken van de werkelijk gehouden dieraantallen. Voor de voortoets Wet natuurbescherming moet uitgegaan worden van de feitelijke, planologisch legale situatie. Hiervoor is de vergunde situatie gecorrigeerd voor veebezetting op basis van een gemiddeld bezettingspercentage van 80% (afgeleid van CBS-gegevens).

Over de autonome ontwikkelingen in de referentiesituatie moet al besluitvorming hebben plaatsgevonden. De belangrijkste hiervan zijn het landelijke Besluit emissiearme huisvesting en de provinciale Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant (IOV). Hierin staan wettelijke eisen opgenomen voor de maximale emissies van ammoniak en fijnstof die veehouderijbedrijven mogen uitstoten.

De volgende drie referentiesituaties zijn in het MER in beeld gebracht:

- 1) Huidige vergunde situatie;
- 2) Huidige vergunde situatie met CBS-correctie voor veebezetting. Dit is de referentie voor de Voortoets in het kader van de Wet Natuurbescherming.
- 3) Huidige vergunde situatie met CBS-correctie voor veebezetting en alle bedrijven voldoen aan het Besluit emissiearme huisvesting (Beh) én Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant (IOV). Dit is de referentie voor het MER.

In juni 2020 waren er binnen de gemeente Best 58 locaties met een vergunning of melding voor het houden van vee en hiervan zijn 41 locaties (71%) aan te merken als een volwaardig agrarisch bedrijf (conform het geldende bestemmingsplan een bedrijf >35 Nge, ofwel vanaf 0,5 fte). Dit zijn vooral gespecialiseerde varkens-, melkrundvee- en pluimveebedrijven en enkele gemengde bedrijven. Bijna 30% van de in 2019 vergunde veehouderijbedrijven had een omvang van minder dan 0,5 fte (volwaardige arbeidskrachten). Dit zijn gemengde bedrijven, paardenhouderijen en schapehouderijen. Een groot deel is was in 2019 al gestopt met de veehouderijactiviteiten of was aan het afbouwen, maar beschikte nog wel over een vergunning. Of de vergunning stond nog geregistreerd in WEB BVB, terwijl planologisch geen sprake meer is van een veehouderij.

Binnen het plangebied zijn in het eerste kwartaal van 2021 alle vergunde en tevens planologisch legale veehouderijen aan te merken als volwaardig. Eén veehouderij uitgezonderd, maar deze locatie heeft een gunstige ligging en geschikt voor ontwikkeling tot een volwaardige veehouderij.

De veehouderijen bevinden zich voornamelijk in het westelijke deel van het plangebied rondom buurtschappen Aarle en Driehoek (overwegend melkvee en pluimvee) en in het noorden en noordoosten van het plangebied rondom buurtschap De Vleut (overwegend varkens en vleeskalveren). Er is geen sprake van een sterke concentratie van meerdere veehouderijen op één plek. De nertsenhouderij ligt ten zuidwesten van Best, op relatief korte afstand van de bebouwde kom. De voormalige veehouderijbedrijven liggen vooral in de bebouwingslinten van de buurtschappen. Veel van deze locaties zijn nu woonboerderijen.

In 2019 waren in Best de volgende overige agrarische bedrijven aanwezig (*bron: CBS 2020*):

- 26 akkerbouwbedrijven
- 16 tuinbouwbedrijven, open grond:
  - 9 boomkwekerijen (incl. vaste planten)
  - 7 tuinbouwbedrijven (groenten)
- 3 glastuinbouwbedrijven (boomkwekerij en/of vaste planten onder glas), waarvan 1 glastuinbouwbedrijf binnen het plangebied.

De ontwikkeling van de akkerbouw is samengegaan met schaalvergroting. Het aantal tuinbouwbedrijven, met name boomkwekerijen (incl. vaste planten), is stabiel gebleven in de periode 2010-2019. Alle groententeelt bedrijven zijn beëindigd en de tuinbouw op open grond betreft alleen nog boomteelt. De algehele trendmatige ontwikkeling laat zien dat ook bij de overige agrarische bedrijven sprake is van schaalvergroting en dat het teeltoppervlak per bedrijf toe neemt. De boomteelt op open grond vormt hierop een uitzondering, aangezien in de gemeente Best zowel het aantal bedrijven als het teeltoppervlak de laatste jaren licht is afgenomen. Het gemiddeld oppervlak per bedrijf ligt in Best in 2019 iets onder het landelijk gemiddelde.

Beoordeling effecten onderzochte scenario's

In het MER (deel B) zijn de effecten van de onderzochte scenario's op verschillende aspecten in beeld gebracht en vergeleken met de referentiesituatie. Per aspect worden één of meer criteria gebruikt voor de effectbeoordeling. De effecten worden kwalitatief beoordeeld met de zevenpunts-beoordelingsschaal zoals weergegeven in navolgende tabel.

Tabel effectscores

Score	Omschrijving
++	Zeer positief ten opzichte van de referentiesituatie
+	Positief ten opzichte van de referentiesituatie
0/+	Licht positief ten opzichte van de referentiesituatie
0	Neutraal
0/-	Licht negatief ten opzichte van de referentiesituatie
-	Negatief ten opzichte van de referentiesituatie
--	Zeer negatief ten opzichte van de referentiesituatie

Relevante milieuaspecten

De ontwikkeling van de veehouderij kenmerkt zich door een aantal prominente gevolgen voor de leefomgeving en het milieu, die in het MER aan de orde komen. Het betreft, min of meer in afnemende volgorde van impact:

- Natuur
- Geur
- Fijn stof
- Landschap, cultuurhistorie en archeologie
- Geluid
- Verkeer
- Water en bodem
- Gezondheid

Bij de ontwikkeling van boomteelt ziet het afwegingskader toe op het voorkomen van aantasting van landschappelijk waardevolle openheid en/of negatieve gevolgen voor de waterhuishouding (verdrogende effecten).

Effectscores Natuur

Criterium	Trendmatig scenario	Worstcase scenario
Stikstofdepositie op beschermingsgebieden Wet natuurbescherming (Natura2000) *	+	--
Stikstofdepositie op Wav-gebieden en overige natuur	+	--
Verdroging in beschermingsgebieden Wet natuurbescherming en NNB / Natte natuurparels	0	0
Soortenbescherming Wet natuurbescherming	-	--

Score:++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; -= negatief; -- = zeer negatief

* geen rekening houdend met de stikstof(plafond)regeling in het bestemmingsplan

Voor een toetsing aan de randvoorwaarden van de Wet natuurbescherming is de vergelijking met de waarden voor Huidige Situatie – CBS correctie het belangrijkste, als een zo goed mogelijke benadering van de huidige feitelijke, legale situatie (de vergelijkingsbasis voor de Wet Natuurbescherming).

Het trendmatig scenario resulteert in een afname van de ammoniakemissie en stikstofdepositie. Deze afname is het gevolg van de IOV-eisen. Het worstcase scenario gaat ten opzichte van de huidige situatie + CBS correctie gepaard met een toename van de stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden (ook op overige natuurgebieden die niet beschermd worden door de Wet natuurbescherming). Een toename kan vanwege de gevoeligheid van de beschermde gebieden en de bestaande overbelaste situatie leiden tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken van die gebieden. Het is niet uit te sluiten dat een toename van de stikstofdepositie niet kan leiden tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken van die gebieden. Een maximale benutting van de geboden planologische mogelijkheden kan dus in theorie leiden tot een sterke toename van de emissie en depositie van stikstof (vooral in de vorm van ammoniak) op de beschermde Natura2000-gebieden.

Het bestemmingsplan past zonder een aanvullende regeling niet binnen de kaders van de Wet Natuurbescherming. Bij het opnemen van een stikstofregeling kunnen negatieve effecten op stikstofgevoelige natuurgebieden worden voorkomen. In het bestemmingsplan is daarom een stikstofemissieplafond opgenomen.

Om te voorkomen dat de huidige hydrologische situatie van hydrologisch kwetsbare natuurgebieden (voorheen natte natuurparels genoemd) verder verslechtert wordt er een beschermingsbeleid gevoerd. Er is een hydrologisch standstill van toepassing in deze gebieden en in de beschermingszone er omheen. Conform de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant is in het bestemmingsplan Buitengebied Best 2021 voor betreffende gronden de aanduiding 'Overige zone – attentiegebied natuur netwerk brabant' opgenomen en voorzien van een omgevingsvergunningplicht.

Enkele bestaande boomteeltbedrijven liggen binnen de attentiezone waterhuishouding rondom De Mortelen/Velderbosch en De Scheeken. Nieuwe of grootschalige onttrekkingen (vanaf 10 m³/uur) in de beschermingszones zijn uitgesloten. Binnen 'Attentiegebied natuur netwerk brabant' / attentiezone waterhuishouding krijgen bestaande boomteeltpercelen de aanduiding 'boomteelt' en zonder deze aanduiding is (nieuwe) boomteelt alleen toegestaan via een omgevingsvergunning. De mogelijkheden voor nieuwe boomteeltpercelen zullen hierdoor niet leiden tot verdrogingseffecten in hydrologisch kwetsbare natuurgebieden binnen de NNB en Natura2000.

In het kader van de Wet natuurbescherming zijn voor de soortenbescherming vooral de kap van bomen, de aanpassing van bestaande bebouwing en de realisatie van nieuwe bebouwing zaken die mogelijk leiden tot effecten. Hoe groter de aanpassing, hoe groter de kans dat beschermde soorten hier hinder van ondervinden. Bij het worstcase scenario kan het grootste effect ontstaan door uitbreidingen binnen bestaand bouwblokken en uitbreidingen van bouwblokken.

Effectscores Geur

Het trendmatig scenario (niet rekening houdend met voorgrondnormen uit de gemeentelijke geurverordening) zorgt ten opzichte van de referentiesituatie voor een lichte toename van de geuremissie en geurbelasting buiten de bebouwde kom. Deze toename wordt veroorzaakt door het opvullen van de latente ruimte in de vergunningen en ontwikkelingsmogelijkheden van intensieve veehouderijen binnen het bouwblok.

Het worstcase scenario (wel en niet rekening houdend met voorgrondnormen uit de gemeentelijke geurverordening) zorgt ten opzichte van de referentiesituatie voor een forse toename van de geuremissie en geurbelasting binnen en buiten de bebouwde kom. Hierbij wordt latente ruimte maximaal opgevuld en in overbelaste situaties gebruik gemaakt van de zogenaamde 50%-regel in de Wet geurhinder en veehouderij (helpt van de geurwinst mag gebruikt worden voor uitbreiding).

Totale effectscores geur

Criterium	Trendmatig scenario	Worstcase scenario	Worstcase scenario
	Met toepassing geurnormen geurverordening	Met toepassing geurnormen geurverordening	
Leefklimaat binnen de bebouwde kom	0	-	--
Leefklimaat buiten de bebouwde kom	0/-	-	--

Score:++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; -= negatief; -- = zeer negatief

De extra geurhinder t.o.v. de referentiesituatie wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door de veronderstelde opvulling van de latente ruimte in de vergunningen. Het actief intrekken van niet-benutte ruimte (vergunning en planologisch) kan het risico op ongewenste opvulling van vergunningen beperken. Voor een deel wordt hier momenteel in voorzien door de provinciale beleidsregels voor intern en extern salderen (Regeling natuurbescherming Noord-Brabant) op basis waarvan latente ruimte niet ingezet mag worden voor saldering.

De cumulatieve geurnormen die op basis van de IOV in het bestemmingsplan Buitengebied Best 2021 worden opgenomen voor ruimtelijke ontwikkelingen, zorgen voor een bescherming tegen een toename van de achtergrondbelasting van geur, die wel mogelijk zou zijn als er alleen een toetsing plaatsvindt op basis van de gemeentelijke geurnormen voor de voorgrondbelasting.

Er is onzekerheid over de relatie tussen de berekende geurbelasting en de kans op hinder. Deze onzekerheid heeft niet van direct invloed op de effectvergelijking van de scenario's maar is wel van belang om de effecten van een hoge geurbelasting voor omwonenden te kunnen duiden. Bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid van de GGD Brabant/Zeeland (Bureau GMV) en het Institute for Risk Assessment Sciences (IRAS) van Universiteit Utrecht onderzochten in 2014 de relatie tussen geurbelasting afkomstig van veehouderijen en de ervaren geurhinder in Noord-Brabant en Noord-Limburg. De resultaten bevestigen volgens de GGD signalen dat er bij gegeven geurbelasting aanzienlijk meer geurhinder voorkomt dan op basis van de Handreiking Wgv (Wet geurhinder veehouderij) te verwachten zou zijn.

GGD-Nederland heeft in het kader van het uitgevoerd onderzoek uit 2014 (GGD en IRAS) en de landelijke evaluatie van de geurregelgeving een advies gegeven m.b.t. de maximale hoogte t.a.v. de achtergrondbelasting. Zij gaan daarbij uit van een maximale achtergrondbelasting van circa 5 Ou voor objecten binnen de bebouwde kom en 10 Ou voor objecten buiten de bebouwde kom.

In Best zijn er in de bebouwde kom en het buitengebied in totaal 193 verblijfsobjecten zijn (ca. 1,5% van alle verblijfsobjecten) waar de berekende cumulatieve geurbelasting uit stallen (vergunde geuremissie) hoger is dan de gezondheidkundige advieswaarden van GGD GHOR Nederland, maar waarvan de cumulatieve geurbelasting lager is dan de normen zoals deze zijn opgenomen in de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant.

Effectscores Fijn stof

Totale effectscores fijn stof –endotoxinen

Criterium	Trendmatig scenario	Worstcase scenario	Trendmatig scenario	Worstcase scenario
			met toepassing endotoxine toetsingskader	
Bedrijfsvoering – fijn stof en endotoxinen	0/-	-	0/-	0/-
Verkeer – fijn stof	0/-	-	0/-	-
Fijn stof en gezondheid	-	--	0	-

Score:++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; - = negatief; -- = zeer negatief

De gemeente stuurt op het voorkomen en beperken van een te hoge blootstelling aan fijn stof door in het bestemmingsplan het type veehouderij vast te leggen (diersoorten) en omschakelingen naar diersoorten waarbij mogelijk sprake is van risico's niet toe te staan. Het bestemmingsplan bevat geen mogelijkheden voor omschakeling naar pluimvee, geiten of nertsen. Omschakelen naar varkens en uitbreiding van dierenverblijven kan alleen onder de voorwaarden dat sprake is van een goed woon- en leefklimaat en een goede leefkwaliteit en daarbij dient aangetoond te worden dat voldaan wordt aan de relevante wet- en regelgeving en gemeentelijk beleid op gebied van gezondheid en fijn stof. Dit geeft de gemeente ook de mogelijkheid om nieuwe inzichten t.a.v. volksgezondheid en omwonenden te betrekken bij een nieuwe afweging.

In het worstcase scenario ontstaat door de toename van de fijn stof concentratie met name een verslechtering van het woon- en leefklimaat in het westen van het plangebied rondom en ten zuiden van Aarle. In dit deel van het plangebied zitten enkele pluimveehouderijen in elkaars nabijheid en zijn op relatief korte afstand meerdere woningen aanwezig. Als hier het voorlopig toetsingskader voor endotoxinen wordt toegepast zal de worstcase ontwikkeling van de fijn stof concentratie in het worstcase scenario een stuk minder negatief zijn, aangezien in bestaande situaties waar woningen binnen de endotoxinen-risicocontour liggen de fijn stof emissie niet mag toenemen.

Het bestemmingsplan kan leiden tot een toename van verkeersbewegingen in het buitengebied. Een toename aan verkeersbewegingen veroorzaakt ook een toename aan fijn stof emissies. De toename van fijn stof emissies is bij het worstcase alternatief groter dan bij het trendmatig groeialternatief.

De jaargemiddelde achtergrondconcentratie van fijn stof (PM₁₀) in het buitengebied van Best ligt ruim onder de EU-norm (maximum jaargemiddelde) van 40 µg/m³. Het gezondheidsadvies van de WHO voor fijn stof (PM₁₀) bestaat uit een maximum jaargemiddelde concentratie van 20 µg/m³. De jaargemiddelde concentratie fijnstof resulteert rondom de bestaande pluimveehouderijen in het trendmatig scenario en het worstcase scenario ter plaatse van omliggende woningen in een overschrijding van de gezondheidskundige advieswaarde.

De gemeente Best past het voorlopig toetsingskader endotoxinen toe, echter dit is geen wet- en regelgeving. Zonder toepassing van het voorlopig toetsingskader endotoxinen zijn de effecten voor endotoxinen gelijk aan de effecten voor de fijn stof emissies. Indien de gemeente Best toepassing geeft aan het voorlopig toetsingskader endotoxinen zal een toename in fijn stof emissie bij de pluimveehouderijen in het westelijk deel van het plangebied niet toegestaan zijn en de effecten in beide scenario's minder negatief zijn.

Er bevinden in de gemeente Best 47 verblijfsobjecten binnen een individuele en/of cumulatieve risicocontour, die die op basis van het voorlopige toetsingskader worden blootgesteld aan situaties boven de gezondheidskundige advieswaarde m.b.t. endotoxinen van 30 EU/m³. Deze bevinden zich allemaal in het buitengebied. Als de bedrijfswoningen behorende bij een varkens- of pluimveehouderij buiten beschouwing worden gelaten is dit slechts 4% van de verblijfsobjecten in het buitengebied.

Effectscores bodem en water

Totale effectscores bodem en water

 criterium	Trendmatig scenario	Worstcase scenario
Involed op bodemstructuur en geomorfologische waarden	0/-	-
Effect op het grond- en oppervlaktewatersysteem	0	0
Effect op bodemkwaliteit en grond- en oppervlaktewaterkwaliteit	0/-	-

Score:++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; -= negatief; -- = zeer negatief

Binnen het plangebied ligt geen grondwaterbeschermingsgebied, maar wel het waterwingebied 'Son' met daaromheen een boringsvrije zone. Uitgangspunt is dat veehouderijen door maatregelen geen emissies naar het grond- en oppervlaktewater veroorzaken. Door de attentiezones waterhuishouding vast te leggen in het bestemmingsplan met de aanduiding 'overige zone – attentiegebied natuur netwerk brabant' en in deze zones via gebruiksregels extra/grotere grondwateronttrekkingen niet toe te staan, worden significant negatieve effecten door verdroging uitgesloten. Daarbij krijgen bestaande boomteelt percelen de aanduiding 'boomteelt'. Op percelen zonder deze aanduiding wordt nieuwe boomteelt niet toegestaan zonder omgevingsvergunning. De gemeente kan via een ontheffing van de gebruiksregels toestemming geven, indien er door de initiatiefnemer wordt onderbouwd dat er geen effecten zullen optreden.

Effectscores landschap, cultuurhistorie en archeologie

Totale effectscores landschap

Criterion	Trendmatig scenario	Worstcase scenario
Beïnvloeding van specifieke landschappelijke patronen/objecten en elementen.	-	--

Score:++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; -= negatief; -- = zeer negatief

Totale effectscores cultuurhistorie en archeologie

Criterion	Trendmatig scenario	Worstcase scenario
Beïnvloeding cultuurhistorische waarden	0/-	-
Beïnvloeding van archeologische waarden	0	0

Score:++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; -= negatief; -- = zeer negatief

Best maakt onderdeel uit van gebiedspaspoort Meierij, dat wordt gekenmerkt als 'kleinschalig mozaïek aan de benedenloop van beken, rijk aan populieren'. De provincie wil het karakter van de Meierij als groen hart van Brabant versterken. Onder meer door mogelijkheden te bieden voor menging van functies in het buitengebied en verbreding van de landbouw, het versterken en verbinden van Het Groene Woud met andere natuurgebieden, in te zetten op een duurzame waterhuishouding en het versterken van de recreatieve structuur.

In het noorden van het plangebied ligt Nationaal landschap Het Groene Woud. De afwisseling tussen waardevol natuur- en cultuurlandschap met hoge cultuurhistorische waarden is groot op kleine schaal. De verwevenheid tussen ecologische en landbouwbelangen is vanwege deze afwisseling aanzienlijk.

Op basis van overeenkomsten in abiotische kenmerken, ontstaansgeschiedenis, karakteristiek en grondgebruik kan het buitengebied van Best worden onderverdeeld in grofweg drie landschappelijke eenheden:

- **Broekontginningslandschap in het noorden:**
Hier ligt het cultuurhistorisch landschap Groene Woud en liggen de Natte Natuurparels (onderdeel NNB) De Mortelen/Velderbosch en De Scheeken. Een kenmerkend cultuurhistorisch aspect is de zeer kleinschalige afwisseling van (broek)bosjes, houtsingels, bomenrijen (vooral populieren) en kleine graslandjes. Een aantal van de landschapselementen heeft historische waarde. Binnen De Mortelen en De Scheeken is een aantal historisch geografische lijnen aanwezig en er is sprake van een aantal historische groenstructuren. De indicatieve archeologische waarde is laag binnen nagenoeg het hele deelgebied.

- *Kampenlandschap in het midden:*
Dit landschapstype bestaat uit kleinschalige akkerlanden, omgeven door houtsingels en houtwallen. De buurtschappen De Vleut en Aarle zijn specifieke landschappelijke eenheden. De indicatieve archeologische waarde is middelhoog tot hoog in een groot deel van dit gebied.
- *Heidelandschap in het zuiden:*
Dit landschap is een heideontginnings- en heidebebossingslandschap. De Nieuwe Heide in het zuidoosten van de gemeente Best is van oorsprong een relatief hooggelegen heideterrein op stuifzandruggen. Het landschap is besloten van karakter door de aanwezige naaldhoutbossen. In de bosgebieden ligt een aantal nieuwe open heideterreinen met vennen. Geheel in het westen van de Nieuwe Heide ligt het Langven. De Aarlesche Heide wordt gekenmerkt door landduinen en is (half) open van karakter.

Ruimtelijke ontwikkelingen kunnen vanwege bouwmassa van invloed zijn op het landschap. Het effect op archeologische waarden is beperkt, omdat gebieden met archeologische verwachtingswaarden zijn voorzien van een dubbelbestemming (Waarde – Archeologie), die het verrichten van onderzoek naar archeologische waarden verplicht stelt.

De invloed van de ontwikkelingsruimte voor met name agrarische bedrijven op landschap, cultuurhistorie en archeologie is zeer beperkt, omdat ruimtelijke ontwikkelingen alleen mogelijk zijn wanneer voldaan wordt aan een breed scala aan landschappelijke en ruimtelijke kwaliteitseisen.

In beide scenario's is de invloed van de ontwikkelingsruimte voor met name agrarische bedrijven op landschap, cultuurhistorie en archeologie zeer beperkt ten opzichte van de referentiesituatie, omdat ruimtelijke ontwikkelingen, met name wijzigingen van veehouderijbedrijven, alleen mogelijk zijn wanneer voldaan wordt aan een breed scala aan landschappelijke en ruimtelijke kwaliteitseisen.

Effectscores verkeer

Totale effectscores verkeer

 criterium	Trendmatig scenario	Worstcase scenario
Gevolgen voor de verkeersafwikkeling	0/-	-
Gevolgen voor de verkeersveiligheid	0/-	-

Omdat de verkeersafwikkeling momenteel geen probleem is in het buitengebied, is de verwachting dat de wegenstructuur voldoende capaciteit heeft om een mogelijke toename van (vracht)verkeer veroorzaakt door de mogelijkheid van de uitbreiding van veehouderijen in het trendmatig scenario en worstcase scenario te verwerken.

Effectscores geluid

Totale effectscores geluid

Criterion	Trendmatig scenario	Worstcase scenario
Invloed op geluidhinder	0/-	-

Score:++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; -= negatief; - - = zeer negatief

Het plangebied grenst aan de woonkern Best. Binnen het plangebied liggen de buurtschappen Aarle en De Vleut. In de buurtschappen is sprake van gemengde activiteiten; een combinatie van wonen, agrarische bedrijven en lichte bedrijfsactiviteiten. Er zijn binnen het plangebied geen geluidgevoelige gebouwen en terreinen gelegen zoals scholen en zorginstellingen. Binnen het plangebied of in de omgeving van het plangebied zijn geen stiltegebieden aangewezen. Een groot deel van het plangebied bestaat uit natuur of is aangewezen als Zone Beperkingen veehouderij. Ook rondom de woonkern Best ligt de zone Beperkingen veehouderij. Hier heeft de intensieve veehouderij geen ontwikkelingsmogelijkheden. In de omgeving van de buurtschappen Aarle en De Vleut kan uitbreiding van intensieve veehouderij wel plaatsvinden en kan daarmee zorgen voor een toename van de geluidsbelasting.

Effectscores klimaatadaptatie en duurzame energie

Totale effectscores klimaatadaptatie en duurzame energie

Criterion	Trendmatig scenario	Worstcase scenario
Effecten klimaatsverandering	0	0
Effecten door ontwikkelingen duurzame energie	0	0

Score:++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; -= negatief; - - = zeer negatief

Klimaatverandering kan ook in het buitengebied van Best gevolgen hebben. De gevolgen van wateroverlast, hitte en droogte hebben verschillende effecten op de beheertypen en natuursoorten, maar ook op type ondergrond, gebruik, en biotische en abiotische factoren zoals waterkwaliteit. De transitieopgave van de landbouw en het vergroten van de biodiversiteit zijn verbonden met klimaatverandering. De gemeente Best heeft duurzaamheid en duurzame ontwikkeling hoog in het vaandel. De gemeenteraad zet bij de invulling van dit thema met name in op het bereiken van een energieneutrale en afvalloze samenleving in 2030. Het buitengebied heeft specifieke kenmerken die kansen bieden om invulling te geven aan deze doelstellingen. Aanvullend op de Structuurvisie Buitengebied is door de gemeente Best een ruimtelijk beleidskader opgesteld voor de mogelijkheden om installaties en/of bouwwerken ten behoeve voor opwekking van duurzame energie in het buitengebied te realiseren. Dit beleidskader is echter nog niet vastgesteld en daarom niet opgenomen in het bestemmingsplan. Het bestemmingsplan bevat daardoor ook geen ontwikkelingsmogelijkheden voor duurzame energie zoals zonnepanelenvelden en windmolens. Hiervoor moet een buitenplanse procedure doorlopen worden.

Effectscores gezondheid
Totale effectscores gezondheid

Criterium	Trendmatig scenario	Worstcase scenario	Trendmatig scenario	Worstcase scenario
			met toepassing endotoxine toetsingskader en handreiking veehouderij en gezondheid	
Veehouderij en gezondheid	0/-	-	0	0/-
- geur en gezondheid ¹	0/-	-	nvt	nvt
- fijn stof en gezondheid	-	--	0/-	-
- endotoxinen en gezondheid	0/-	-	0	0
Boomteelt op gezondheid	0	-	nvt	nvt
Externe veiligheid	0	0	nvt	nvt

Score:++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; -= negatief; -- = zeer negatief

¹ Uitgaande van gemeentelijke geurnormen in de geurverordening

De gemeente stuurt door per locatie het type veehouderij (diersoort) vast te leggen en omschakelingen naar diersoorten waar er mogelijk sprake is van risico's alleen buitenplans toe te staan. Dit geeft de gemeente meer mogelijkheden om nieuwe inzichten t.a.v. volksgezondheid en omwonenden te betrekken bij een nieuwe afweging. De gemeente Best hanteert ook het voorlopig endotoxine toetsingskader bij vergunningenprocedures en ruimtelijke procedures voor veehouderijen en voor nieuwe kwetsbare functies in de omgeving van veehouderijen. Met toepassing van dit toetsingskader kan een toename van het blootstellingsrisico voorkomen worden, maar andersom ook worden voorkomen dat bij functiewijzigingen op VAB-locaties woningen of andere gevoelige functies binnen endotoxine risico-contouren worden toegevoegd.

De GGD adviseert over gebieden met 15 of meer veehouderijen in een straal van 1 kilometer van een burgerwoning om een halt toe te roepen aan de toename van het aantal bedrijven en oplossingen te zoeken voor het terugdringen van de emissies fijnstof, endotoxinen en ammoniak. De gemeente kan in gebieden met veel overlast en een sterke concentratie van veehouderijen, per locatie het aantal dieren begrenzen en via het ruimtelijk instrumentarium sturen op beperking van emissies. Binnen het plangebied is echter geen sprake van een dergelijke concentratie van veehouderijen met veel overlast, waardoor hiervoor in de gemeente Best geen noodzaak is.

In verband met de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt voor boomteelt en vaste planten teelt op open grond moeten gezondheidseffecten ten gevolge van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen beoordeeld worden. Dit in verband met de risico's voor de volksgezondheid vanwege eventuele blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen via drift. Met de term drift wordt de hoeveelheid gewasbeschermingsmiddel bedoeld, dat bij het spuiten buiten het agrarisch perceel op de grond terecht kan komen en/of op hoogte door de lucht passeert.

Buiten de Attentiezone waterhuishouding is nieuwe boomteelt toegestaan. Op basis van jurisprudentie wordt een spuitzone voor bebouwing aangehouden van 50 meter, gemeten vanaf de bestemmingsgrens. Deze 50 meter is in diverse uitspraken van de Raad van State (bijvoorbeeld de uitspraak van 23 september 2009 in zaak nr. 200900570/1/R2) als “in het algemeen niet onredelijk” bevonden en geldt als een vaste richtafstand waar gemotiveerd van kan worden afgeweken.

De externe veiligheidsrisico's zullen niet veranderen ten gevolge van het nieuwe bestemmingsplan, omdat alleen de bestaande situaties worden vastgelegd en geen ontwikkelingsmogelijkheden worden geboden voor activiteiten met externe veiligheidsrisico's. Aangezien geen sprake is van mogelijke significante milieueffecten ten aanzien van externe veiligheid is er geen noodzaak om dit thema nader te onderzoeken in dit MER. Wel is de veiligheidsregio in het kader van het nieuwe bestemmingsplan om advies gevraagd. Hieruit volgt dat bij nieuwe ontwikkelingen de beleidsregels 'Bereikbaarheid en bluswatervoorziening' worden toegepast.

Vervolg van de procedure

Het ontwerp van het bestemmingsplan en het planMER worden ter inzage gelegd met de mogelijkheid tot inbrengen van zienswijzen. De ingebrachte zienswijzen en adviezen (waaronder advies van de Commissie voor de m.e.r.) worden meegewogen bij de vaststelling van het bestemmingsplan.

1 Inleiding

1.1 Herziening van het bestemmingsplan buitengebied

De gemeente Best werkt aan een integrale herziening van het bestemmingsplan voor het buitengebied. De juridisch-planologische regeling voor het buitengebied zoals opgenomen in het geldende bestemmingsplan Buitengebied Best 2006 (vastgesteld 21 januari 2008 en in 2010 onherroepelijk geworden) sluit niet meer aan op de bestuurlijke ambities zoals vastgelegd in de Structuurvisie buitengebied (gemeente Best; 2016) en de beleidsregels in de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant (provincie Noord-Brabant, 2019 - 2020) die in het bestemmingsplan moeten worden opgenomen, onder andere met betrekking tot de uitbreidingsmogelijkheden voor de veehouderij. Daarnaast vragen maatschappelijke ontwikkelingen om actualisering, onder andere de problematiek van toenemende vrijkomende agrarische bebouwing (VAB), de toegenomen aandacht voor gezondheidseffecten van veehouderijen en opwekking van duurzame energie in het buitengebied.

Vanuit de richtinggevende uitspraken in de Nota van uitgangspunten (gemeenteraad Best; 2 oktober 2017) omtrent de actualisatie van het bestemmingsplan en vanuit de impact op het milieu zijn de volgende ontwikkelingsmogelijkheden het meest relevant voor in het milieueffectrapport (MER):

- Gebiedsbestemmingen: een regeling voor agrarische gebieden in relatie tot mogelijke aantasting van natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarden in het buitengebied.
- Bestemmingswijze agrarische bedrijven en niet-agrarische bedrijven in relatie tot mogelijke effecten van ontwikkelingen van agrarische en niet-agrarische bedrijven in het buitengebied voor omwonenden, andere functies en de waarden in het buitengebied.

Bij de voorbereiding van het bestemmingsplan buitengebied is al aandacht gegeven aan de milieuaspecten die samenhangen met de actualisatie van het bestemmingsplan buitengebied. Zo is in de Nota van uitgangspunten (2017) en het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied (2019) al uitgebreid ingegaan op de ontwikkelingsmogelijkheden van veehouderijen in relatie tot emissies en immissies van ammoniak, geur en fijn stof. Daarnaast is er een Notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) opgesteld, als eerste stap in de m.e.r.-procedure.

1.2 Milieueffectrapport met focus op milieugevolgen veehouderij

Het voorgenomen planologisch beleid voor de veehouderij kan worden aangemerkt als een kader voor latere m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten, te weten besluiten over de omgevingsvergunning van veehouderijen met een omvang boven de drempelwaarde. Om die reden dient voor het bestemmingsplan de m.e.r.-procedure te worden doorlopen en is een milieueffectrapport (MER) opgesteld, met de focus op de mogelijke milieugevolgen van de ontwikkeling van veehouderijen in relatie tot de planologische ruimte die is opgenomen in het bestemmingsplan buitengebied. Daarnaast worden ook de milieugevolgen van de ontwikkeling van overige agrarische bedrijven (waaronder boomteelt) en niet-agrarische bedrijven in het buitengebied beoordeeld.

1.3 Begrenzing plangebied

Het plangebied is gelijk aan de gemeentegrens van Best. De volgende gebieden vallen buiten het plangebied:

- De kern/bebouwde kom Best;
- Aquabest;
- Woningbouwproject Aarle;
- Woningbouwproject Steegsche Velden;
- (Particuliere) projecten die in procedure zijn.

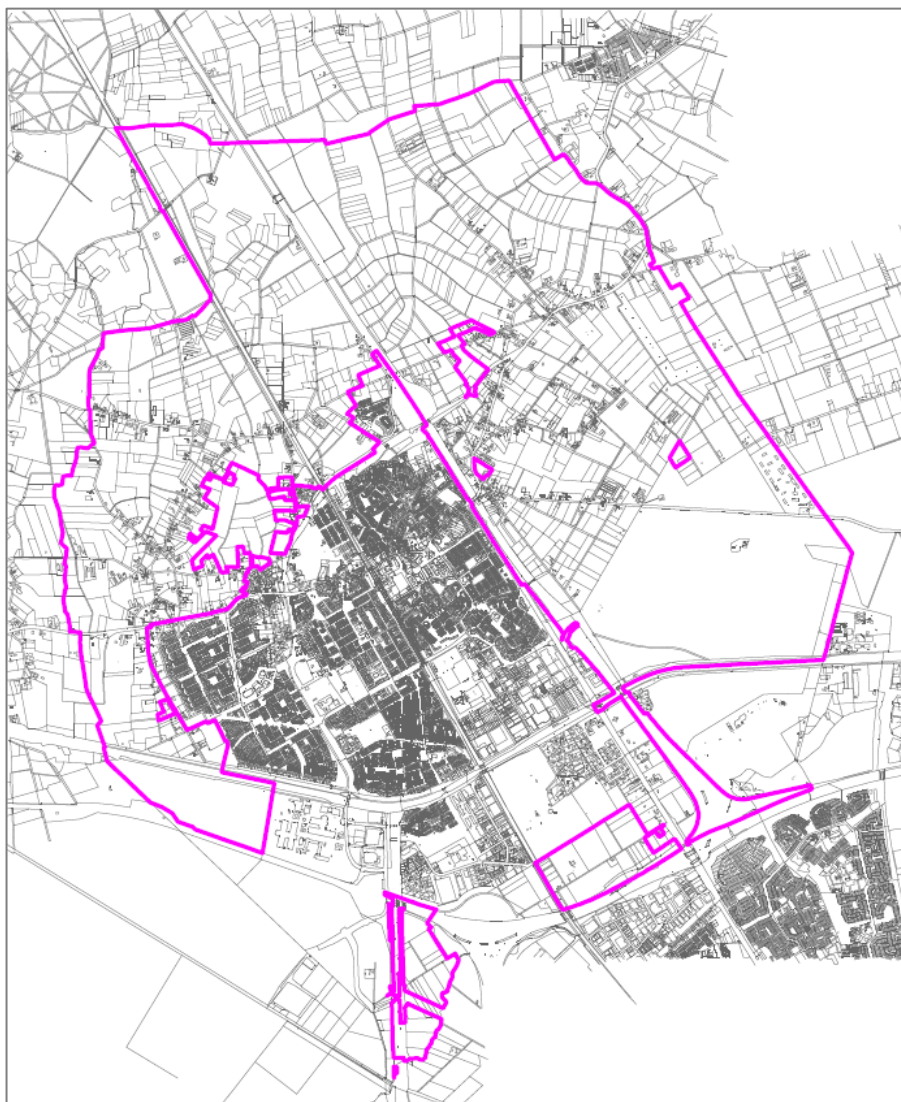
Daarnaast maken enkele specifieke locaties geen onderdeel meer uit van het plangebied. Dit zijn locaties waar na vaststelling van het bestemmingsplan 'Buitengebied Best 2006' in een afzonderlijk (postzegel)bestemmingsplan een specifieke regeling is opgenomen. De gemeente wenst voor deze locaties de specifieke, veelal gedetailleerde bestemmingsplanregeling in stand te houden. Deze locaties zijn daarom buiten het plangebied gehouden. Het gaat om de volgende plannen:

- Bestemmingsplan Van der Valk hotel Best;
- Uitbreiding BestZoo, De Vleut;
- Rotonde en parkeerweide Het Groene Woud;
- Oude Baan 36 (omschakeling naar een agrarisch loonbedrijf);
- Weginfrastructuur omgeving Eindhoven Noordwest, Oirschot en Best.

Een aantal overige (particuliere), meer algemene planherzieningen waarvoor een onherroepelijke vaststellingsprocedure is doorlopen, zijn wel zoveel mogelijk opgenomen in het plangebied. Dit betreft onder meer het museumpark, landgoed Kleinbroek, enkele Ruimte voor Ruimte ontwikkelingen en enkele wijzigingsplannen. Dat geldt ook voor het gebied ten zuiden van bedrijventerrein Breeven en Rijksweg A58. Het plangebied van de Structuurvisie Groene Mantel met rode knopen maakt gedeeltelijk onderdeel uit van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied Best 2021.

Studiegebied

De effecten van de m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten kunnen verder reiken dan het plangebied. Bij de beschrijving van de mogelijke effecten zal voor een aantal milieuthema's sprake zijn van een groter beïnvloedingsgebied dan het plangebied, omdat sprake kan zijn van mogelijke effecten buiten het plangebied. Bijvoorbeeld de stikstofbelasting op natuurgebieden in de wijde omgeving van het plangebied ten gevolge van ammoniakemissies uit stallen van veehouderijen. De omvang van studiegebied verschilt daarom per milieuthema en is gelijk aan of ruimer dan het plangebied.

Figuur 1: Plangebied (paars omlijnd) Bestemmingsplan Buitengebied Best 2021

1.4 Leeswijzer

Het MER is opgebouwd uit Deel A, Deel B en Deel C.

Deel A is het hoofdrapport en Deel B bevat de onderbouwing daarvan.

Deel C zijn de bijlagen, waaronder kaartmateriaal, een overzicht van wet- en regelgeving en een verklarende woordenlijst.

Voorliggende rapportage betreft Deel A: het hoofdrapport.

2 Beleidskaders ruimtelijke ordening en beleidskeuzen bestemmingsplan

2.1 Provinciale beleidskaders

Van Reconstructieplan naar Verordening ruimte en Interim Omgevingsverordening

In april 2005 hebben Provinciale Staten zeven reconstructieplannen vastgesteld, waaronder het gebied De Meijerij waartoe de gemeente Best behoort. Het buitengebied is in het Reconstructieplan verdeeld in extensiveringsgebieden, verwevingsgebieden en landbouwontwikkelingsgebieden. Het beleid voor de intensieve veehouderij zoals dat in de reconstructieplannen is vastgesteld is deels overgenomen in de provinciale Verordening Ruimte en op een aantal onderdelen aangescherpt, mede naar aanleiding van de behandeling van het Burgerinitiatief over de negatieve gevolgen en schaalvergroting in de intensieve veehouderij.

De Verordening ruimte is voor het eerst in april 2010 vastgesteld. Sinds 2010 zijn er verordeningen vastgesteld in 2011, 2012 en 2014. De in maart 2014 vastgestelde verordening verschilde wezenlijk van de voorgaande versies, waarbij de naam wijzigde naar Verordening ruimte 2014. In juli 2015 is de Verordening ruimte 2014 geheel opnieuw vastgesteld in een geconsolideerde versie. Bij de laatste wijziging van de regels in juli 2017 is de naam gewijzigd in Verordening ruimte Noord-Brabant.

In de provinciale Structuurvisie ruimtelijke ordening staat welke ruimtelijke doelen de provincie wil bereiken en heeft de provincie ruimtelijke keuzes gemaakt. De provincie onderscheidt vier ruimtelijke structuren: de groenblauwe structuur, het landelijk gebied, de stedelijke structuur en de infrastructuur.

Met de herziening van de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening en de Verordening Ruimte, is het onderscheid tussen verwevingsgebieden en landbouwontwikkelingsgebieden komen te vervallen. Landbouwontwikkelingsgebieden hebben vanuit de provinciale optiek geen functie meer. De functie van extensiveringsgebied is wel behouden. Daarvoor is een aparte aanduiding opgenomen: "Beperkingen veehouderij". Daarnaast is het provinciale beleid in de Verordening Ruimte gebaseerd op het uitgangspunt dat ontwikkelruimte verdiend moet worden met stappen in verduurzaming. Dit uitgangspunt geldt voor alle veehouderijen, dus niet alleen op de intensieve veehouderijen. Om de gewenste transitie naar een zorgvuldige veehouderij te ondersteunen, worden voorwaarden gesteld aan ontwikkelingen van veehouderijen. De criteria voor de stappen in verduurzaming zijn ingevuld met een maatlat, de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV). De basis voor die systematiek wordt gelegd door de huidige omvang van alle veehouderijen vast te leggen, zowel qua omvang van het bouwperceel als omvang van de oppervlakte van gebouwen.

Voor veehouderijen is in de verordening het volgende systeem uitgewerkt:

Hoofdregeel: de bebouwing wordt op de muur begrensd, er wordt geen uitbreiding toegelaten van bestaande bouwblokken en er is geen omschakeling of VAB-vestiging van veehouderijen mogelijk. Dit betekent dat iedere ontwikkeling van veehouderijen - ook binnen toegekende bouwblokken - wordt stil gelegd.

Uitzondering: aan alle veehouderijen buiten het gebied Beperking veehouderij kan ontwikkelingsruimte geboden worden (uitbreiding bebouwing binnen het vigerende bouwblok, uitbreiding bouwblokken tot maximaal 1,5 hectare en omschakeling naar een veehouderij tot ten hoogste 1,5 hectare), mits dit bijdraagt aan de ontwikkeling van een zorgvuldige veehouderij. Hieraan zijn diverse voorwaarden verbonden, zoals een zorgvuldige dialoog en normen voor geur en fijn stof op gebiedsniveau. Grondgebonden veehouderijen die gelegen zijn in de zone “Beperkingen veehouderij” (= de voormalige extensiveringsgebieden) kunnen uitbreiden tot een bouwblok van maximaal 1,5 hectare.

De provincie Noord-Brabant wil een betere spreiding van de veestapel en tegelijkertijd leegstand van stallen voorkomen. Om dit te realiseren is in de gewijzigde Verordening ruimte van 2017 de zogenaamde ‘staldering’ in het leven geroepen. De stalderingsregels werken rechtstreeks door in gemeentelijke bestemmingsplannen. Door deelname aan de stalderingsregeling kunnen stallen ten behoeve van de hokdierhouderij worden uitgebreid. Aan de andere kant ontvangen stoppende hokdierhouderijen een vergoeding voor het slopen van (oude) stallen. Staldering betekent concreet dat er voor elke nieuwe m² stal elders in de deelregio 1,1 m² stal moet worden afgebroken of gebruikt voor een andere bestemming. Dit geldt voor al het vee dat in gebouwen wordt gehouden, met uitzondering van de melkveehouderij.

Er zijn zes deelregio’s in Midden en Oost-Brabant benoemd. De gemeente Best is in een regio ingedeeld samen met de gemeenten Son en Breugel, Nuenen, Gerwen en Nederwetten, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Veldhoven, Waalre, Heeze-Leende, Valkenswaard en Cranendonck.

Figuur 2 De zes deelregio’s waar staldering van toepassing is (Bron: provincie Noord-Brabant, 2017)

Op 25 oktober 2019 hebben Provinciale Staten de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant (hierna: IOV) vastgesteld. De IOV betreft een samenvoeging van verschillende regelingen op provinciaal niveau met betrekking tot de fysieke leefomgeving, waaronder de Verordening ruimte. De IOV is een eerste stap op weg naar een definitieve omgevingsverordening. De definitieve omgevingsverordening wordt naar verwachting in 2021 vastgesteld en gaat vervolgens tegelijk met de Omgevingswet van kracht. Volgens de huidige planning treedt de Omgevingswet op 1 januari 2022 in werking. In de definitieve omgevingsverordening worden, in tegenstelling tot de IOV, ook beleidswijzigingen verwerkt.

De Interim omgevingsverordening Noord-Brabant (hierna: IOV) heeft een beleidsneutraal karakter, vervangt zes provinciale verordeningen en heeft de status van:

- Milieuverordening
- Verordening natuurbescherming
- Verordening ruimte
- Verordening water
- Verordening wegen
- Verordening Ontgronden

Op 14 februari 2020 hebben Provinciale Staten een eerste regelwijziging van de IOV vastgesteld. Deze wijziging ging om wijziging van de datum waarop specifieke veehouderijen verouderde stalsystemen moeten aanpassen aan Brabantse emissie-eisen, in het kader van de (voormalige) Verordening natuurbescherming Noord-Brabant. Op 7 juli 2020 is een tweede regelwijziging in ontwerp vastgesteld. Deze wijziging verschuift onder andere de datum, waarop veehouderijen (die in juli 2017 voldeden aan het Beh) hun verouderde stalsystemen aangepast moeten hebben, van 1 januari 2022 naar 1 januari 2024. Veehouders krijgen hierbij de keuze om op bedrijfsniveau aan de emissiereductie-eisen te voldoen of op stalniveau.

De IOV is bepalend voor de regeling en wijze van bestemmen van agrarische bedrijven. Hierin staan regels waarmee een gemeente rekening moet houden bij het ontwikkelen van bestemmingsplannen. De verordening bevat instructieregels aan gemeenten welke moeten worden toegepast bij een nieuw bestemmingsplan, waaronder de basisprincipes voor een evenwichtige toedeling van functies.

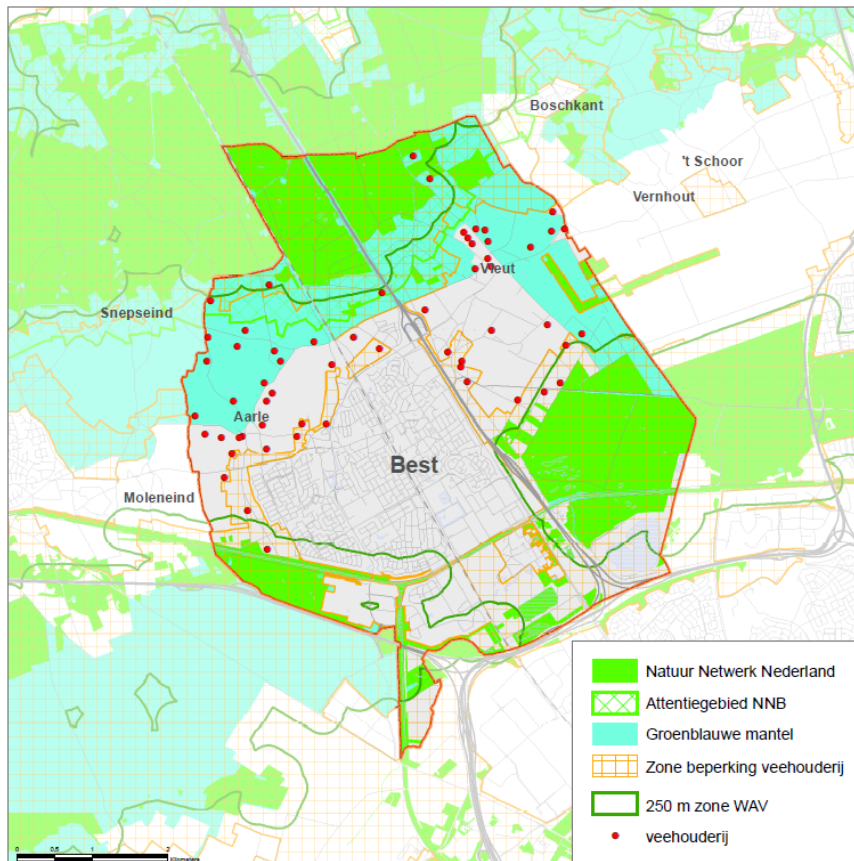
Basisprincipes voor een evenwichtige toedeling van functies en bevordering ruimtelijke kwaliteit

- *Zorgplicht voor een goede omgevingskwaliteit:* door een evenwichtige toedeling van functies zorgen voor een goede omgevingskwaliteit en een veilige, gezonde leefomgeving.
- *Zorgvuldig ruimtegebruik:* de toedeling van functies moet in beginsel plaatsvinden binnen bestaand stedelijk gebied of bestaande bouwpercelen, behalve als er feitelijk of vanuit kwalitatieve overwegingen onvoldoende ruimte is en de uitbreiding op basis van de overige instructieregels aan gemeenten is toegestaan.
- *Toepassing van de lagenbenadering:* dit omvat de effecten op:
  - de ondergrond, zoals de bodem, het grondwater en archeologische waarden;
  - de netwerklaag, zoals infrastructuur, natuurnetwerk, energienetwerk, waterwegen.
  - de bovenste laag zoals cultuurhistorische en landschappelijke waarden, de omvang van de functie en de bebouwing, de effecten op bestaande en toekomstige functies, de effecten op volksgezondheid, veiligheid en milieu.
- *Meerwaarde creatie:* een evenwichtige benadering van de economische, ecologische en sociale aspecten die in een gebied en bij een ontwikkeling zijn betrokken, waaronder:
  - de mogelijkheid om opgaven en ontwikkelingen te combineren waardoor er meerwaarde ontstaat;
  - de bijdrage van een ontwikkeling aan andere opgaven en belangen dan die rechtstreeks met de ontwikkeling gemoeid zijn.

Kwaliteitsverbetering van het landschap

Elke ontwikkeling buiten bestaand stedelijk gebied moet bijdragen aan de zorg voor behoud en bevordering van de ruimtelijke kwaliteit. Dit betekent dat ruimtelijke ontwikkelingen in landelijk gebied gepaard moeten gaan met een fysieke verbetering van de landschappelijke kwaliteit. Dit moet financieel, juridisch en feitelijk geborgd worden in het plan. De verbetering omvat o.a. een verplichte landschappelijke inpassing, wegnemen van verharding en sloop van bebouwing.

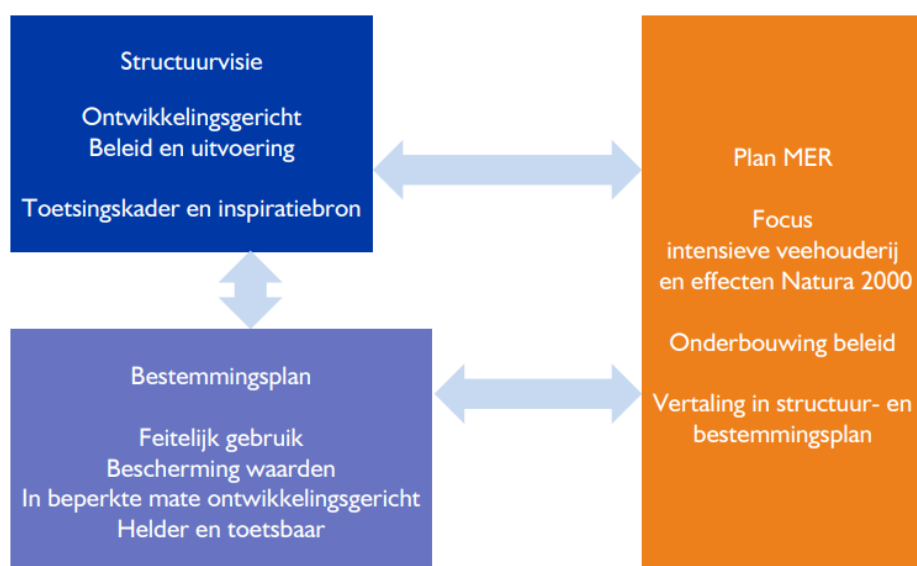

Figuur 3 Ligging vergunde veehouderijen (WEB BVB maart 2020) binnen specifieke gebieden aangewezen in de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant

2.2 Structuurvisie buitengebied

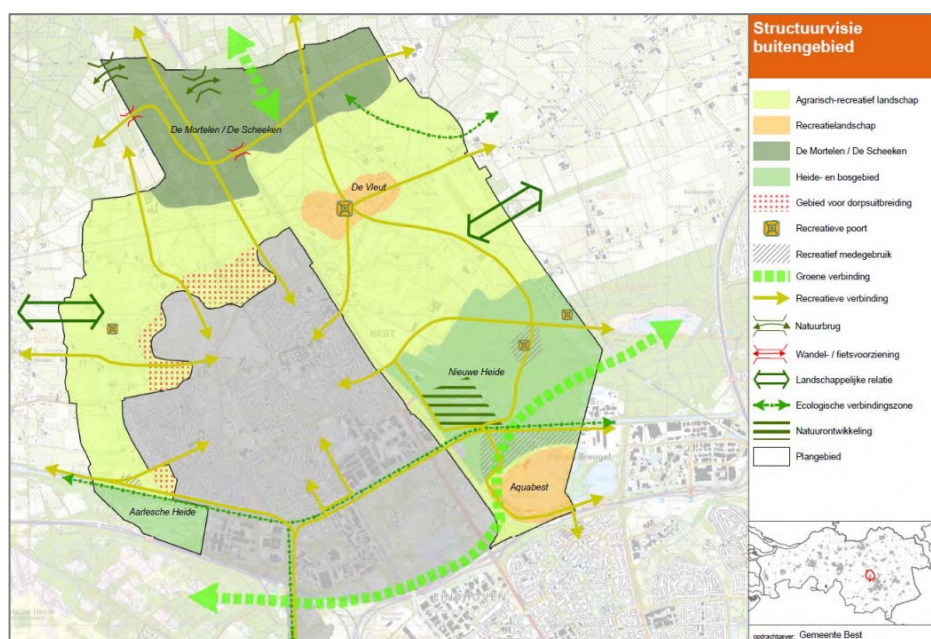
Het gemeentelijk ruimtelijke beleid voor het buitengebied van Best is vastgelegd in de Structuurvisie buitengebied. Vitaal vooruitzicht. Samen doen! , vastgesteld op 4 april 2016. De Structuurvisie geeft richting aan de door het gemeentebestuur gewenste ontwikkelingen in het buitengebied en bevat beleidskeuzes op basis van actuele ontwikkelingen in het landelijke gebied (zoals wonen en werken, veehouderij, milieu) en gaat specifiek in op onderwerpen als landschap, landbouw en recreatie. Hiervoor is in 2015 een uitgebreid participatietraject doorlopen. De Structuurvisie is een beleidskader, maar legt de planologische mogelijkheden niet juridisch vast. Dat gebeurt via aparte plannen, bijvoorbeeld een postzegelbestemmingsplan of omgevingsvergunning in afwijking van het bestemmingsplan. Maar deels ook in het bestemmingsplan Buitengebied.

Een bestemmingsplan kan ontwikkelingen die nog onbekend of onvoldoende uitgewerkt zijn niet juridisch vastleggen. Daarom is het bestemmingsplan Buitengebied in hoofdzaak conserverend van karakter: de bestaande functies en waarden zijn vastgelegd en binnen een bepaalde bandbreedte zijn er mogelijkheden voor veranderingen of uitbreidingen, alleen voor zover die passen binnen het beleid uit de Structuurvisie voor het buitengebied en de provinciale kaders en waarvoor geen aanvullend onderzoek nodig is.

Figuur 4 Samenhang tussen structuurvisie, milieueffectrapportage en bestemmingsplan

In Figuur 5 is het plangebied van de Structuurvisie buitengebied weergegeven. Het stedelijk gebied (de bebouwde kom) en het gebied waar de structuurvisie 'Groene Mantel met rode knopen' geldt, maken er dus geen onderdeel van uit.

Figuur 5 Structuurvisiekaart (bron: Structuurvisie Buitengebied, Best, 2016).

2.3 Beleidskeuzen voor het Bestemmingsplan Buitengebied Best

2.3.1 Nota van uitgangspunten

Binnen het plangebied zijn verschillende bestemmingsplannen van kracht. Binnen het grootste deel van het plangebied is het onherroepelijke bestemmingsplan Buitengebied Best 2006 het geldende bestemmingsplan (vastgesteld 21 januari 2008 en in 2010 onherroepelijk geworden). Voor een deel van de gronden in het buitengebied gelden nog oudere bestemmingsplannen, onder andere doordat voor enkele onderdelen goedkeuring is onthouden door gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant en doordat enkele onderdelen zijn vernietigd door de Raad van State. Deze oudere bestemmingsplannen zijn tot op heden niet meer geactualiseerd.

In het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied Best 2021 worden de geldende bestemmingsplannen (bestemmingsplan Buitengebied Best 2006 en oudere geldende bestemmingsplannen) in het buitengebied geïntegreerd. Samen met de Structuurvisie buitengebied heeft de gemeente Best straks een geactualiseerd beleids- en toetsingskader om regie te voeren op ontwikkelingen in het buitengebied. Voor het nieuwe bestemmingsplan zijn vooraf een aantal beleidsmatige keuzes gemaakt. In 2017 heeft de gemeenteraad voor het opstellen van het bestemmingsplan de Nota van Uitgangspunten van 18 juli 2017 vastgesteld. In de Nota van Uitgangspunten heeft de raad ook bepaald dat in het kader van de herziening van het bestemmingsplan Buitengebied ook de volgende beleidsstukken worden opgesteld:

- aanpassing van de gemeentelijke Landschapsinvesteringsregeling (LIR);
- beleid voor duurzame energieopwekking in het buitengebied;
- beleid voor vrijkomende agrarische bebouwing (VAB).

De basis van deze Nota van uitgangspunten bestaat uit een analyse van het geldende Bestemmingsplan Buitengebied Best 2006 in relatie tot de Structuurvisie buitengebied en de Verordening ruimte Noord-Brabant (nu: Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant). Deze analyse is opgenomen in een informatief achtergronddocument bij de Nota van uitgangspunten.

In de Tabel 1 staan de beleidskeuzes en uitgangspunten voor het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied Best 2021 samengevat. In de daarna volgende sub-paragrafen is een nadere uitwerking van de bestemmingswijzen opgenomen.

Tabel 1: Beleidskeuzes Bestemmingsplan Buitengebied Best 2021

Onderwerp	Beleidskeuzes voor het nieuwe bestemmingsplan
Bescherming van lokale waarden in het buitengebied	De huidige bescherming zoals geformuleerd in de geldende bestemmingsplanregels, wordt als basis genomen. De provinciale regels worden hierin verwerkt. Daar waar de structuren Natuur Netwerk Brabant en de groenblauwe mantel liggen, moeten de ecologische waarden en kenmerken en het aanwezige watersysteem beschermd worden. Zie verder §2.3.2.

Onderwerp	Beleidskeuzen voor het nieuwe bestemmingsplan
Bestemmingswijze agrarische bedrijven	Agrarische bedrijven worden gecategoriseerd naar: <ul style="list-style-type: none"> • Agrarisch bedrijf • Voormalige agrarisch bedrijf Zie verder §2.3.3.
Plattelandswoningen	Terughoudendheid in het toekennen van de status van plattelandswoning. Deze mogelijkheid wordt alleen gebruikt om een beperkt aantal knelpunten ten aanzien van strijdig gebruik van een voormalige agrarische bedrijfswoning op te lossen, waar een wijziging naar de bestemming 'wonen' niet mogelijk is vanwege de milieugevolgen van het bedrijf waartoe de bedrijfswoning behoort.
Ontwikkelingsmogelijkheden veehouderijen	Veehouderijen worden specifiek bestemd naar type veehouderij (diersoort). Omschakelen naar andere diersoorten kan onder voorwaarden via een binnenplanse afwijkingsbevoegdheid (niet naar pluimvee, geiten of nertsen). Voor veehouderijen wordt een stikstofemissie- (NH ₃ en NO _x) en stikstofdepositieplafond (stikstofdepositie op Natura2000 gebieden) voor activiteiten opgenomen in de planregels. Zie verder §2.3.3.
Mogelijkheden voor vrijkomende agrarische bebouwing (VAB)	Verbrede landbouw en nevenactiviteiten bij agrarische bedrijfsbestemmingen worden rechtstreeks of met een binnenplanse afwijkingsbevoegdheid toegestaan. Op 20 maart 2020 is het VAB-beleid gepubliceerd waarin de randvoorwaarden voor functiewijzigingen en hergebruik worden geformuleerd. Het bestemmingsplan voorziet alleen in generieke bestemmingsregels voor standaard ontwikkelingen en functies binnen een omvang die passend is voor het buitengebied. Hergebruik ten behoeve van een bedrijfsfunctie hoeft echter niet beperkt te blijven tot locaties binnen een bebouwingsconcentratie. Voor VAB-ontwikkelingen die om maatwerk vragen moet een buitenplanse procedure doorlopen worden.
Mogelijkheden voor duurzame energieopwekking	Op 1 december 2020 is de Visie duurzame energieopwekking buitengebied Best gepubliceerd. Uitgangspunt is dat toe te passen duurzame energiebronnen voldoen aan wet- en regelgeving wat betreft algemene milieu- en veiligheidsnormen.

Onderwerp	Beleidskeuzen voor het nieuwe bestemmingsplan
	<p>Het opwekken van duurzame energie in het buitengebied wordt niet rechtstreeks geregeld en toegestaan in het bestemmingsplan Buitengebied. Nieuwe initiatieven volgen een eigenstandige procedure met de daarbij behorende voorwaarden zoals het voeren van een omgevingsdialog. Dit zijn buitenplanse ontwikkelingen die toegestaan kunnen worden via een omgevingsvergunning. Deze wordt verleend met een toegestaan gebruik voor een periode van max. 25 jaar.</p>
<p>Wijziging bestemmingsplan-regeling woondoeleinden</p>	<p>De bestemmingsregeling woondoeleinden wordt gewijzigd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iedere woning krijgt apart bestemmingsvlak en fysiek bouwvlak op de verbeelding. • Inhoud van de woningen wordt vergroot van 600 m³ naar 750 m³. • Via binnenplanse afwijkingsmogelijkheid onder kwaliteitscriteria de inhoud van woningen vergroten tot 1.000 m³. • Vergroten boven de 1.000 m³ is maatwerk, dus geen mogelijkheden binnen het bestemmingsplan. • Oppervlakte aan bijgebouwen rechtstreeks vergroten van 80 m² naar 100 m² per woning. • Via binnenplanse afwijkingsmogelijkheid oppervlakte bijgebouwen vergroten tot maximaal 300 m² onder voorwaarden (investeren in landschappelijke, cultuurhistorische kwaliteit, duurzaamheid e.d.).
<p>Landschapsinvesterings-regeling</p>	<p>Door wijzigingen in het nieuwe bestemmingsplan moet de Landschapsinvesteringsregeling (LIR) worden aangepast.</p>
<p>Handhaving en vergunningverlening op locatieniveau</p>	<p>Aan handhaving moet prioriteit gegeven worden. Bij strijdigheid met het geldend en toekomstig bestemmingsplan worden bewoners/eigenaren aangeschreven en actief de mogelijkheid geboden om tot een passende oplossing te komen.</p>
<p>Strijdigheden en nieuwe initiatieven</p>	<p>Voor strijdigheden tussen feitelijk gebruik en de geldende planologische situatie en voor het meenemen van nieuwe initiatieven in het bestemmingsplan zijn proceslijnen (stappenschema's) vastgesteld.</p>

2.3.2 Gebiedsbestemmingen

In het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied Best (2019) is de indeling uit het bestemmingsplan Buitengebied Best 2006 het uitgangspunt voor het toekennen van de gebiedsbestemmingen en heeft afstemming plaatsgevonden met de gebiedszoneringen zoals opgenomen in de huidige Interim omgevingsverordening. De oorspronkelijke onderverdeling in een agrarische en een groene hoofdstructuur uit de vroegere Streekplannen en een nog verdere onderscheiding in subcategorieën is deels losgelaten. In plaats van de groene hoofdstructuur is in de provinciale Structuurvisie Ruimtelijke Ordening en de Interim omgevingsverordening sprake van een onderverdeling in het Natuur Netwerk Brabant (NNB) en de groenblauwe mantel, naast het gemengd landelijk gebied. Het agrarisch gebied is conform het geldend bestemmingsplan onderverdeeld in drie bestemmingen met verschillende mogelijkheden (zie Tabel 2). Via aanduidingen worden de groenblauwe mantel en het Natuur Netwerk Brabant beschermd.

Tabel 2: De (on)mogelijkheden van de agrarische bestemmingen

Bestemming	(On)mogelijkheden
Agrarisch gebied	De gronden zijn geschikt voor agrarische bedrijven, maar ook de ontwikkeling van (agrarische) nevenactiviteiten, recreatie en nieuwe economische dragers zoals beschreven in het geldende bestemmingsplan. Aan bestaande agrarische bedrijven kan onder voorwaarden ontwikkelingsruimte worden geboden voor uitbreiding, maar daarnaast worden ook mogelijkheden voor functieverandering geboden. Bestemming is conform de geldende bestemming met uitzondering van de agrarische gronden die in de IOV zijn aangeduid als 'groenblauwe mantel'. Deze gronden zijn nu bestemd als 'Agrarisch gebied met landschapswaarden'.
Agrarisch gebied met landschapswaarden	De mogelijkheden die de bestemming 'Agrarisch gebied' biedt, zijn ook binnen deze gebiedsbestemming in principe mogelijk, maar met een nadere toets aan of beperking vanwege de aanwezige gebiedswaarden. De regels in de IOV zijn hierin bepalend. Gronden die overlappen met de groenblauwe mantel zijn grotendeels binnen deze bestemming gelegen. Gronden die vigerend de bestemming Agrarisch hebben, maar volgens de IOV binnen de groenblauwe mantel liggen, zijn opgenomen binnen de gebiedsbestemming 'Agrarisch gebied met landschapswaarden'. Door middel van een omgevingsvergunningstelsel voor werken en werkzaamheden worden de gebiedswaarden beschermd.
Agrarisch gebied met natuur- en landschapswaarden	De mogelijkheden die de bestemming 'Agrarisch gebied' biedt, zijn ook binnen deze gebiedsbestemming in principe mogelijk, maar met een nadere toets aan of beperking vanwege de aanwezige gebiedswaarden. De regels in de IOV zijn hierin bepalend.

Bestemming	(On)mogelijkheden
Agrarisch gebied met natuur- en landschapswaarden (vervolg)	Binnen deze bestemming zijn o.a. de agrarische gronden opgenomen die liggen in het Natuur Netwerk Brabant (NNB). Binnen het NNB zijn uitbreidingen van een agrarisch bedrijf niet mogelijk. Door middel van een omgevingsvergunningstelsel voor werken en werkzaamheden worden de gebiedswaarden beschermd.

Bij de verschillende bestemmingen wordt de landschapsinvesteringsregeling (LIR) in de afwijkingsbevoegdheden en wijzigingsbevoegdheden van toepassing verklaard. Dit betreft een zogenaamde 'dynamische verwijzing'.

2.3.3 Bestemmingswijze bestaande veehouderijen

Voor de begrenzing van de agrarische bestemmingsvlakken is in beginsel uitgegaan van de huidige geldende begrenzing van de bestemmingsvlakken, zoals opgenomen in het bestemmingsplan Buitengebied 2006 of een hiervoor reeds doorlopen planologische planprocedure.

Alle voorzieningen (sleufsilos, mestsilos, bestrating, mestzakken e.d.) dienen in het bestemmingsvlak te zijn gesitueerd, met uitzondering van de verharde ontsluiting naar de openbare weg. Daar waar legale voorzieningen en/of gebouwen buiten het geldend bestemmingsvlak liggen heeft - waar mogelijk - vormverandering van het bestemmingsvlak plaatsgevonden. Voor bestaande, legale voorzieningen buiten het geldend bestemmingsvlak bij een omvang > 1,5 ha, is een zogeheten differentiatievlak opgenomen met de nadere aanduiding 'overige zone – voorziening buiten bouwvlak'. Ter plaatse zijn de bestaande voorzieningen toegestaan, maar is oprichten van gebouwen niet mogelijk.

De bewerking van ter plaatse geproduceerde mest maakt deel uit van de agrarische bedrijfsvoering. Binnen het agrarische bestemmingsvlak is bewerking van mest die is geproduceerd op dezelfde bedrijfslocatie van de veehouderij dan ook rechtstreeks toegestaan. De bewerking van niet ter plaatse geproduceerde mest (of mestbewerking voor derden) wordt in dit bestemmingsplan niet toegestaan.

In de afgelopen jaren hebben veel veranderingen plaatsgevonden bij agrarische bedrijven. Agrarische bedrijven zijn gegroeid, gestopt, verbreed of hebben andere wijzigingen doorgemaakt. Deze wijzigingen zijn niet allemaal planologisch zijn vastgelegd, waardoor er nu de nodige afwijkingen bestaan tussen de feitelijke situatie en de planologische situatie van diverse (voormalige) agrarische bedrijfslocaties in Best.

Het is belangrijk dat in dit nieuwe bestemmingsplan de feitelijke situatie met de planologische situatie overeenkomt. Tegelijkertijd is het belangrijk om hierbij in overweging te nemen welk type ontwikkeling op welke locatie wenselijk is. Niet overal is bijvoorbeeld een wijziging van een voormalig agrarisch bedrijf naar een woonfunctie wenselijk.

In dit bestemmingsplan wordt de volgende onderverdeling gehanteerd.

- Agrarische bedrijven: Deze bedrijven zijn voorzien van de geldende bestemming 'Agrarisch – agrarisch bedrijf';
- Voormalige agrarische bedrijven: dit betreft bedrijfslocaties, die voorheen nog waren bestemd als 'agrarisch bedrijf', maar waar nu geen sprake meer is van bedrijfsmatige agrarische activiteiten. Wanneer herbestemming (nog) niet mogelijk is voor deze locaties is de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch – vrijkomende agrarische bebouwing' opgenomen. Hiermee wordt ter plaatse gebruik ten behoeve van burgerwoning toegestaan.

Vanwege het verschil in de ontwikkelingsmogelijkheden en mogelijke omgevingseffecten (milieu-impact) van de diverse type agrarische bedrijven heeft de gemeenteraad besloten om veehouderijbedrijven specifiek te bestemmen naar type veehouderijbedrijf (diersoort). Omschakelen naar een andere diersoort wordt niet in alle gevallen mogelijk gemaakt. Omschakeling naar geiten, pluimvee en nertsen is in dit bestemmingsplan niet toegestaan.

Bestaande paardenhouderijen hebben de bestemming 'Bedrijf – paardenhouderijen'. Ten aanzien van het bestemmingsvlak worden geen uitbreidingsmogelijkheden geboden. Paardenhouderijen kunnen niet omschakelen naar veehouderij.

Omschakeling van bestaande veehouderijen naar andere diersoorten alsmede het uitbreiden van een veehouderijbedrijf met dezelfde diersoort is onder voorwaarden in dit bestemmingsplan mogelijk. Hiertoe is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen. Daarbij wordt steeds naar de meest recente inzichten op het gebied van volksgezondheid gekeken. De voorwaarden waaronder uitbreiding mogelijk is staan in Tabel 3.

Tabel 3: Voorwaarden voor uitbreiding bebouwing binnen het bestemmingsvlak

Uitbreiding bebouwing (binnen bestemmingsvlak)	Voorwaarden
Niet-veehouderijbedrijven	Bebouwingsuitbreiding binnen het agrarisch bestemmingsvlak is hier rechtstreeks toegestaan.
Veehouderijbedrijven	Voor uitbreiding van het oppervlak van dierenverblijven binnen het agrarisch bestemmingsvlak geldt dat in het kader van een zorgvuldige veehouderij voldaan dient te worden aan de randvoorwaarden zoals opgenomen in de IOV, waaronder de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV) en specifiek voor hokdierbedrijven de 'stalderingsregeling'. Om te voldoen aan de Wet natuurbescherming wordt in het bestemmingsplan een gebruiksregeling opgenomen waarmee een toename van de stikstofemissie (NH ₃ en NO _x /NO ₂) en stikstofdepositie (op Natura2000 gebieden) niet is toegestaan.

**Uitbreiding bebouwing
(binnen bestemmingsvlak)**

Voorwaarden

Hierdoor zijn geen aparte procedures nodig voor ontwikkelingen die binnen de gebruiksregel passen. Dit kan bijvoorbeeld door de ontwikkeling te combineren met het toepassen van technieken om ammoniakemissies en stikstofdeposities extra te beperken. Voor ontwikkelingen die het zogenaamde stikstofplafond overschrijden, is een aparte procedure nodig waarin de mogelijk negatieve effecten op de omliggende natuurgebieden worden getoetst.

Omdat gezondheid nog niet naar concrete normen te vertalen is, zijn in het bestemmingsplan geen mogelijkheden voor omschakelingen naar diersoorten waarbij gezondheid ter discussie staat opgenomen, te weten: pluimvee, geiten, nertsen. Voor deze omschakelingen is een aparte procedure (buitenplans) nodig waarbij de meest recente inzichten op het gebied van gezondheid kunnen worden betrokken. Omschakelingen naar overige diersoorten waarbij gezondheid niet expliciet een issue is, zijn wel binnen voorwaarden mogelijk binnen dit bestemmingsplan en worden onder andere getoetst op het algemene aspect “goed woon- en leefklimaat”.

Tenslotte geldt op basis van rechtstreeks werkende regels van de IOV dat uitbreiding van het oppervlakte dierenverblijven voor een geitenhouderij is uitgesloten.

2.3.4 Bestemmingswijze voor (vrijkomende) agrarische bedrijven

In de Nota van Uitgangspunten voor bestemmingsplan ‘Buitengebied Best 2021’ is opgenomen dat:

- Verbrede landbouw en nevenactiviteiten bij agrarische bedrijfsbestemmingen, voor zover mogelijk, rechtstreeks of met een binnenplanse afwijkingsbevoegdheid toe te staan.
- Het college te vragen om een voorstel op te stellen met VAB-beleid waarmee de randvoorwaarden voor functiewijzigingen of hergebruik van agrarisch vastgoed worden gefaciliteerd.

Het VAB-beleid gepubliceerd op 20 maart 2020. In de Structuurvisie Buitengebied is de nieuwe koers voor vrijkomende agrarische bebouwing in het buitengebied van Best verwoord. Het ontwikkelingsperspectief uit de Structuurvisie Buitengebied is in het VAB-beleid nader uitgewerkt. Het bestemmingsplan voorziet alleen in generieke bestemmingsregels voor standaard ontwikkelingen en functies binnen een omvang die passend is voor het buitengebied. Hergebruik ten behoeve van een bedrijfsfunctie hoeft echter niet beperkt te blijven tot locaties binnen een bebouwingsconcentratie. Voor VAB-ontwikkelingen die om maatwerk vragen moet een buitenplanse procedure doorlopen worden.

Enkele locaties zijn als bestaand gebruik voorzien van de aanduiding 'vab' op basis waarvan alleen de gestopte agrariër en/of partner en eventueel inwonende kinderen mogen blijven wonen in de bedrijfswoning. Deze aanduiding dient als 'pauzeknop' waarmee wordt sloop uitgesteld tot overgegaan wordt op een verkoop of op het perceel financiële middelen gegenereerd worden met bedrijvigheid. Bij verkoop van de woning of het starten van een niet-agrarisch bedrijf ontstaat er een strijdigheid met het bestemmingsplan. De sloop van overtollige bebouwing (bij een woonbestemming) en/of verplichte kwaliteitsverbetering (bij bedrijvigheid) wordt gekoppeld aan de verplichte bestemmingswijziging.

De prognose is dat in Best tot 2030 17% van de agrarische bedrijfsbebouwing (exclusief kassen) de landbouwfunctie verliest. Dit betekent dat van de 182.824 m² aan stallen en bedrijfsruimten (peil 2012) er 31.286 m² leeg komt te staan. Verder gaat het om 39% van de agrarische bedrijfswoningen. Dat gaat dan om 7.726 m² aan vrijkomende bedrijfswoningen. Ter plaatse van het voormalige boerenbedrijf kan worden gewoond, is ruimte voor kleinschalige bedrijven aan huis en kan de bestemming gewijzigd naar andersoortige, op die plek én in de omgeving passende bedrijvigheid. (Bron: *Structuurvisie buitengebied gemeente Best*).

2.3.5 Bestemmingswijze overige agrarische bedrijven - boomteelt

Onder overige agrarische bedrijven vallen akkerbouw, vollegrondsteelt en glastuinbouw. In de gemeente Best zijn de ontwikkelingsmogelijkheden van de boomteelt op open grond van belang voor de beoordeling van de milieugevolgen.

Bestemming Agrarisch

Ter plaatse van de agrarische bestemming 'Agrarisch – agrarisch bedrijf' mag bij recht een boomteeltbedrijf worden uitgeoefend. Per bouwvlak is maximaal 5.000 m² teeltondersteunende kassen toegestaan, behalve binnen de groenblauwe mantel (bestaand glastuinbouwbedrijf is hiervan uitgezonderd), binnen de aanduiding overige zone – Natuur Netwerk Brabant en op percelen die geheel of grotendeels worden omgeven door de bestemming Agrarisch met waarden – Natuur- en landschapswaarden.

Bestemming Agrarisch met waarden – Natuur- en landschapswaarden

Ter plaatse van agrarische gronden waar tevens natuur- en landschapswaarden aanwezig zijn kunnen boomteeltbedrijven worden voortgezet. Bestaande boomteeltpercelen binnen de Attentiezone waterhuishouding zijn op de verbeelding aangeduid met de aanduiding 'boomteelt'. Boomteelt is uitsluitend toegestaan ter plaatse van deze aanduiding of na verlening van een omgevingsvergunning op basis van een afwijkingsbevoegdheid.

Voor nieuwe boomteeltpercelen wordt gelet op de hier aanwezige landschaps- en natuurwaarden een nadere afweging op mogelijke negatieve effecten wenselijk geacht. In het bestemmingsregeling is een verbod opgenomen om zonder omgevingsvergunning boomteelt te laten plaatsvinden op percelen zonder aanduiding boomteelt en een afwijkingsbevoegdheid middels een omgevingsvergunning. Bepaalde bodemingrepen en werkzaamheden moeten vooraf nader worden getoetst aan eventuele effecten op de omgeving. Dit geldt onder meer ook voor ingebruikname van gronden/percelen voor boomteelt.

Uitbreiding van (vollegronds)teeltbedrijven is binnen de bestemming Agrarisch met waarden – Natuur en landschapswaarden is mogelijk via een wijzigingsbevoegdheid tot een omvang van 1,5 ha, indien het bestaande bouwvlak reeds 1,5 ha bedraagt, mag deze worden vergroot met max. 15%.

In de gebruiksregels is opgenomen dat binnen een afstand van 50 meter (conform de huidige gangbare normen met betrekking tot spuitvrije zones) tot de bestemmingsgrens van gevoelige functies (wonen, bedrijf, maatschappelijk, recreatie en sport) het gebruik van gronden voor boomteelt uitsluitend via een afwijkingsbevoegdheid tot minimaal 5 afstand tot bestemmingsvlakken van gevoelige functies kan worden toegestaan, zodat kan worden getoetst of nieuwe boomteelt niet tot onevenredige afbreuk van het woon- en leefklimaat leidt.

2.3.6 Bestemmingswijze niet-agrarische bedrijven en recreatie

Bedrijven zonder functionele binding met het buitengebied horen in principe thuis binnen de bebouwde kom of op een bedrijventerrein. De bestaande niet-agrarische bedrijven zijn daarom positief bestemd, maar met de uitbreiding van de bedrijven wordt terughoudend omgegaan.

Uitgangspunt van het bestemmingsplan is dat voorkomen wordt dat de ruimtelijke impact van de bestaande niet-agrarische bedrijven op het landschap en de leefbaarheid groeit. De bestaande niet-agrarische bedrijven zijn daarom positief bestemd en conform de huidige functie vastgelegd, maar met de uitbreiding van de bedrijven wordt terughoudend omgegaan. Eventuele verdere uitbreiding van bebouwing wordt binnen dit bestemmingsplan niet toegestaan. Nieuwe niet-agrarische bedrijven zijn alleen zeer kleinschalig en onder strikte voorwaarden mogelijk.

De mogelijkheden voor omschakeling naar andere typen bedrijvigheid zijn beperkt. Omschakeling naar een ander type niet-agrarisch bedrijf kan via een afwijking worden toegestaan onder de voorwaarde dat het bestemmingsvlak en de oppervlakte bedrijfsbebouwing niet wordt vergroot en het nieuw te vestigen type bedrijf niet leidt tot meer milieuhinder voor de omgeving. Het nieuwe bedrijf mag uitsluitend tot milieucategorie 1 of 2 behoren.

Als het bestaande bedrijfsbestemmingsvlak groter is dan 5.000 m² is de niet-agrarische functieverandering alleen via wijziging mogelijk en geldt hierbij als aanvullende voorwaarde dat het nieuwe bestemmingsvlak dient te worden verkleind tot 5.000 m². (Uitzondering: Voor agrarisch verwante bedrijven geldt een maximale omvang van het bestemmingsvlak 1,5 ha).

Voor recreatie geldt dat de toegestane bebouwing van bestaande locaties in de bestaande regels is vastgelegd. Verdere uitbreiding van deze bebouwing is conform de bestaande regeling niet toegestaan. Dat geldt ook voor de bestaande sportvoorzieningen. Verder geldt dat de ontwikkelingsruimte voor kleinschalig kamperen en overnachten minimaal is.

3 Ontwikkeling veehouderij

3.1 Omvang en spreiding veehouderij nu en ontwikkeling in het verleden

In juni 2020 waren er binnen de gemeente Best 58 locaties met een vergunning of melding voor het houden van vee en hiervan zijn 41 locaties (71%) aan te merken als een volwaardig agrarisch bedrijf (conform het geldende bestemmingsplan is een bedrijf >35 Nge, ofwel vanaf 0,5 fte, aan te merken als een volwaardig agrarisch bedrijf). De volwaardige agrarische bedrijven zijn vooral gespecialiseerde varkens-, melkrundvee- en pluimveebedrijven en enkele gemengde bedrijven.

Bijna 30% van de in 2019 vergunde veehouderijbedrijven had een omvang van minder dan 0,5 fte (volwaardige arbeidskrachten). Dit zijn gemengde bedrijven, paardenhouderijen en schapenhouderijen. Een groot deel van deze bedrijven is inmiddels gestopt met de veehouderijactiviteiten of aan het afbouwen, maar beschikt nog wel over een vergunning. Of de vergunning staat nog geregistreerd in WEB BVB, terwijl planologisch geen sprake meer is van een veehouderij.

Binnen het plangebied zijn in het eerste kwartaal van 2021 alle vergunde en tevens planologisch legale veehouderijen aan te merken als volwaardig. Eén veehouderij uitgezonderd, maar deze locatie heeft een gunstige ligging en geschikt voor ontwikkeling tot een volwaardige veehouderij.

Binnen de gemeente Best is slechts 1 nertsenhouderij aanwezig en geen enkele geitenhouderij.

Tabel 4: Locaties in het plangebied met vergunning of melding voor houden van vee

Type veehouderij (diersoort)	Aantal locaties ¹	Aandeel van alle locaties	Aantal locaties ¹ >35 Nge	Aandeel van locaties >35 Nge
Melk- en overig rundvee	15	27%	10	24%
Varkens	14	25%	14	34%
Gemengd	8	14%	4	10%
Pluimvee	7	12,5%	7	17%
Paarden	6	11%	2	5%
Vleeskalveren	3	5%	3	7%
Schapen	2	3,5%	0	0%
Nertsen	1	2%	1	2%
Totaal	56	100%	41	100%

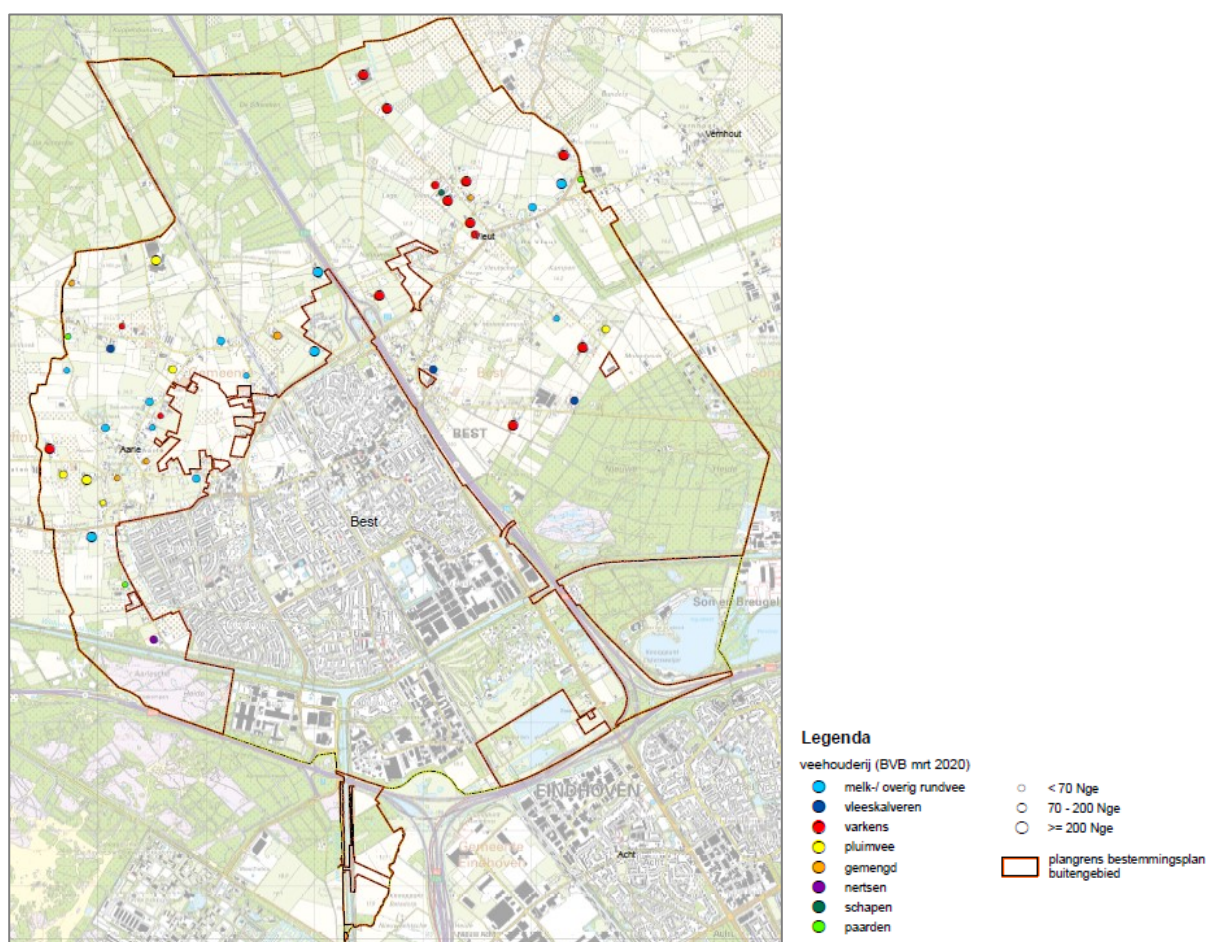
1) Inbegrepen enkele veehouderijen die al herbestemd en/of beëindigd zijn, maar waarvoor nog een vergunning of melding geregistreerd staat in WEB BVB maart 2020.

De veehouderijen bevinden zich voornamelijk in het westelijke deel van het plangebied rondom buurtschappen Aarle en Driehoek (overwegend melkvee en pluimvee) en in het noorden en noordoosten van het plangebied rondom buurtschap De Vleut (hier bevindt zich het grootste deel van de varkens en vleeskalveren). Er is geen sprake van een sterke concentratie aan veehouderijen op één plek. Ten noorden van De Vleut is een kleine cluster van varkensbedrijven aanwezig.

De paardenhouderijen en de gemengde bedrijven liggen verspreid over het plangebied. De nertsenhouderij ligt ten zuidwesten van Best, op relatief korte afstand van de bebouwde kom van Best.

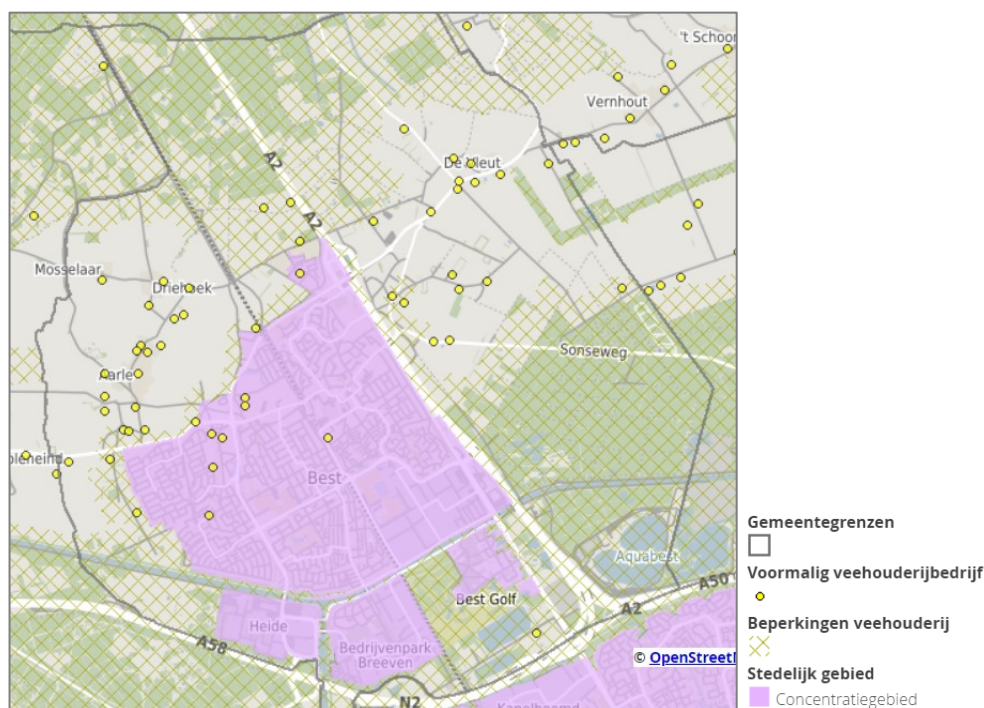
Het plangebied is voor een groot deel aangewezen als zone beperkingen veehouderij. In deze zone liggen binnen het plangebied 14 locaties met een vergunning of melding voor het houden van vee, waarvan de helft niet-grondgebonden veehouderijen. Voor niet- grondgebonden veehouderijen is uitbreiding niet toegestaan. Voor alle veehouderijen in deze zone geldt tevens dat de bestaande bebouwing niet mag toenemen.

In Figuur 6 is de spreiding van de veehouderijlocaties in het plangebied van Best weergegeven. Hierbij zijn de locaties met een vergunning/melding, maar waar bedrijfsmatig houden van vee planologisch niet is toegestaan, weggelaten.

Figuur 6 Vergunde, planologisch legale veehouderijen in Best naar type en omvang.
Zie ook deel C, bijlage C-4 (Bron: Web BVB Brabant, maart 2020)

In Figuur 7 zijn de voormalige veehouderijbedrijven weergegeven. In het buitengebied liggen deze locaties vooral in de bebouwingslinten van de buurtschappen. Veel van deze locaties zijn nu woonboerderijen.

Figuur 7 Ligging voormalige veehouderijbedrijven (bron: Kaartbank Brabant, maart 2020)

3.2 Waarmee worden effecten vergeleken?

Voor het MER is het van belang om te bepalen wat de huidige situatie is in het plangebied en welke autonome ontwikkelingen voorzien zijn. Deze informatie dient om referenties te bepalen voor de in het MER te beschrijven effecten bij de planologische effectuering van de ontwikkelingsmogelijkheden van de veehouderij.

De huidige situatie is in het MER beschreven aan de hand van de gegevens uit vergunningen en meldingen van veehouderijbedrijven, in combinatie met de verbeelding en planregels uit het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied Best 2021. Dit geeft de vergunde situatie weer.

De vergunde dieraantallen kunnen afwijken van de werkelijk gehouden dieraantallen. Voor een Voortoets in het kader van de Natuurbeschermingswet dient als referentie uitgegaan te worden van de werkelijk gehouden dieraantallen. Dit is de huidige situatie vergund, gecorrigeerd voor veebezetting. Hierbij is uitgegaan van een gemiddeld verschil tussen vergund en werkelijk van 20%: een gemiddeld bezettingspercentage van 80%. Afgeleid uit een vergelijking van gegevens van het CBS (opgegeven bezetting) en de vergunde en gemelde dierplaatsen, rekening houdend met functionele leegstand die in de standaard emissiefactoren is verdisconteerd.

Voor het MER is daarnaast de autonome ontwikkeling van belang, de ontwikkelingen die te voorzien zijn en waarover al besluitvorming heeft plaatsgevonden. De belangrijkste hiervan is dat alle bedrijven moeten voldoen aan het landelijke Besluit emissiearme huisvesting. Dit stelt eisen aan de maximale emissies van ammoniak en fijnstof die veehouderijbedrijven mogen uitstoten, nu, en op termijn. Dit wordt meegenomen in een derde referentie, welke relevant is voor het MER.

De volgende referentiesituaties zijn in het MER onderzocht:

- 4) Huidige situatie vergund.
- 5) Huidige situatie vergund, met CBS-correctie voor veebezetting. Dit is de referentie voor de Voortoets in het kader van de Wet Natuurbescherming.
- 6) Huidige situatie vergund, met CBS-correctie voor veebezetting en alle bedrijven voldoen aan het Besluit emissiearme huisvesting én IOV*. Dit is de referentie voor het MER.

*In het MER deel B wordt nader ingegaan op de eisen die de provincie Noord-Brabant stelt m.b.t. de emissie van ammoniak uit stallen van veehouderijen, zoals opgenomen in de Interim Omgevingsverordening (Verordening natuurbescherming Noord-Brabant).

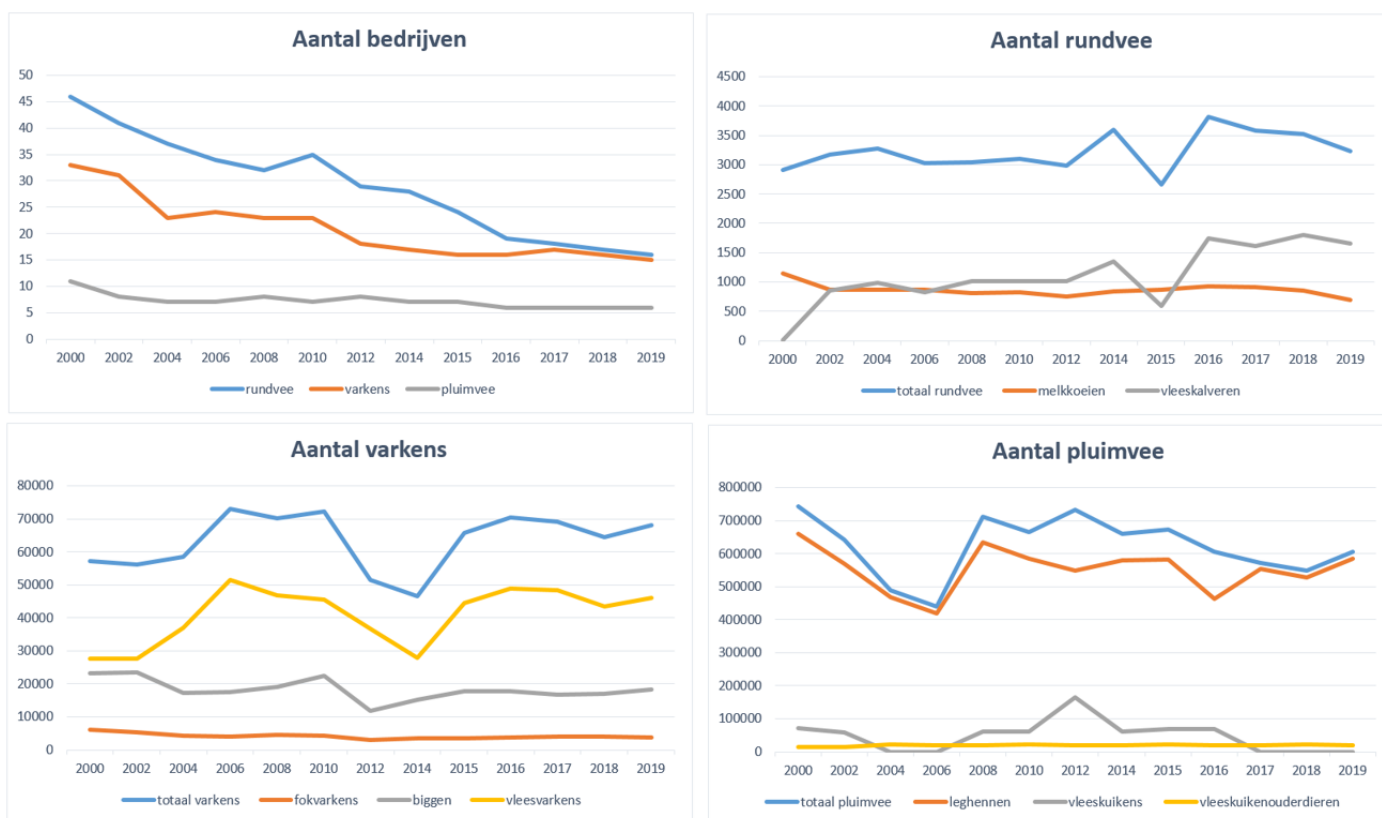
3.3 Onderzochte scenario's

Voor het MER is het van belang de mogelijke milieueffecten van benutting van de in het bestemmingsplan geboden planologische ruimte in beeld te brengen. Omdat niet bekend is hoe de ontwikkeling er exact uit gaat zien (welke bedrijven gaan groeien en welke gaan stoppen en in welke mate) is er gewerkt met ontwikkelscenario's.

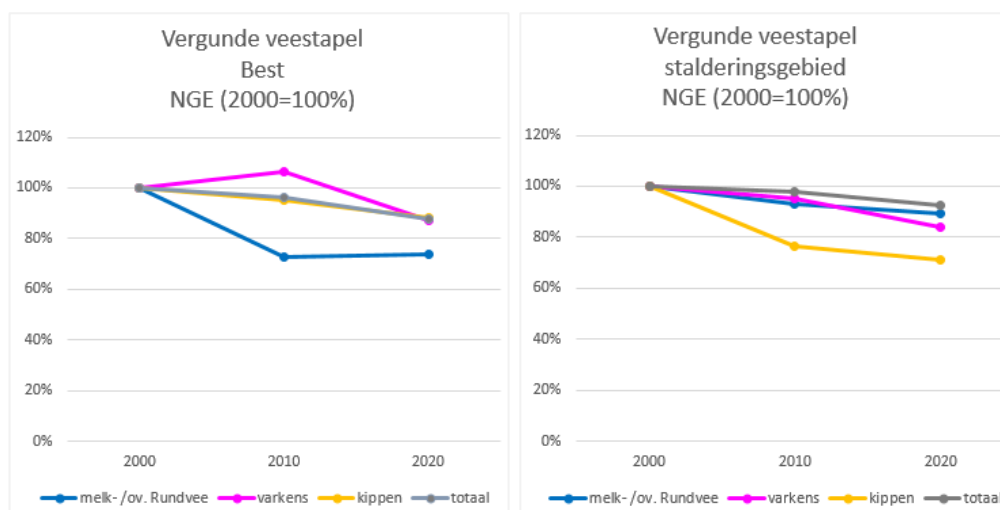
Uit beschikbare gegevens en een trendanalyse blijkt binnen de planhorizon 2030, de trend naar minder, maar grotere veebedrijven zal doorzetten. Bij deze ontwikkeling nemen de groeiende veehouderijen grond, productierechten, ammoniakrechten en in geval van hokdieren mogelijk ook stalderingsmeters over van stoppende bedrijven. Echter gezien de beperkte hoeveelheid veehouderijen in Best waarvan een aanzienlijk deel als blijver en groeier aangemerkt wordt en er enkele grote ondernemers zijn met meerdere iv-locaties in eigendom, is het waarschijnlijker dat de groeiers de benodigde grond en productierechten van stoppers buiten de gemeente Best zullen overnemen.

Er zijn twee scenario's onderzocht, één scenario dat uitgaat van een "trendmatige ontwikkeling", welke aansluit bij trendmatige ontwikkeling van de afgelopen jaren. De trendmatige ontwikkeling in Best is geïllustreerd in Figuur 8. Hierin staat voor de periode 2000-2019 het aantal dieren en aantal bedrijven (rundvee, varkens en kippen) in Best volgens CBS-gegevens (landbouwtellingen). Bij de ontwikkeling van het aantal bedrijven in Best geldt wel dat enkele bedrijven bestaan uit meerdere locaties van enkele grote ondernemers, waardoor het aantal bedrijven kleiner is dan het aantal locaties.

In Figuur 9 staat de ontwikkeling tussen 2000 en 2020 van de vergunde veestapel (melkrundvee en overig rundvee, varkens en pluimvee) in Best en in het stalderingsgebied waarin Best valt, op basis van BVB-gegevens in 2000, 2010 en 2020 vertaald naar economische eenheden (nge's).

Figuur 8: Ontwikkeling veehouderij in Best 2000-2019 (Bron: CBS, 2020).

Figuur 9: Ontwikkeling vergunde veestapel (in Nge) in Best en stalderingsgebied van Best 2000-2020 (bron: BVB-gegevens)

Uit de BVB-gegevens volgt een afname van de vergunde omvang van de veestapel in Best. De toename van het aantal vleeskalveren in Best is terug te leiden tot slechts drie locaties waar afgelopen jaren is uitgebreid in vleesklaveren waarbij andere diercategorieën (oa. melkrundvee en pluimvee) zijn beëindigd. De omvang van de vleeskalverhouderij in Best kan mede gezien de marktsituatie nu worden beschouwd als stabiel.

Tabel 5: Ontwikkeling aantal vergunde dierplaatsen (in Nge) in Best (Bron: BVB-gegevens)

Type veehouderij	Toe- of afname aantal vergunde dierplaatsen in Best (o.b.v. Nge's)	
	2020 t.o.v. 2010	2020 t.o.v. 2000
Melk- en overig rundvee	- 28%	-26%
Vleeskalveren	+ 62%	+142%
Varkens	+7%	-13%
Kippen	-5%	-12%

Binnen de gemeente Best geven de landbouwtellingen afwijkende cijfers, waardoor deze niet betrouwbaar genoeg zijn om te gebruiken voor de correctie van de veestapel. Het aantal veehouderij in Best is beperkt, met name in de intensieve veehouderij zijn meerdere locaties eigendom van dezelfde grote ondernemer. Zo geven CBS-cijfers voor de varkenshouderij in Best bijvoorbeeld aan dat het werkelijke aantal varkens groter is dan vergunde varkens. Omdat hiervoor een duidelijke verklaring ontbreekt is gekozen de afwijking tussen vergunde dieraantallen en werkelijke dieraantallen te baseren op provinciale CBS-cijfers (2019). Dit geeft een realistischer beeld. Bij het gebruiken van de provinciale CBS-cijfers zijn de diercategorieën die niet in de gemeente Best aanwezig zijn buiten beschouwing gelaten.

Uit de provinciale CBS-cijfers (2019) volgt de trend dat bij een gelijkblijvende of groeiende veestapel het aantal bedrijven gestaag afneemt. Minder bedrijven, maar de bedrijven worden groter (trend van schaalvergroting). Deze ontwikkeling is in overeenstemming met de landelijke trend. In deel B wordt nader ingegaan op de trendmatige ontwikkeling.

De omvang en spreiding van de intensieve veehouderij wordt vooral provinciaal en regionaal gestuurd (door provincie en gemeente) via de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant, bestemmingsplan, de Wet geurhinder en veehouderij en de Wet Natuurbescherming.

Voor varkensbedrijven kunnen vooral normen op het gebied van geur en ammoniak sturen in de ontwikkelingsmogelijkheden. Voor pluimveebedrijven kunnen vooral normen op het gebied van luchtkwaliteit (fijn stof, endotoxine) sturen in de ontwikkelingsmogelijkheden. Ook is de Wet natuurbescherming van belang. Hierbij gaat het om sturing op de effecten van de veehouderij (bebouwingsmogelijkheden, ruimtelijke inpassing, geurbelasting, concentratie fijn stof, ammoniakemissie en stikstofdepositie) en niet om een directe sturing op dieraantallen.

De omvang, spreiding en uitvoering van melkveebedrijven wordt in mindere mate gestuurd door provincie en gemeenten. Voor deze bedrijven zijn vooral de Wet natuurbescherming, de provinciale stalen in de Interim Omgevingsverordening en de ruimtelijke ordening (bestemmingsplannen) van belang. Ook hierbij gaat het om een sturing op effecten (bebouwingsmogelijkheden, ruimtelijke inpassing) en niet om een directe sturing op dieraantallen.

Naast het trendmatige scenario is een “worst case” scenario gemodelleerd en op effecten doorgerekend. Dit scenario gaat uit van maximale benutting van de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt. Zo kan een beeld verkregen worden van het verwachte effect van de ontwikkeling van de veehouderij, binnen de planologische mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt. Met toepassing van het worst case scenario wordt invulling gegeven aan de wettelijke verplichting de maximale effecten/mogelijkheden van het bestemmingsplan in beeld te brengen.

Scenario Trendmatige ontwikkeling (2020-2030):

- groei van bestaande, grotere bedrijven, krimp/stoppen van bestaande, kleinere bedrijven; trendmatige groei economische omvang veehouderij;
- binnen de grenzen van planologische mogelijkheden bestemmingsplan;
- binnen de grenzen van de milieuruimte ten aanzien van geurhinder (voorgrondnormen).

Scenario Worst case ontwikkeling:

- maximale groei van bestaande bedrijven;
  - omschakeling van veehouderijbedrijven naar een ander type (intensieve) veehouderij, indien dat toegestaan wordt;
  - binnen grenzen van planologische mogelijkheden bestemmingsplan.
-

Door bij de effectbepaling in het MER uit te gaan van een trendmatig groeiscenario (daling van het aantal locaties met vee, een toename van de gemiddelde omvang per locatie) en een maximaal scenario (worst-case: welke groei in theorie mogelijk binnen de planologische mogelijkheden) is geprobeerd aan te sluiten bij de groeitrend van de afgelopen jaren en onzekerheden in de autonome toekomstige ontwikkeling.

De focus van het MER licht, via het in beeld brengen van de worst-case situatie, op het in beeld brengen van mogelijke effecten indien gebruik wordt gemaakt van de planologische mogelijkheden en de beschikbare milieuruimte. Indien er vanwege economische ontwikkelingen sprake is van een krimp van de veestapel, zullen de voorspelde effecten op basis van het trendmatig groeiscenario en zeker het worst-case scenario niet of in mindere mate, optreden.

4 Ontwikkeling overige bedrijven

4.1 Niet-agrarische bedrijven en recreatie

De bestaande niet-agrarische bedrijven zijn positief bestemd en conform de huidige functie vastgelegd, maar uitbreiding van bebouwing wordt binnen dit bestemmingsplan niet toegestaan. Nieuwe niet-agrarische bedrijven zijn alleen zeer kleinschalig en onder strikte voorwaarden mogelijk. Ook de mogelijkheden voor omschakeling naar andere typen bedrijvigheid zijn beperkt. Omschakeling naar een ander type niet-agrarisch bedrijf kan via een afwijking omgevingsvergunning worden toegestaan onder de voorwaarde dat het bestemmingsvlak en de oppervlakte bedrijfsbebouwing niet wordt vergroot en het nieuw te vestigen type bedrijf niet leidt tot meer milieuhinder voor de omgeving. Het nieuwe bedrijf mag uitsluitend tot milieucategorie 1 of 2 behoren. Als het bestaande bedrijfsbestemmingsvlak groter is dan 5.000 m² is de niet-agrarische functieverandering alleen via wijziging mogelijk en geldt hierbij als aanvullende voorwaarde dat het nieuwe bestemmingsvlak dient te worden verkleind tot 5.000 m². (Uitzondering: Voor agrarisch verwante bedrijven geldt een maximale omvang van het bestemmingsvlak 1,5 ha).

Voor recreatie geldt ook dat de toegestane bebouwing van bestaande locaties in de bestaande regels is vastgelegd. Verdere uitbreiding van deze bebouwing is conform de bestaande regeling niet toegestaan. Dat geldt ook voor de bestaande sportvoorzieningen. Verder geldt dat de ontwikkelingsruimte voor kleinschalig kamperen en overnachten minimaal is.

Door de bestemmingsplanregeling zijn belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu ten gevolge van het bestemmingsplan verwaarloosbaar en worden de effecten van niet-agrarische bedrijven en recreatie niet nader onderzocht in dit MER.

4.2 Overige agrarische bedrijven (niet-veehouderijbedrijven)

In 2019 waren in Best de volgende overige agrarische bedrijven aanwezig (*bron: CBS 2020*):

- 26 akkerbouwbedrijven
- 16 tuinbouwbedrijven, open grond:
  - 9 boomkwekerijen (incl. vaste planten)
  - 7 tuinbouwbedrijven (groenten)
- 3 glastuinbouwbedrijven (boomkwekerij en/of vaste planten onder glas), waarvan 1 glastuinbouwbedrijf binnen het plangebied.

Het aantal akkerbouwbedrijven en het oppervlakte akkerbouw is in de periode 2000-2014 afgenomen en in de periode 2015-2019 weer toegenomen. Deze ontwikkeling is samengegaan met schaalvergroting. Ten opzichte van 2000 zijn er in 2019 minder akkerbouwbedrijven (-26%), maar is het oppervlakte akkerbouw vergroot (+33%).

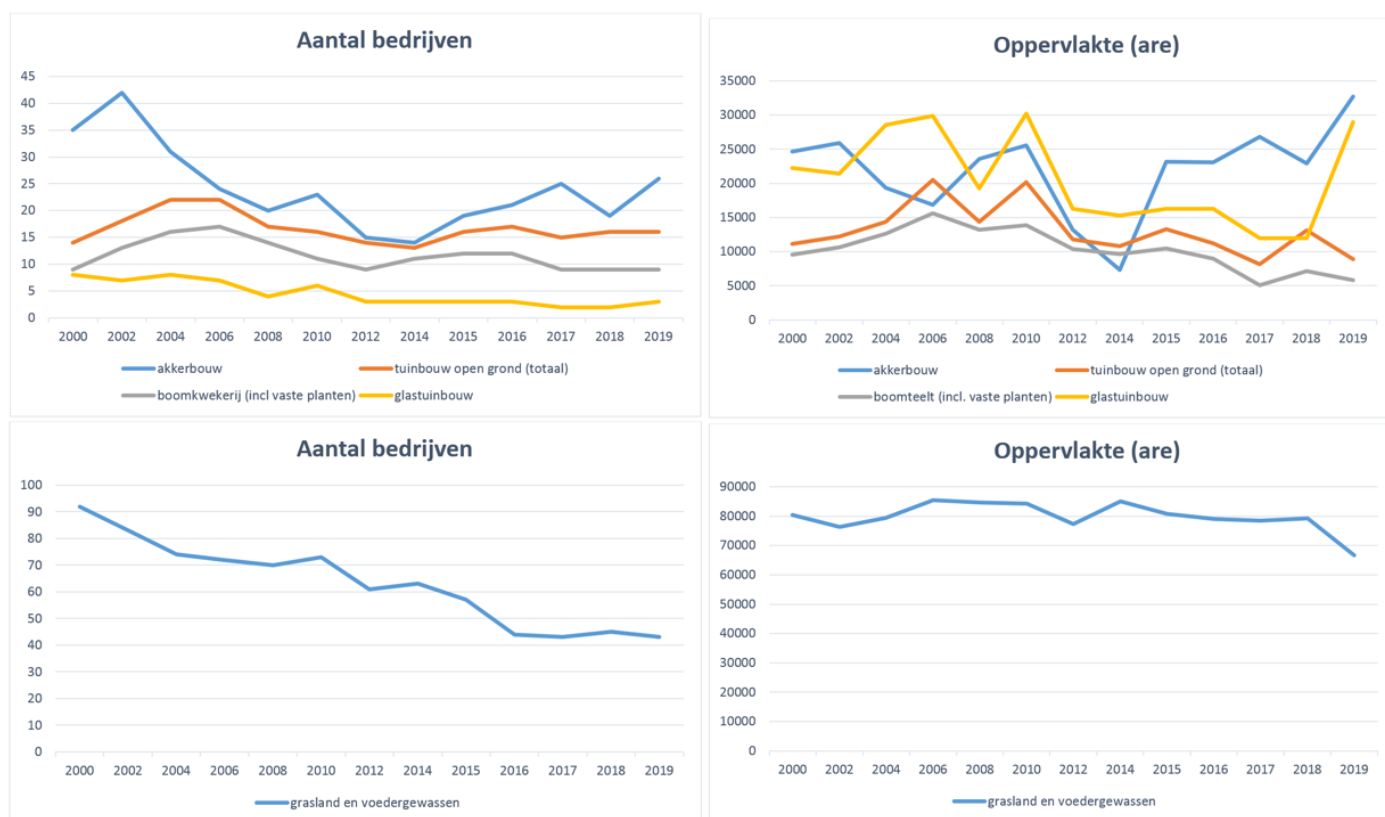
Het aantal tuinbouwbedrijven, met name boomkwekerijen (incl. vaste planten), is toegenomen in de periode 2000-2006 en daarna weer afgenomen en is in 2019 terug op hetzelfde niveau als in 2000.

Het oppervlakte boomkwekerijen is toegenomen in de periode 2000-2010, maar daarna weer afgenomen en stabiel gebleven in de periode 2010-2019. Ten opzichte van 2000 is in 2019 sprake van een afname van het oppervlakte tuinbouw open grond (-20%). Alle groententeelt bedrijven zijn beëindigd en de tuinbouw op open grond betreft alleen nog boomteeltbedrijven (-39%).

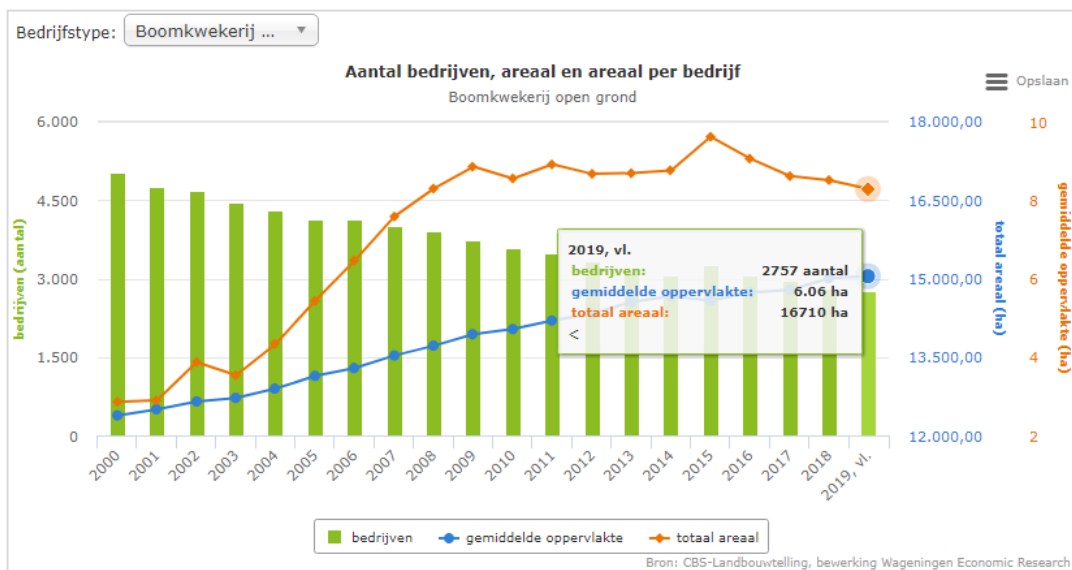
Het aantal glastuinbouwbedrijven is afgenomen in de periode 2000-2012 van 8 naar slechts 2 bedrijven en in 2019 is hier een derde bedrijf bijgekomen (alle drie boomkwekerijgewassen en/of vaste planten onder glas). Het oppervlakte glastuinbouw is verkleind in de periode 2000-2018 (-46%), maar is in 2019 meer dan verdubbeld door de komst van een derde bedrijf. Ten opzichte van 2000 is in 2019 sprake van een toename van het oppervlakte boomkwekerijgewassen en/of vaste planten onder glas (+30%).

Het aantal bedrijven met grasland en voedergewassen is gehalveerd in de periode 2000-2019, maar het oppervlak grasland en voedergewassen is slechts een kwart gedaald (-25%). Deze trend ligt in de lijn van de ontwikkeling van de melkveebedrijven.

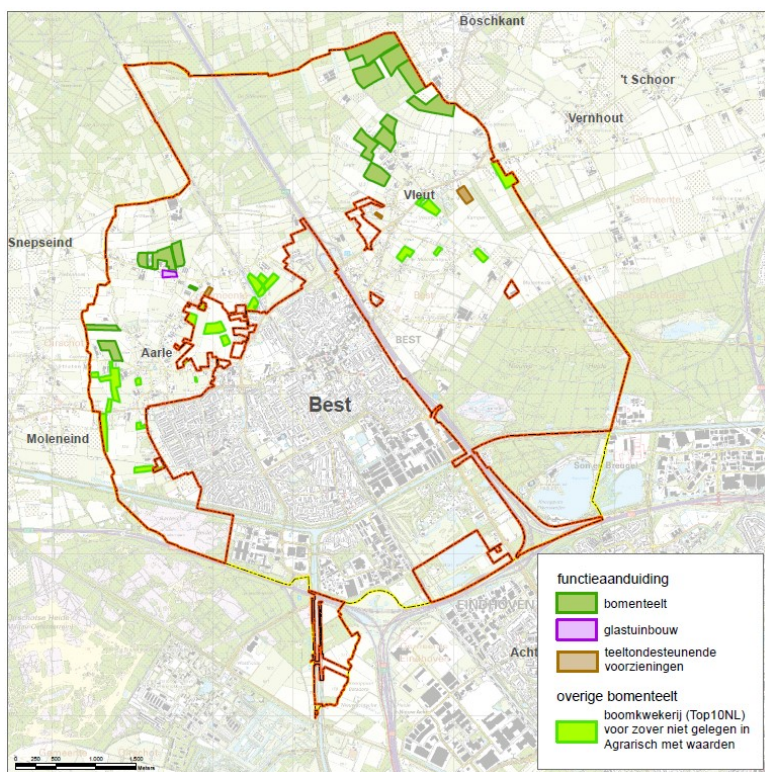
De algehele trendmatige ontwikkeling laat zien dat ook bij de overige agrarische bedrijven sprake is van schaalvergroting en dat het teeltoppervlak per bedrijf toe neemt. De boomteelt op open grond vormt hierop een uitzondering, aangezien in de gemeente Best zowel het aantal bedrijven als het teeltoppervlak de laatste jaren licht is afgenomen. Het gemiddeld oppervlak per bedrijf ligt in Best in 2019 iets onder het landelijk gemiddelde.

Figuur 9: Ontwikkeling overige agrarische bedrijven in Best 2000-2019 (Bron: CBS, 2020).

Figuur 10: Ontwikkeling boomteelt open grond, Nederland (Bron: CBS-landbouwteeling, bewerking Wageningen Economic Research, Agrimatie)

Figuur 11: Bestaande boomteelt en vaste planten in Best

Bestaande boomteeltpercelen zijn op de verbeelding aangeduid met de aanduiding 'boomteelt'. Voor nieuwe percelen wordt gelet op landschaps- en natuurwaarden een nadere afweging op mogelijke negatieve effecten wenselijk geacht. Bij gebruik van gronden voor boomteelt ziet het afwegingskader toe op het voorkomen van aantasting van landschappelijk waardevolle openheid en/of negatieve gevolgen voor de waterhuishouding.

5 Milieueffecten ammoniak, geur en fijn stof

5.1 Inleiding

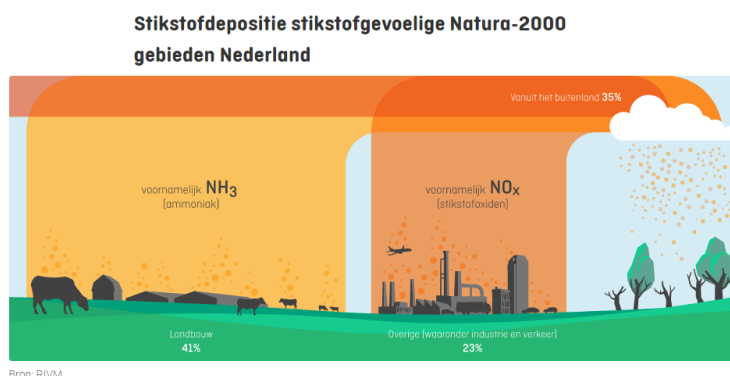
Om te bekijken of er wel mogelijkheid is voor bedrijfsontwikkeling binnen de geboden planologische mogelijkheden, is de milieugebruiksruimte bepaald.

In dit hoofdstuk is ingegaan op een analyse van de milieugebruiksruimte voor de veehouderij in Best voor de meest bepalende thema's: stikstof, geur, fijn stof en endotoxinen. Ook is ingegaan op de effecten van de onderzochte alternatieven (twee scenario's van ontwikkeling binnen de geboden planologische mogelijkheden).

5.2 Stikstof en Natura2000 gebieden

5.2.1 Kaders stikstof en Natura2000

Voor stikstofeffecten op gevoelige natuurgebieden is de Wet natuurbescherming en de Wet ammoniak en veehouderij bepalend. De mogelijkheden voor ontwikkeling van veehouderijen in de gemeente Best worden in belangrijke mate bepaald door de eisen en randvoorwaarden die voortvloeien uit de Wet natuurbescherming en het landelijke en provinciale stikstofbeleid.

Om de stikstofdepositie op Natura2000 gebieden te verminderen worden generieke maatregelen gericht op NO_x en NH₃ en gebiedsgerichte maatregelen gericht op NH₃ genomen. Emissiereductie per eenheid ammoniak levert meer 'stikstofwinst' op dan emissiereductie per eenheid NO_x, omdat ammoniak gemiddeld genomen dichterbij de bron neerslaat.

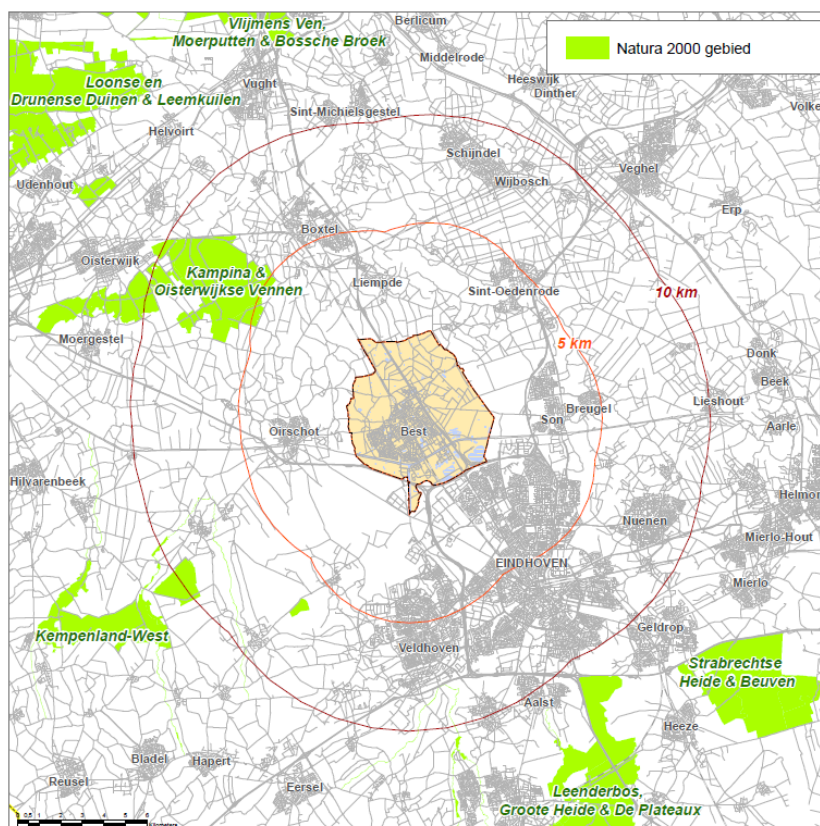
Natura 2000 is de verzamelnaam voor het netwerk van Europese natuurgebieden. Natura 2000-gebieden vallen onder de Europese Vogel- en Habitatrictlijn en zijn in nationale wetgeving verankerd in de Wet Natuurbescherming 2017. De Europese Unie heeft zich als doel gesteld om bedreigde soorten en habitats te beschermen. Aan de hand van een lijst met meest kwetsbare soorten zijn opgaven opgelegd aan de landen binnen de Europese Unie. De landelijke opgave is inmiddels vertaald naar gebieden in de vorm van zogenaamde aanwijzingsbesluiten.

Bij de vaststelling van het bestemmingsplan buitengebied dient de gemeenteraad rekening te houden met de gevolgen die het plan kan hebben voor de Natura2000-gebieden. Een besluit mag alleen genomen indien de raad zich op grond van de Voortoets / Passende beoordeling ervan heeft verzekerd dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen worden aangetast. Zekerheid bestaat wanneer er wetenschappelijk gezien redelijkerwijs geen twijfel is over de afwezigheid van schadelijke gevolgen.

Als schadelijke gevolgen niet kunnen worden uitgesloten, kan het plan worden vastgesteld c.q. de vergunning alsnog worden verleend aan de hand van de 'ADC- criteria'. De criteria geven aan dat bij mogelijke significante negatieve gevolgen alleen vergunning verleend kan worden wanneer aan alle volgende criteria wordt voldaan: A) het ontbreken van alternatieve oplossingen; D) dwingende redenen van groot openbaar belang; C) met het voorschrift verbonden aan de vergunning dat de initiatiefnemer compenserende maatregelen vooraf en tijdig treft.

5.2.2 Natura 2000 gebieden

Binnen de gemeente Best zijn geen Natura2000 gebieden aanwezig. Het Natura2000 gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen ligt op ongeveer 5 km afstand. Overige Natura2000 gebieden liggen op 10 km en meer. Zie Figuur 12. Op deze afstand kunnen alleen effecten door stikstofdepositie plaatsvinden en zijn overige effecten uitgesloten en hoeven dan ook niet nader onderzocht te worden (geen Passende beoordeling voor 'overige effecten' nodig).

Figuur 12: Natura 2000 gebieden in de omgeving van Best (met 5 km en 10 km contouren).

Al jaren is er in Natura 2000-gebieden een overschot aan stikstofdepositie. Dit is schadelijk voor de natuur. Herstelmaatregelen moeten er voor zorgen dat de instandhoudingsdoelen voor de Natura 2000-gebieden worden gerealiseerd. Een toename van stikstofdepositie is niet toegestaan op stikstofgevoelige habitattypen in Natura2000 gebieden als het niet zeker is dat de toename in stikstofdepositie geen nadelige gevolgen heeft voor de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied. Dit belemmert de vergunningverlening voor economische activiteiten.

Daarom hebben het Rijk en de provincies het Programma Aanpak Stikstof (PAS) ontwikkeld. Het PAS is op 1 juli 2015 in werking getreden en op 29 mei 2019 onverbindend verklaard door de Raad van State ¹. De stikstofuitspraak legde bouwprojecten en het verlenen van vergunningen stil. Het kabinet kwam daarop in november 2019 met korte termijn maatregelen om de stikstofuitstoot te verminderen. Zodat de vergunningverlening weer op gang kon komen. Het is een meertrapsraket: enkele maatregelen zijn ingevoerd, zoals het verlagen van de maximumsnelheid op snelwegen. Een aantal maatregelen is verder uitgewerkt, zoals de subsidieregeling voor stalaanpassingen. En er komt een aantal nieuwe maatregelen bij.

Bij minstens de helft van de stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden, moet de stikstofdepositie in 2030 onder de kritische depositiewaarden (KDW) liggen. In 2018 heeft circa 78% van de stikstofgevoelige natuurgebieden een te hoge stikstofdepositie, uitgaande van de KWD-norm (*bron: Rijksoverheid*). De benodigde uitstootdaling komt voor de helft van maatregelen die het kabinet al heeft genomen. Circa 10% neemt het Klimaatakkoord voor zijn rekening. Aanvullende maatregelen moeten zorgen voor de andere 40%. Naast de maatregelen voor het verminderen van stikstofuitstoot aan de bron, zet het kabinet ook in op natuurbehoud en –herstel. (*bron: RIVM*)

5.2.3 Milieugebruiksruimte stikstof (ammoniak)

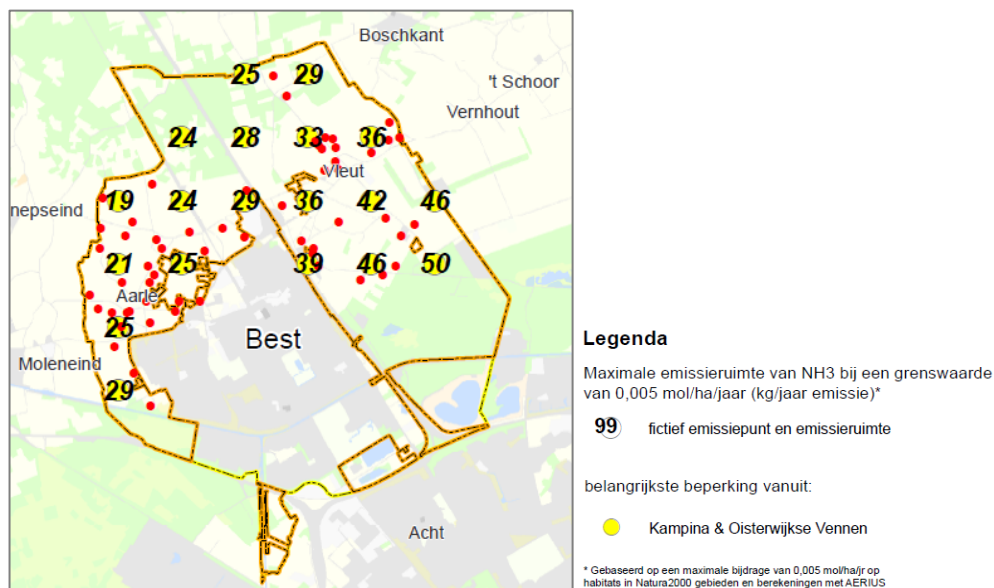
De milieugebruiksruimte ten aanzien van ammoniak is de uitbreidingsruimte die veehouderijen hebben zonder dat er sprake is van een significante toename in stikstofdepositie op Natura2000 gebieden. In Figuur 13 is de milieugebruiksruimte op een aantal willekeurige locaties binnen het plangebied Best weergegeven, uitgedrukt in een toename van de ammoniakemissie tot het bereiken van de depositiedrempel < 0,005 mol N/ha/jaar (= geen significante toename van de stikstofdepositie).

Het Natura2000 gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen ligt op ca. 5 km afstand en is bepalend voor de milieugebruiksruimte binnen het plangebied. Deze is aanzienlijk kleiner aan de westzijde van het plangebied dan aan de oostzijde.

---

¹ ECLI:NL:RVS:2019:1603 en ECLI:NL:RVS:2019:1604, Raad van State, 29 mei 2019

Figuur 13: Indicatieve emissieruimte bij grenswaarde van 0,005 mol/ha/jaar, uitgedrukt in NH3 emissie in kg/jaar (Zie ook deel C, bijlage C-5).

Provinciale eisen m.b.t. de emissie van ammoniak uit stallen

Op provinciaal niveau en specifiek voor de veehouderijen heeft de provincie Noord-Brabant een verordening Stikstof en Natura 2000 vastgesteld, sinds 2017 opgegaan in de Verordening natuurbescherming en sinds 2019 opgenomen in de Interim omgevingsverordening. De verordening stelt (extra) technische eisen aan stallen die qua emissiereductie verder gaan dan de vereisten uit Besluit emissiearme huisvesting. Nieuwe stallen worden getoetst aan de streefwaarden die in de bijlagen bij de verordening zijn genoemd en de toepassing van stallen/technieken met een ammoniakemissie per dier die ligt onder die streefwaarden. In juli 2017 is de verordening aangescherpt, omdat met name de beoogde reductie van stikstofdepositie op Natura2000 gebieden niet of niet snel genoeg gerealiseerd zou worden. De provincie had besloten de datum waarop verouderde stallen moeten voldoen aan de emissie reducerende eisen naar voren te halen en te stellen op 1 januari 2022. In het Bestuursakkoord 2020-2023 heeft het nieuwe provinciebestuur vervolgens besloten deze datum op te schuiven naar 1 januari 2024 en niet meer te kijken naar emissie op stalniveau, maar op bedrijfsniveau (intern salderen). De Interim Omgevingsverordening is in 2020 hierop aangepast. Door deze beleidswijziging zullen naar verwachting minder veehouders gaan stoppen en zal de piek van het aantal stoppende veehouderijen verschuiven naar eind 2023. Door het mogelijk maken van gemiddeld op bedrijfsniveau voldoen zullen er tot 2024 meer bedrijven besluiten door te gaan. Een deel van de verouderde, traditionele stallen zal blijven bestaan en hoeven niet aangepast te worden. Dit speelt zich vooral af bij de melkveehouderij.

De pluimvee- en varkenshouderij hebben reeds een grote structuurverandering ondergaan. De melkveehouderij staat nog aan het begin van dit proces. De toekomstperspectieven op de kalfsvleesmarkt zijn onzeker, waardoor naar verwachting komende jaren veel Brabantse kalverenhouders zullen stoppen in plaats van investeren. De ingezette afname van het aantal veehouderijen in Brabant zal doorzetten, maar veehouders zullen veelal afwachten en de beslissing om te stoppen of te investeren zo ver mogelijk vooruit schuiven. Voor varkensbedrijven zijn brongerichte emissiearme stalsystemen en luchtwassers beschikbaar en toepasbaar waarmee de emissiereductie gerealiseerd kan worden. Varkensbedrijven kunnen hiermee uitbreiden in dierplaatsen zonder dat er sprake hoeft te zijn van een toename van de ammoniakemissie.

Voor pluimveebedrijven zijn nog knelpunten aanwezig met betrekking tot de toepasbaarheid en werking van luchtwassers. Voor melkveebedrijven zijn de emissie reducerende technieken slechts beperkt beschikbaar, waardoor er minder mogelijkheden zijn om via de inzet van technieken het aantal dierplaatsen uit te breiden zonder een toename van de ammoniakemissie.

Er zijn op dit moment veel ontwikkelingen gaande ten aanzien van de ontwikkeling van nieuwe, emissie reducerende stalsystemen. Er is nog geen zekerheid dat de in ontwikkeling zijnde systemen voldoen aan de door de provincie gestelde eisen én voor 2024 beschikbaar zijn voor bedrijven. Daarom zal op 1 januari 2024 in een evaluatie van de verordening bekeken worden of voor bepaalde diercategorieën meer tijd nodig is en mogelijk de datum van aanpassen van verouderde stallen opnieuw uitgesteld worden. Daarnaast wordt nog onderzocht of ook andere maatregelen (bijvoorbeeld aanvullende voer- en managementmaatregelen) ingezet kunnen worden om aan de eisen te voldoen.

Om mogelijke effecten te duiden is in Tabel 6 voor een aantal diersoorten weergegeven wat 100 kg ammoniakemissieruimte in dieraantallen betekent. In deze tabel is dit weergegeven op basis van:

- de emissie bij toepassing van traditionele stalsystemen;
- de emissie indien voldaan wordt aan de landelijke emissie eisen voor bestaande stallen (Besluit emissiearme huisvesting, kolom a);
- de emissie indien voldaan wordt aan de eisen voor nieuwe stallen uit de provinciale omgevingsverordening;
- de emissie indien uitgegaan wordt van de laagst mogelijke emissie (op basis van in de Regeling Ammoniak en Veehouderij vermelde systemen).

Tabel 6: Aantal dieren die samen een emissie van 100 kg NH₃/jaar veroorzaken bij verschillende emissie-eisen (bronnen: Besluit emissiearme huisvesting, provinciale omgevingsverordening, Rav)

Aantal dieren per 100 kg emissie, per type stal				
Diercategorie	Traditionele stallen	Landelijke eisen Beh <u>bestaande</u> stallen	Provinciale eisen voor <u>nieuwe</u> stallen	Minimale emissies vergunbaar (Rav)
Melk- en kalfkoeien	8	8	14	20
Vleesvarkens	33	63	222	667
Fokzeugen	12 - 24	35 - 38	77 - 159	238 - 476
Gespeende biggen	145	476	1.000	3.333
Leghennen (niet-batterij)	317	800	3.125	4.000
Vleeskuikens	1.250	2.222	5.556	25.000
Vleeskalveren	29	29	56	556
Paarden	20	20	20	20

De uitbreidingsruimte binnen het plangebied is met circa 19 tot 50 kg NH₃ zeer beperkt, omdat de stikstofdepositie niet significant mag toenemen op de Natura2000 gebieden (<0,005 mol N/ha/jaar). Dit betekent bij toepassing van een stalsysteem met de laagst mogelijk emissie (ongeacht of dit een stalsysteem of techniek betreft die in de praktijk daadwerkelijk wordt toegepast) een maximale uitbreidingsruimte voor bijvoorbeeld 4 tot 10 melkkoeien, 106 tot 278 vleeskalveren of 126 tot 333 vleesvarkens.

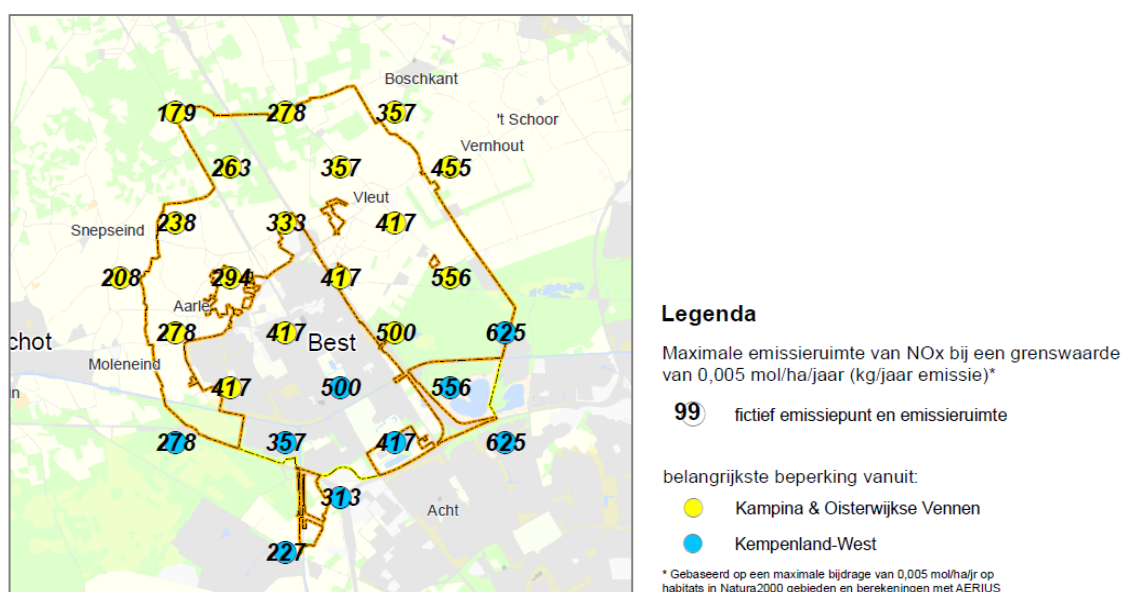
Geconcludeerd kan worden dat een uitbreiding niet of zeer beperkt gepaard kan gaan met een uitbreiding in ammoniakemissie. Voor een aantal bedrijven zal het mogelijk zijn een uitbreiding te realiseren binnen het huidige emissieplafond, door inzet van emissiearme (of emissiearmere) stallen voor de bestaande veestapel (intern salderen). Op bedrijven met verouderde stallen zijn daarvoor nog mogelijkheden. Maar zal dat gepaard gaan met investeringen in emissiearme stalsystemen die mogelijk al eerder moeten worden gedaan dan op basis van bestaande regelgeving.

Veehouders kunnen alleen uitbreiden in ammoniakemissie door middel van interne of externe saldering. Ook bij extern salderen zal per saldo de stikstofdepositie op de Natura2000 gebieden niet toenemen en ontstaan geen significant nadelige effecten op Natura2000 gebieden. Bij toepassing van externe saldering gelden strenge regels, waaronder 30% afroming en wegvallen van latente ruimte. Dit betekent dat externe saldering altijd zal resulteren in verlaging van de stikstofdepositie.

5.2.4 Milieugebruiksruimte stikstof (stikstofoxiden)

De milieugebruiksruimte ten aanzien van stikstofoxiden (NOx) is de uitbreidingsruimte voor met name voertuigen, mobiele werktuigen en stookinstallaties (NOx komt vrij bij verbrandingsprocessen van fossiele brandstoffen), zonder dat er sprake is van een significante toename in stikstofdepositie op Natura2000 gebieden. In Figuur 14 is de milieugebruiksruimte op een aantal willekeurige locaties binnen het plangebied Best weergegeven, uitgedrukt in een toename van de ammoniakemissie tot het bereiken van de depositiedrempel < 0,005 mol N/ha/jaar (= geen significante toename van de stikstofdepositie).

Het Natura2000 gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen is voor het grootste deel van het plangebied bepalend voor de milieugebruiksruimte. Deze is aanzienlijk kleiner aan de westzijde van het plangebied dan aan de oostzijde. Aan de zuidzijde van het plangebied is het Natura2000 gebied Kempenland-West bepalend voor de milieugebruiksruimte.

Figuur 14: Indicatieve emissieruimte bij grenswaarde van 0,005 mol/ha/jaar, uitgedrukt in NOx emissie in kg/jaar (Zie ook deel C, bijlage C-5).

De uitbreidingsruimte binnen het plangebied is met circa 179 tot 625 kg NO_x voldoende voor NO_x-emissies van (tijdelijke) bouw- en aanlegactiviteiten en een toename van verkeergeneratie voor wonen en de toegestane bedrijfsfunctie binnen het plangebied. Nieuwe bebouwing (woningen en bedrijfsgebouwen) moeten gasloos worden uitgevoerd (geen stookinstallaties) en zullen geen toename in NO_x-emissie geven.

Voor (middel)grote stookinstallaties in kassen is de uitbreidingsruimte wel beperkt, omdat de stikstofdepositie niet significant mag toenemen op de Natura2000 gebieden (<0,005 mol N/ha/jaar). Binnen het plangebied zijn slechts drie locaties met de aanduiding glastuinbouw opgenomen en het bestemmingsplan staat conform de provinciale regels geen oprichting of omschakeling naar glastuinbouw toe. Uitbreiden in teeltondersteunende kassen is slechts zeer beperkt mogelijk binnen uitsluitend de bestemming Agrarisch (tot maximaal 5.000 m²) en niet alle kassen worden voorzien van een stookinstallatie. Een toename van NO_x-emissie ten gevolge van stookinstallaties in kassen is binnen de mogelijkheden van het bestemmingsplan dan ook zeer beperkt.

Uitbreiding in NO_x-emissie boven de milieugebruiksruimte kan alleen door middel van externe saldering met ammoniak van veehouderijen. Ook bij externe salderen zal per saldo de stikstofdepositie op de Natura2000 gebieden niet toenemen en ontstaan geen significant nadelige effecten op Natura2000 gebieden. Bij toepassing van externe saldering gelden strenge regels, waaronder 30% afoming en wegvallen van latente ruimte. Dit betekent dat externe saldering altijd zal resulteren in verlaging van de stikstofdepositie. Het is alleen nog niet besloten of in het nieuwe stikstofbeleid het uitruilen van ammoniak van stoppende veehouderijen voor een toename in stikstofoxiden toegestaan gaat worden. Indien dit wordt toegestaan zal externe saldering altijd resulteren in verlaging van de stikstofdepositie.

5.2.5 Effecten scenario's

Ten aanzien van NO_x biedt het bestemmingsplan geen wezenlijke ontwikkelingsmogelijkheden voor stikstofrelevante activiteiten. Stikstofeffecten ten gevolge van NO_x zijn ondergeschikt aan de stikstofeffecten ten gevolge van NH₃, waardoor het verder in beeld brengen van de scenario's voor NO_x weinig toegevoegde waarde heeft.

De stikstofplafondregeling in het bestemmingsplan ziet daarbij ook toe op NO_x-emissie en behorende stikstofdepositie, waardoor significant nadelige effecten voor beschermde natuurgebieden ten gevolge van een toename in NO_x-emissies uitgesloten zijn. Veehouderijen die stoppen en omschakelen naar andere functies (van NH₃ naar NO_x) zullen resulteren in een afname van stikstofdepositie. Uitbreiden van bestaande niet-agrarische bedrijven en agrarisch verwante bedrijven is daarbij slechts beperkt mogelijk.

In deze paragraaf worden alleen de effecten ten gevolge van ammoniakemissies uit veehouderijen voor de verschillende scenario's uitgewerkt. Zonder stikstofemissieplafond kan het bestemmingsplan niet worden vastgesteld. In de scenario's wordt inzichtelijk gemaakt welke milieueffecten optreden indien er geen stikstofemissieplafond wordt opgenomen.

In tabel 7 is de ontwikkeling weergegeven van de ammoniakemissie voor de huidige situaties en de scenario's op basis van de modelmatige uitgangspunten.

Tabel 7: Ammoniakemissies in het trendmatig en worst-case scenario t.o.v. de referentiesituatie.

	Huidige situatie vergund (hsv)	Huidige situatie vergund met CBS correctie veestapel (Ref Wnb)	Huidige situatie vergund – met eisen IOV	Huidige situatie vergund met eisen IOV en met CBS correctie	Trendmatig scenario	Worstcase scenario
Ammoniak (kg NH ₃ /jaar) en % t.o.v. hsv	134.011	93.811 (70%)	78.624 (59%)	55.041 (41%)	73.876 (55%)	243.871 (182%)

In Tabel 8 is de ontwikkeling weergegeven van de maximale depositie op enkele Natura 2000-gebieden. De kaarten in de bijlagen van het MER in Deel C-C5 geven de stikstofdepositie weer voor de huidige situaties en de scenario's op basis van de modelmatige uitgangspunten.

Tabel 8: Maximale stikstofdepositie voor het trendmatig en worst-case scenario t.o.v. de referentie situatie.

Natura2000 en overige natuurgebieden	Huidige situatie vergund	Huidige situatie vergund met CBS correctie veestapel (Ref Wnb)	Huidige situatie vergund – met eisen IOV	Huidige situatie vergund met eisen IOV en met CBS correctie	Trendmatig scenario	Worstcase scenario
Kampina & Oisterwijkse vennen	8,0	5,5	4,7	3,1	4,4	15,2
Kempenland-West	3,9	2,6	2,2	1,4	2,1	7,9
Loonse en Drunense duinen & Leemkuilen	2,8	1,8	1,4	0,8	1,3	5,5
Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	1,7	1,0	0,8	0,2	0,7	3,2
Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	2,3	1,5	1,1	0,6	1,0	4,7
Strabrechtse Heide & Beuven	1,4	1,0	0,5	0,2	0,4	3,0

Natura2000 en overige natuurgebieden	Huidige situatie vergund	Huidige situatie vergund met CBS correctie veestapel (Ref Wnb)	Huidige situatie vergund – met eisen IOV	Huidige situatie vergund met eisen IOV en met CBS correctie	Trendmatig scenario	Worstcase scenario
Wav en overige NNB (< 1 km)						
Wav-gebied	126	88	73	51	66	191
Overige NNB	206	144	107	75	86	247

* In het bestemmingsplan is stikstofplafond opgenomen. Bij het berekenen van de scenario's is hier geen rekening mee gehouden.

Voor een toetsing aan de randvoorwaarden van de Wet natuurbescherming is de vergelijking met de waarden voor Huidige Situatie – CBS correctie het belangrijkste, als een zo goed mogelijke benadering van de huidige feitelijke, legale situatie (de vergelijkingsbasis voor de Wet Natuurbescherming).

Uit Tabel 8 blijkt dat het worst-case scenario ten opzichte van de huidige situatie + CBS correctie gepaard gaan met een toename van de stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden en op overige natuurgebieden (Wav-gebieden en overige NNB). Gelet op het feit dat vrijwel alle habitattypen gevoelig zijn voor een te hoge stikstofbelasting en nu al overbelast zijn, is zonder een ammoniak- / stikstofplafondregeling in het bestemmingsplan niet op voorhand uit te sluiten dat een toename van de stikstofdepositie niet kan leiden tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken van die gebieden.

Ook blijkt het trendmatig groeialternatief gepaard te gaan met een toename van de stikstofdepositie ten opzichte van de huidige situatie + CBS correctie. Deze toename wordt deels veroorzaakt door het verschil in vergund en werkelijke aantallen dieren. Opvullen van de latente ruimte is in de praktijk niet aan de orde vanwege de provinciale beleidsregels voor intern en extern salderen. Deze beleidsregels sluiten namelijk saldering met ammoniakemissie van niet-gerealiseerde dierplaatsen (vergunde, maar niet gebouwde dierenverblijven) uit. Dit betreft het grootste gedeelte van de latente ruimte die opgevuld wordt in de scenario's. Echter, omdat dit provinciale beleidsregels zijn die niet opgenomen worden in de planregels van het bestemmingsplan kan hier geen rekening mee gehouden worden in de effectbeoordeling van de scenario's. De provincie kan tenslotte deze beleidsregels wijzigen.

Een maximale benutting van de geboden planologische mogelijkheden (intensivering op bestaande bouwblokken, uitbreiding van bouwblokken, zoals beschreven in het MER) kan dus theoretisch leiden tot een sterke toename van de emissie en depositie van stikstof (vooral in de vorm van ammoniak) op de beschermde Natura2000-gebieden (en ook Wav-gebieden en overige NNB).

5.2.6 Aanvullende analyse per veehouderijbedrijf

In Deel C, bijlage C-4 is voor elke veehouderij op basis van het ontwerp bestemmingsplan buitengebied Best en de gegevens over de vergunde / gemelde dierplaatsen en stalsystemen (het zogenaamde BVB-bestand) het volgende in beeld gebracht:

- Het type veehouderij;
- De economische omvang van de veehouderij(tak);
- Het oppervlak van het bouwblok en de aanduiding van het bouwblok;
- De relatie tussen de economische omvang van de veehouderij(tak) en het oppervlak van het bouwblok (gemiddelde economische omvang per hectare);
- De vergunde ammoniakemissie op basis van het aantal dierplaatsen en de stalsystemen;
- De ammoniakemissie zoals die zou zijn bij dezelfde veebezetting van dat bedrijf, maar met toepassing van stalsystemen met de laagste ammoniakemissie (stand techniek en van factoren in de zogenaamde Regeling ammoniak en veehouderij ten tijde van publicatie van het ontwerp bestemmingsplan);
- De theoretische emissieruimte (verschil vergund en minimale emissie), absoluut en als percentage van de vergunde emissie;
- Wel of niet gelegen in de zone beperkingen veehouderijen (in deze zone zijn er geen planologische uitbreidingsmogelijkheden voor niet-grondgebonden veehouderijen).

De emissieruimte per veehouderijbedrijf geeft een beeld van de mogelijkheden die veehouderijen hebben om met toepassing van de emissie reducerende technieken uit te breiden met het aantal dieren zonder een toename van de vergunde ammoniakemissie. Gemiddeld is die emissieruimte (uitgedrukt als percentage van de vergunde ammoniakemissie) circa 47%. Dit betekent dat het aantal dieren bij toepassing van de nu vergunbare stalsystemen met de laagste emissie van ammoniak in theorie kan verdubbelen zonder een toename van de nu vergunde ammoniakemissies uit stallen van veehouderijen in Best. Er zijn wel verschillen tussen veehouderijen onderling. Vooral voor varkens en pluimvee is de emissieruimte groot (gemiddeld meer dan 75%). Voor de kalverenbedrijven ligt het percentage gemiddeld rond de 63%. Voor melkrundvee- en overig rundvee (incl. gemengde bedrijven) ligt het percentage emissieruimte met circa 37% een stuk lager.

Voor deze veehouderijen zijn er ook bij een stikstofplafondregeling in theorie mogelijkheden voor verdere ontwikkeling binnen het eerder vergunde emissieplafond (ammoniak). 43 van de 58 veehouderijen in Best hebben een emissieruimte groter dan nul. Daarvan zijn er 38 met een emissieruimte van 30% of meer (30% is voor ammoniak het gemiddelde verschil tussen de vergunde dierplaatsen en de werkelijk aanwezige dierplaatsen op basis van de CBS-landbouwtellingen). Minimaal 66% van de veehouderijen hebben (theoretisch) mogelijkheden om uit te breiden zonder dat dit gepaard hoeft te gaan met een toename van de ammoniakemissie. Als een verandering van het type dieren wordt meegenomen in de analyse of als er nieuwe stalsystemen beschikbaar komen met extra emissiereductie, neemt dit percentage toe.

Voor paarden, schapen en nertsen is de emissieruimte 0%. Voor deze type dierplaatsen zijn geen emissie reducerende technieken beschikbaar om uit te breiden binnen het eigen emissieplafond.

In par. 5.2.3. is de indicatie van de milieuruimte ammoniak bij een grenswaarde voor de stikstofdepositie op Natura 2000 gebieden van 0,005 mol N/ha/jaar. De milieugebruiksruimte is voor stikstofdepositie ten gevolge van ammoniakemissie in het hele gebied zeer beperkt.

5.2.7 Betekenis voor het bestemmingsplan

Om het bestemmingsplan buitengebied in overeenstemming te brengen met de (strengere) toetsingskaders uit de Wet natuurbescherming, is het van belang dat er een stikstofplafondregeling in de planregels wordt opgenomen.

Stikstofplafondregeling in het bestemmingsplan Buitengebied Best 2021

Het bestemmingsplan maakt het voor veehouderijen mogelijk om hun veestapel uit te breiden en/of te wijzigen onder meer door de benutting van de nog niet gerealiseerde bouw mogelijkheden. Evenwel geldt bij deze gebruiksmogelijkheden dat de ten tijde van de vaststelling van het bestemmingsplan bestaande stikstofemissie op bedrijfsniveau niet mag toenemen. De reden daarvoor is gelegen in het feit dat een toename van ammoniakemissie kan leiden tot een toename van stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden. Door die toename zijn significante effecten op voor stikstofgevoelige habitattypen en -soorten niet zonder meer uit te sluiten vanwege de veelal hoge achtergronddepositie binnen Natura 2000-gebieden. Om het bestemmingsplan in overeenstemming met de Wet natuurbescherming te kunnen vaststellen is een stikstofemissieplafond in de gebruiksregels van het bestemmingsplan. Op basis van de begripsbepalingen is een toename van NH₃- en NO_x-emissie én N-depositie niet toegestaan.

Uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan voor de veehouderij

Voor varkens, pluimvee, vleeskalveren en (melk)rundveehouderijen zijn er ook bij een stikstofplafondregeling in theorie mogelijkheden voor verdere ontwikkeling binnen het eerder vergunde emissieplafond (ammoniak). Minimaal 66% van de veehouderijen hebben (theoretisch) mogelijkheden om uit te breiden zonder dat dit gepaard hoeft te gaan met een toename van de ammoniakemissie. Als een verandering van het type dieren wordt meegenomen in de analyse of als er nieuwe stalsystemen beschikbaar komen met extra emissiereductie, neemt dit percentage toe. De emissieruimte leidt niet tot een knelpunt m.b.t. de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

Paarden- en schapehouderijen hebben bij uitbreiding van het aantal dieren relatief weinig ontwikkelingsruimte nodig (25 kg NH₃/jaar komt overeen met 5 paarden of 21 schapen). Een dergelijke "claim" is voor het verreweg het grootste deel van het buitengebied lager dan de maximale emissie van ammoniak bij een grenswaarde van 0,005 mol/ha/jaar. Voor paarden- en schapehouderijen vormt het gebrek aan eigen emissieruimte geen knelpunt m.b.t. de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan (stikstofplafondregeling). De enige nertsenhouderij binnen het plangebied is op basis van landelijke regels verboden vanaf 1 januari 2024. Ook geldt voor dit bedrijf een uitbreidingsverbod. Binnen het aanwezige stikstofplafond kan dit bedrijf omschakelen naar een grondgebonden veehouderij of naar andere activiteiten (niet-veehouderij), daarbij wel rekening houden met de beperkingen vanwege de ligging in de zone Beperking veehouderij en de korte afstand tot de bebouwde kom van. Dit leidt niet tot een knelpunt m.b.t. de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan buitengebied.

Het stikstofemissieplafond voor NO_x voor het gebruik van bouwwerken en gronden vormt gezien voorgaande ook geen knelpunt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.3 Geur

5.3.1 Kaders geur

Bij het verlenen van vergunningen voor veehouderijen en in de ruimtelijke ordening moet rekening worden gehouden met geuroverlast van veehouderijen. De op 1 januari 2007 in werking getreden Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt hiervoor het beoordelingskader. Deze wet geeft aan hoe bij een aanvraag voor een milieuvergunning de geuremissies uit veehouderijstallen en de geurbelasting op geurgevoelige objecten moet worden meegenomen. Daarnaast heeft deze wet consequenties voor de wijze waarop in ruimtelijke plannen het aspect geurbelasting door veehouderijen een rol speelt. Gemeenten kunnen op grond van de Wet geurhinder en veehouderij binnen een bepaalde bandbreedte variëren met de bescherming van geurgevoelige objecten. Als een gemeente geen gebruik maakt van deze bevoegdheid of besluit geen eigen, afwijkende waarde, vast te stellen, gelden de vaste wettelijke waarden.

De Wgv stelt eisen aan de maximale geurbelasting die de veehouderij mag veroorzaken op een gevoelig object zoals een woning. De geuremissie en -belasting worden uitgedrukt in zogenaamde Odour Units (OU's). De in de wet opgenomen "standaard waarden" voor de maximale geurbelasting zijn maximaal 14 OU/m³ voor geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom en maximaal 3 OU/m³ voor geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom (dit bij 98% percentiel, oftewel 98% van de tijd). Voor bepaalde veehouderijbedrijven (geen intensieve veehouderij, zoals melkrunderveebedrijven) geldt een vaste afstand die in acht genomen dient te worden. Deze afstand bedraagt ten aanzien van geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom 100 meter en voor geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom 50 meter. Voor intensieve veehouderijen wordt de norm niet uitgedrukt in een afstand, maar in een geurcontour met een grillige vorm.

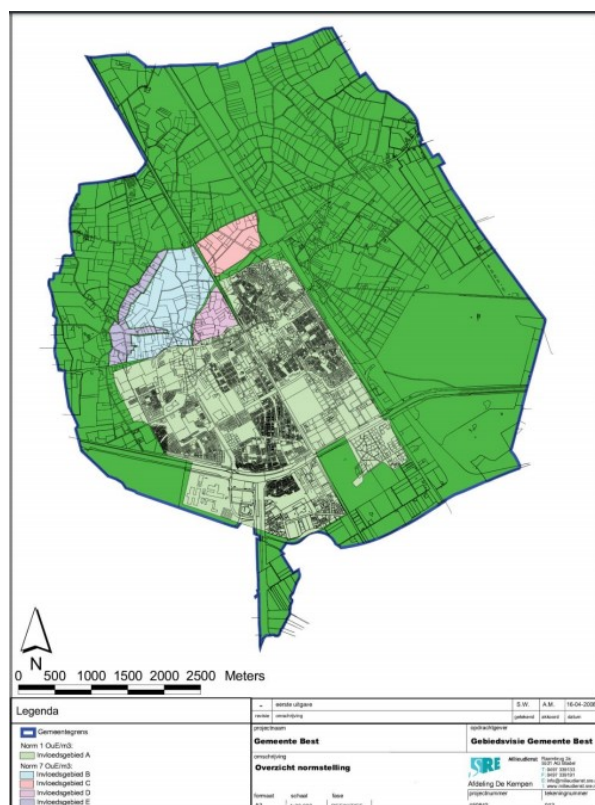
Een eventuele afwijkende gemeentelijke normering dient vastgelegd te worden in een verordening, een gebiedsvisie moet deze verordening onderbouwen. De gebiedsvisie moet aantonen dat een – van de wet afwijkende – gemeentelijke normstelling nodig is om de gewenste ruimtelijke visie te realiseren. Bij het vaststellen van de norm, die dus de maximale belasting van een individuele bron bepaalt (de zogenaamde voorgrondbelasting), dient er rekening te worden gehouden met de geurhinder die meerdere bronnen samen (de achtergrondbelasting) veroorzaken.

De Gemeente Best heeft gebruik gemaakt van haar bevoegdheid om eigen normen vast te stellen. Op 8 juli 2008 heeft de gemeenteraad van Best een gemeentelijke geurverordening vastgesteld, waarin is afgeweken van de vaste wettelijke waarden voor kernen en delen van het buitengebied. Deze geurverordening is op 16 juli 2008 in werking getreden. In de geurverordening zijn de volgende afwijkende geurnormen (voorgrondbelasting) opgenomen, zie de kaart in Figuur 15:

- Invloedsgebied A (kern Best): 1 Ou;
- Invloedsgebied B, C, D, E (plangebieden Aarle, Hokkelstraat, Dijkstraten en Overgang): 7 Ou;
- Buiten de aangewezen invloedsgebieden geldt de wettelijke norm van 14 Ou.

Momenteel is een nieuwe geurverordening in voorbereiding welke volgens planning medio 2021 vastgesteld zal worden en in werking zal treden. Voor (delen van) het buitengebied zal een aanscherping van de geurnormen plaatsvinden. Aangezien het beleidskader voor geur wordt aangescherpt zullen de milieueffecten ten aanzien van geur gunstiger zijn dan beschreven in dit PlanMER.

De afstand tussen een veehouderij waar dieren worden gehouden van een diercategorie waarvoor niet bij ministeriële regeling een geuremissiefactor is vastgesteld, en een geurgevoelig object bedraagt ten minste 50 meter indien het gevoelige object in de bebouwde kom van Best ligt.

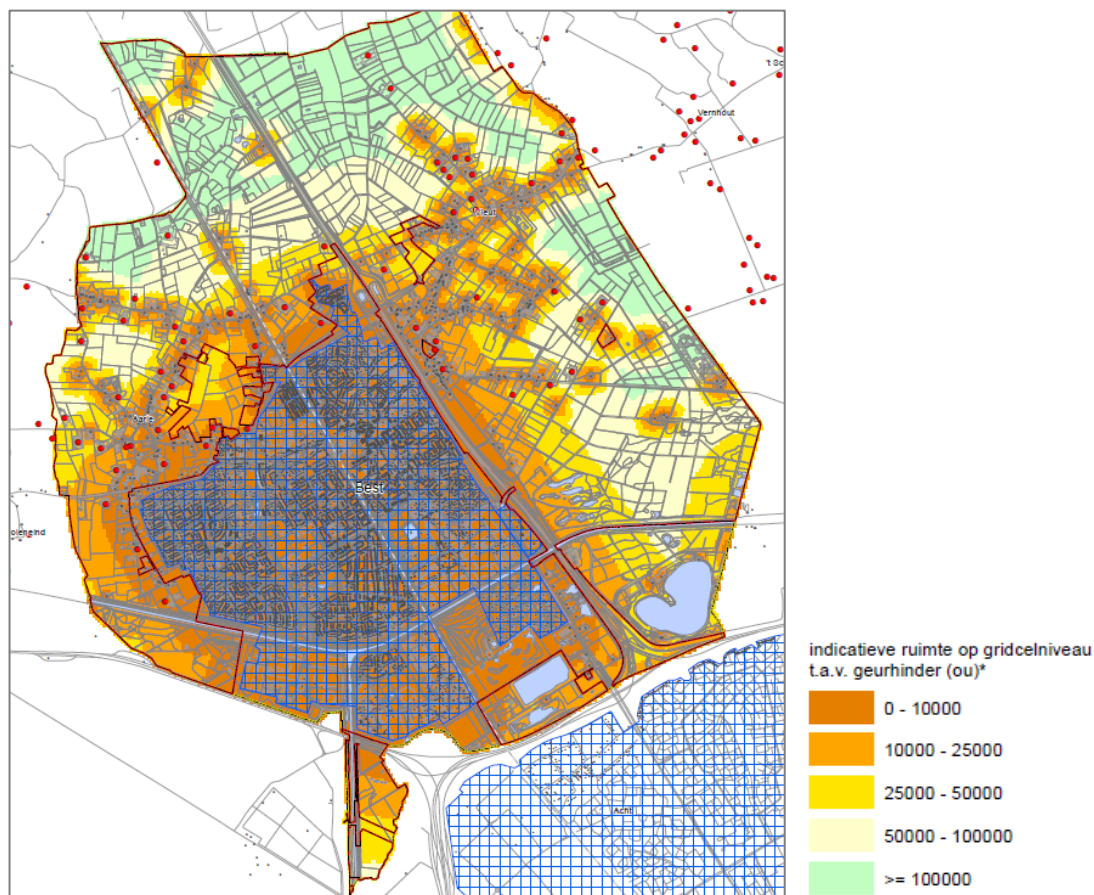

Figuur 15: Kaart uitsnede geurverordening Best 2008

Voor alle normen en afstanden geldt dat deze alleen bij ontwikkelingen van veehouderijen of nieuwe ruimtelijke functies aan de orde zijn als toetsingscriterium. Er is in de huidige wet- en regelgeving geen verplichting opgenomen voor bedrijven om aan de norm te gaan voldoen. Als intensieve veehouderijen een geurbelasting hebben die hoger is dan de geurnorm, hoeven ze niet aan de norm te voldoen, uitgaand van de Wet geurhinder en veehouderij en het Activiteitenbesluit. Via de zogenaamde 50% regeling moet een uitbreiding van het aantal dieren wel gepaard gaan met een gedeeltelijke afname van de geurbelasting. Eerder opgebouwde rechten t.a.v. de maximale geurbelasting zijn in die regelgeving op deze wijze beschermd.

5.3.2 Milieugebruiksruimte geur

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) verbiedt het overschrijden van de geurnorm bij gevoelige objecten en beperkt daarmee de milieugebruiksruimte voor veehouderijen, vooral intensieve veehouderijen. De geurbelasting is afhankelijk van de afstand van gevoelige objecten tot veehouderijbedrijven en de emissie van geureenheden. In Figuur 16 is de milieuruimte binnen de gemeentelijke geurnormen weergegeven.

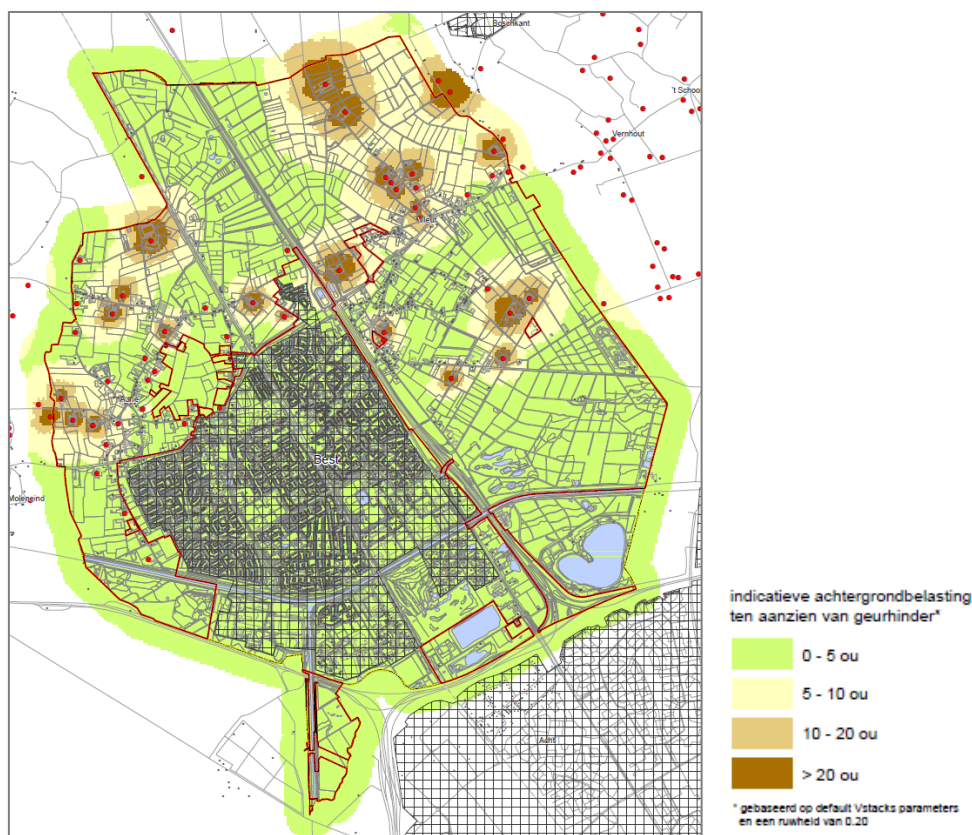

Figuur 16 Indicatie milieuruimte geur op basis van de gemeentelijke geurnormen Best (oranje-geel = weinig ruimte / groen = veel ruimte). Zie ook deel C, bijlage C-6.

In de gebieden waar zich de meeste intensieve veehouderijen bevinden (dieren met een geuremissiefactor) is de milieugebruiksruimte met betrekking tot geur beperkt vanwege de aangescherpte geurnorm van 1,0 Ou voor de bebouwde kom van Best. De gebieden waar meer ontwikkelingsruimte ten aanzien van geur aanwezig is zijn voor een groot deel aangewezen als Zone beperking veehouderij, hetgeen betekent dat intensieve bedrijven wellicht kunnen uitbreiden in geur, maar niet de dierenverblijven kunnen uitbreiden. Net zoals voor ammoniak zullen veehouderijen die willen groeien in het aantal dierplaatsen gebruik moeten maken van emissie reducerende technieken om de emissie te beperken en/of maatregelen moeten treffen om de geurbelasting te beperken (zogenaamde 'out-of-pipe' maatregelen zoals het verhogen van uittredesnelheden en/of emissiepunten). Die technieken zijn beschikbaar en vergunbaar, maar zullen ook vanuit bedrijfseconomisch oogpunt betaalbaar moeten zijn.

5.3.3 Effecten scenario's

In Figuur 17 is de huidige achtergrondbelasting van geur uit stallen van veehouderijen in Best en aangrenzende gemeenten weergegeven. Het betreft de cumulatieve geurbelasting (achtergrondbelasting) op basis van de huidige, vergunde situatie met en zonder CBS correctie voor de veestapel.

Figuur 17: Indicatieve achtergrondbelasting geur in de huidige, vergunde situatie met CBS-correctie veestapel (zie ook deel C, bijlage C-6)

Trendmatig en worst case scenario zonder stikstofplafondregeling

In paragraaf 5.2 staat toegelicht dat een stikstofplafondregeling in het bestemmingsplan Buitengebied Best staat opgenomen en waarom deze noodzakelijk is. Een stikstofplafond zorgt ervoor dat de ontwikkelingsmogelijkheden van veehouderijen beperkt worden en dat emissiearme stalsystemen toegepast moeten worden om te kunnen uitbreiden. Deze beperking van de ontwikkelingsmogelijkheden voor veehouderijen in het bestemmingsplan heeft indirect ook een beperkend effect op de geuremissie en geurbelasting. In het trendmatig scenario en het worst case scenario ten aanzien van geur wordt geen rekening gehouden met het effect van het stikstofemissieplafond, zodat inzichtelijk wordt wat de effecten voor geur kunnen zijn als geen stikstofemissieplafond opgenomen wordt.

Ontwikkeling geuremissie

Uit Tabel 9 blijkt dat het trendmatig scenario (niet rekening houdend met voorgrondnormen uit de gemeentelijke geurverordening) ten opzichte van de referentiesituatie (Huidige situatie vergund + Besluit huisvesting + CBS-correctie veestapel) zorgt voor een lichte afname van de geuremissie, ondanks dat de veehouderij in dit scenario groeit. De afname ten opzichte van de referentiesituatie wordt veroorzaakt door toepassing van ammoniakemissie reducerende maatregelen in het kader van de IOV die tevens een geurreductie geven.

Het worstcase scenario (wel en niet rekening houdend met voorgrondnormen uit de gemeentelijke geurverordening) ten opzichte van de referentiesituatie (Huidige situatie vergund + Besluit huisvesting + CBS-correctie veestapel) zorgt voor een forse toename van de geuremissie. Hierbij wordt latente ruimte maximaal opgevuld en in overbelaste situaties gebruik gemaakt van de zogenaamde 50%-regel in de Wet geurhinder en veehouderij.

Tabel 9: Geuremissies in het trendmatig en worst-case scenario t.o.v. de referentiesituatie.

	Huidige situatie vergund (hsv)	Huidige situatie vergund met CBS correctie veestapel (Ref Wnb)	Huidige situatie vergund – met eisen IOV	Huidige situatie vergund met eisen IOV en met CBS correctie	Trendmatig scenario Rekening houdend met geurnormen	Worstcase Scenario - Wel en niet rekening houdend met geurnormen
Geur (OU/m ³) en % t.o.v. hsv	1.026.496	821.196 (80%)	1.026.496 (100%)	821.196 (80%)	781.111 (76%)	Wel: 1.420.081 (138%) Niet: 4.976.383 (485%)

Ontwikkeling geurbelasting

Uit Tabel 10 en Tabel 11 blijkt dat het trendmatig scenario (rekening houdend met voorgrondnormen uit de gemeentelijke geurverordening) ten opzichte van de referentiesituatie (Huidige situatie vergund + Besluit huisvesting + CBS-correctie veestapel) zorgt voor een lichte toename van de geurbelasting, met name buiten de bebouwde kom. Deze toename ten opzichte van de referentiesituatie wordt veroorzaakt door het opvullen van de latente ruimte in de vergunningen en ontwikkeling van intensieve veehouderijen binnen het bouwblok.

Het worstcase scenario (wel en niet rekening houdend met voorgrondnormen uit de gemeentelijke geurverordening) ten opzichte van de referentiesituatie (Huidige situatie vergund + Besluit huisvesting + CBS-correctie veestapel) zorgt voor een wezenlijke toename van de geurbelasting binnen en buiten de bebouwde kom. De toename ten opzichte van de referentiesituatie wordt veroorzaakt door het opvullen van latente ruimte in de vergunningen en ontwikkeling van intensieve veehouderijen binnen het bouwblok. Rekening houdend met de gemeentelijke geurnormen is de toename kleiner. Dit komt door de lage geurnorm van 1,0 OU voor de bebouwde kom van Best.

In de effectbeoordeling van het trendmatig en worst-case scenario is geen rekening gehouden met een toets op de achtergrondbelasting bij ruimtelijke procedures. Indien niet alleen getoetst wordt op de voorgrondnormen, maar ook op normen ten aanzien van de maximale achtergrondbelasting, zal de ontwikkeling van de geurhinder zoals weergegeven voor het trendmatig en het worst-case scenario positiever zijn dan in Tabel 10 en Tabel 11 is weergegeven. In Deel C-C6 zijn de geurkaarten voor de scenario's opgenomen. Deze kaarten verbeelden de gegevens in de tabellen 10 en 11.

Tabel 10: Achtergrondbelasting geur **binnen de bebouwde kom** naar classificatie woon- en leefmilieu voor de scenario's (in absolute aantallen verblijfsobjecten BAG, voor zover niet behorend bij (voormalige) veehouderij.

Binnen bebouwde kom	Huidige situatie vergund	Huidige situatie vergund – CBS correctie met autonome ontwikkeling	Trendmatig scenario Rekening houdend met geurnormen geurverordening	Worstcase Scenario - Rekening houdend met geurnormen geurverordening	Worstcase Scenario -
Zeer goed	12.444	12.750	12.624	11.405	3.865
Goed	544	244	365	1.571	3.797
Redelijk goed	6	0	5	18	2.440
Matig	0	0	0	0	1.650
Tamelijk slecht	0	0	0	0	1.014
Slecht	0	0	0	0	223
Zeer slecht	0	0	0	0	5
Extreem slecht	0	0	0	0	0
Totaal	12.994	12.994	12.994	12.994	12.994
Hinderwaarde	283	234	259	343	1.219
Hinderpercentage	2%	2%	2%	3%	9%

Tabel 11: Achtergrondbelasting geur **buiten de bebouwde kom** naar classificatie woon- en leefmilieu voor de scenario's (in absolute aantallen verblijfsobjecten uit het BAG, voor zover niet behorend bij (voormalige) veehouderij.

Buiten bebouwde kom	Huidige situatie vergund	Huidige situatie vergund – CBS correctie met autonome ontwikkeling	Trendmatig scenario Rekening houdend met geurnormen geurverordening	Worstcase Scenario - Rekening houdend met geurnormen geurverordening	Worstcase Scenario
Zeer goed	80	114	90	47	29
Goed	269	280	271	227	8
Redelijk goed	78	38	64	123	2
Matig	10	5	12	37	72
Tamelijk slecht	1	2	1	3	82
Slecht	1	2	1	2	63
Zeer slecht	2	0	2	2	74
Extreem slecht	0	0	0	0	111
Totaal	441	441	441	441	441
Hinderwaarde	317	263	292	385	1.339
Hinderpercentage	8%	7%	8%	10%	27%

Crisis- en herstelwet (Chw) en Schone Lucht Akkoord (SLA)

In de gemeente Best is op gebiedsniveau geen sprake van een geurprobleem. Wel kan er sprake zijn van lokale overbelaste situaties. De Crisis- en herstelwet en het Schone Lucht Akkoord bieden de gemeente de mogelijkheid om de geursituatie te verbeteren. Niet alleen bij ontwikkelende veehouderijen en veehouderij die actief het geurprobleem willen oplossen, maar ook bij 'stilzittende' bedrijven.

In de provincie Noord-Brabant komt experimenteerruimte voor overbelaste situaties vanwege veehouderij (o.b.v. voorstel 21e tranche van het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet). De gemeente kan dan maatregelen aan veehouderijen opleggen om de overbelasting naar de omgeving toe te beperken, zoals het voorschrijven van geur reducerende maatregelen als sprake is van onaanvaardbare geurhinder en de nadelige gevolgen van geuremissies verder kunnen worden beperkt vanwege ontwikkeling technische mogelijkheden. De gemeente krijgt bij onaanvaardbare geurhinder ook de mogelijkheid om vergunningvoorschriften te wijzigen en zelfs de vergunning geheel of gedeeltelijk in te trekken. Om te bepalen of sprake is van onaanvaardbare geurhinder moet rekening worden gehouden met lokaal geurbeleid, historie van klachten, de bestaande en de verwachte geurhinder van de veehouderij en de kosten en baten van de technische voorzieningen en gedragsregels in de veehouderij. Verder komt er ruimte om te experimenteren met innovatieve technieken.

De voorgestelde experimenteerruimte voorziet straks ook in de mogelijkheid om af te wijken van de geurregels in de Wet geurhinder en veehouderij en het Activiteitenbesluit. De gemeente kan afwijken van de zogeheten '50%-regeling' voor geur. Deze experimenteerruimte is nog in ontwikkeling. De gemeente heeft echter nu al mogelijkheden om te anticiperen op de Omgevingswet. Zo heeft de gemeente onder de Omgevingswet meer beleidsvrijheid bij het bepalen van het beschermingsniveau van verschillende geurgevoelige objecten en kan de gemeente een omgevingswaarde vastleggen voor geur.

5.3.4 Betekenis voor het bestemmingsplan

In het bestemmingsplan moet voorkomen worden dat de achtergrondbelasting van geur kan toenemen en het woon- en leefklimaat verslechterd, met name ter plaatse van woningen waar al sprake is van een (te) hoge achtergrondbelasting. Bijvoorbeeld doordat de afname van de cumulatieve geurbelasting op een woning vanwege een stoppende veehouderij weer opgevuld wordt door een nabijgelegen veehouderij die wil uitbreiden.

In het bestemmingsplan zijn veehouderijbedrijven specifiek bestemd naar type veehouderijbedrijf (diersoort). Omschakeling van bestaande veehouderijen naar andere diersoorten alsmede het uitbreiden van een veehouderijbedrijf met dezelfde diersoort is onder voorwaarden in dit bestemmingsplan wel mogelijk, onder andere onder de voorwaarde voor veehouderijen dat is aangetoond dat de kans op cumulatieve geurhinder (achtergrondbelasting) op geurgevoelige objecten, in de bebouwde kom niet hoger is dan 12 % en in het buitengebied niet hoger is dan 20 %, tenzij er - indien blijkt dat de achtergrondbelasting hoger is dan voornoemde percentages - maatregelen worden getroffen door de veehouderij die tot een daling leiden van de achtergrondbelasting, welke ten minste de eigen bijdrage aan de overschrijding van de achtergrondbelasting compenseert. Deze voorwaarde is in overeenstemming met de voorwaarde in de Interim Omgevingsverordening.

In de bestemmingsregels staat in de wijzigingsbevoegdheid voor de uitbreiding dierenverblijven dat bij ontwikkeling van andere geurgevoelige functies, zoals wonen, moet ten aanzien van geurhinder voldaan worden aan relevante (milieuhygiënische) wet- en regelgeving en gemeentelijk geurbeleid. Binnen de bestaande, planologisch legale dierenverblijven kan nog wel uitgebreid worden in aantal dieren, echter binnen het specifieke bestemde veehouderijtype. Daarbij kan de geuremissie en – geurbelasting nog toenemen, maar de ontwikkelingsruimte is beperkt. Als er geen sprake is van

uitbreiding in dierenverblijven dan moet de geurbelasting op geurgevoelige objecten o.b.v. het 'milieuspoor' uitsluitend getoetst worden aan de gemeentelijke geurnormen voor de voorgrondbelasting zoals vastgelegd in de gemeentelijke geurverordening. Hierbij kan in overbelaste situaties de zogenaamde 50% regel uit de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) toegepast worden, hetgeen betekent dat de helft van de behaalde geurwinst weer opgevuld mag worden boven de geurnorm en dat de overbelaste situatie in stand blijft. In overbelaste situaties zal bij toepassing van de 50%-regel uit de Wgv altijd sprake zijn van een afname van de voorgrondbelasting en daarmee een verbetering van het woon- en leefklimaat. In niet-overbelaste situaties mag de geurbelasting wel toenemen, echter tot maximaal de gemeentelijke geurnorm (= aanvaardbaar woon- en leefklimaat).

5.4 Fijn stof en endotoxinen

5.4.1 Kaders fijn stof en endotoxinen

Kaders fijn stof

Fijn stof wordt gezien als één van de meest schadelijke stoffen van luchtverontreiniging. Tot fijn stof worden in de lucht zwevende deeltjes kleiner dan 10 micrometer (PM₁₀) gerekend. Fijn stof blijft in de lucht zweven en bestaat uit deeltjes van verschillende grootte, van verschillende herkomst, met een verschillende chemische samenstelling. Concentratie van veehouderijen kan de kans op overschrijding van de fijn stof normen verhogen.

Alle ontwikkelingen van de afgelopen jaren op het gebied van luchtkwaliteit (oa. fijn stof) hebben in 2007 geleid tot een aanpassing van de Wet milieubeheer op het gebied van de luchtkwaliteitseisen. Het Besluit en de Regeling "Niet In Betekende Mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen)" zijn in 2007 in werking getreden en het Besluit luchtkwaliteit 2005 is komen te vervallen. Deze wetwijziging zorgde voor uitsluiting van het stand-still beginsel (zoals was opgenomen in het Besluit Luchtkwaliteit 2005). Het stand-still beginsel hield in dat een situatie die voldoet aan de normen, toch niet mag verslechteren tot aan de norm. Uitsluiting van dit beginsel ten aanzien van luchtkwaliteit betekent dat de luchtkwaliteit mag worden 'opgevuld' tot aan de grenswaarde.

Het Besluit Niet In Betekende Mate en de bijbehorende NIBM-regeling bieden bedrijven de mogelijkheid uit te breiden en meer fijn stof te emitteren, tot een toename van maximaal 1,2 microgram (3% van de grenswaarde) op het beoordelingspunt. Hierdoor ontstaat de ongewenste situatie dat overschrijdingen blijven bestaan of dat er nieuwe knelpunten kunnen ontstaan. In een publicatie van de Staatscourant van 21 maart 2013 zijn gebieden in de gemeenten Nederweert, Asten, Deurne, Barneveld, Ede, Renswoude en Scherpenzeel aangeduid waar de NIBM-regeling niet meer van toepassing zal zijn. In Best is de NIBM-regeling niet door het Rijk aangepast.

Medio 2008 is het verspreidingsmodel uitgekomen, aangevuld met de handreiking en per 24 december 2008 is ook het te hanteren toetsingskader vastgelegd in de Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007. In het toetsingskader is opgenomen dat de concentratie van fijn stof uitsluitend wordt beoordeeld op woonlocaties en op locaties die voor het publiek toegankelijk zijn. Een bedrijfswoning van een veehouderij wordt ook beschermd tegen de belasting van fijn stof afkomstig van veehouderijen in de omgeving. Alleen de eigen bedrijfswoning wordt niet beschermd tegen de belasting van fijn stof afkomstig van de eigen veehouderij.

Met behulp van dit toetsingskader en de tabel met emissiefactoren fijn stof kan en zal de gemeente de milieuaanvragen toetsen op het onderwerp fijn stof.

Voor fijn stof gelden de volgende landelijke normen:

- Een jaargemiddelde concentratie van $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ fijn stof in de buitenlucht.
- Een daggemiddelde concentratie van $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ welke maximaal 35 keer per jaar mag worden overschreden.

De Interim Omgevingsverordening stelde t.a.v. bestemmingsplannen bij uitbreiding van het oppervlakte dierenverblijven een maximaal jaargemiddelde concentratie van $31,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$ fijn stof in de buitenlucht, echter uit jurisprudentie volgt dat de provincie in de IOV geen regels omtrent de inhoud van bestemmingsplannen mag stellen die betrekking hebben op de jaargemiddelde fijnstofconcentratie (PM_{10}) in de Wet milieubeheer (*ABRvS 201802281/3/R2, ECLI:NL:RVS:2020:452, 12 februari 2020*).

Zeer fijn stof ($\text{PM}_{2,5}$)

In de EU richtlijn luchtkwaliteit van 2008 zijn normen opgenomen voor zeer fijn stof ($\text{PM}_{2,5}$). Deze zijn in de Wet milieubeheer overgenomen. $\text{PM}_{2,5}$ is naar huidige inzichten schadelijker voor de gezondheid dan PM_{10} . De Europese aanpak van $\text{PM}_{2,5}$ richt zich op een algemene vermindering van concentraties in stedelijke achtergrondgebieden. Dit bereikt men via een nationale streefwaarde en een nationale blootstellingsconcentratieverplichting, in combinatie met een streef- en grenswaarde.

Voor de vergunningverlening van veehouderijen is alleen de jaargemiddelde grenswaarde van $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$ als jaargemiddelde concentratie belang. Deze geldt vanaf 1 januari 2015, naast de grenswaarden voor PM_{10} . De grenswaarde voor $\text{PM}_{2,5}$ vraagt geen aanvullende toetsing voor de agrarische sector. De emissie van primair $\text{PM}_{2,5}$ uit veehouderijen is beperkt in verhouding tot de emissie van PM_{10} . Als de luchtkwaliteit aan de PM_{10} normen voldoet, dan geldt dit ook voor de $\text{PM}_{2,5}$ normen. Daarbij ligt de achtergrondconcentratie voor $\text{PM}_{2,5}$ in Nederland ruimschoots onder de grenswaarde. Uit onderzoek van RIVM blijkt dat bij een PM_{10} -concentratie lager dan $32,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ de kans op een overschrijding van de $\text{PM}_{2,5}$ norm kleiner dan 1% is.

Uit informatie van de Commissie voor de m.e.r. volgt dat de emissie voor primair $\text{PM}_{2,5}$ grofweg gelijkgesteld kan worden aan 20% van de PM_{10} emissies. Daarnaast is er nog een geringe bijdrage van secundair $\text{PM}_{2,5}$ dat ontstaat door de omzetting van geëmitteerd NH_3 in NH_4 -deeltjes. De richtwaarde voor $\text{PM}_{2,5}$ vanuit de veehouderij komt dan effectief overeen met ongeveer 77 % van de grenswaarde voor PM_{10} , ofwel $30 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Besluit emissiearme huisvesting (maximale emissiewaarden fijn stof voor pluimvee)

Op dit moment worden steeds meer technische maatregelen om de emissie van fijn stof te beperken ontwikkeld. Naast beschikbaarheid zal de economische en technische haalbaarheid van deze technieken toenemen. Op den duur kunnen daardoor een deel van deze technieken als Best Beschikbare Techniek (BBT) worden aangemerkt. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft voor pluimvee maximale emissiewaarden opgenomen in het Besluit emissiearme huisvesting veehouderij (in werking getreden sinds augustus 2015). De uitbreiding en wijziging van bestaande

bedrijven en bij bouw van nieuwe stallen moet voldaan worden aan de maximale emissiewaarden voor fijn stof.

Kaders endotoxinen

De blootstelling aan stoffen uit de veehouderij kunnen leiden tot negatieve gezondheidseffecten. Volgens de Gezondheidsraad is endotoxine een goede indicator voor de blootstelling van omwonenden van veehouderijen aan stoffen uit stallen die een negatieve invloed hebben op de luchtwegen. Tegelijk met het VGO-rapport is in juli 2016 het rapport 'Emissies van endotoxinen uit de veehouderij (fase 3a)' bekend gemaakt. Dit rapport beschrijft het resultaat van metingen aan de emissies van endotoxinen uit de veehouderij. Endotoxinen zijn deeltjes van de celwand van (dode) gramnegatieve bacteriën. Endotoxinen vormen een onderdeel van het fijn stof dat afkomstig is uit veehouderijen.

Vooruitlopend op de ontwikkeling van een landelijk toetsingskader heeft het Ondersteuningsteam Veehouderij en Volksgezondheid de 'Notitie Handelingsperspectieven Veehouderij en Volksgezondheid: Endotoxine toetsingskader 1.0' (Toetsingskader endotoxinen) opgesteld. Dit toetsingskader is opgesteld als handreiking bij vergunningverlening aan veehouderijen, maar kan ook gebruikt worden in de ruimtelijke ordening. Een verhoogd risico voor de volksgezondheid kan spelen bij de ontwikkeling van een veehouderij, maar ook bij de realisatie van een nieuwe gevoelige bestemming in de omgeving van een veehouderij. Uitgangspunt van het toetsingskader is de advieswaarde van de Gezondheidsraad van 30 EU/m³ voor endotoxinen. In het toetsingskader zijn afstanden bepaald die een te hoge blootstelling aan endotoxinen zullen voorkomen. Voor vleeskuikens, legkippen en vleesvarkens zijn afstandsgrafieken opgesteld, aan de hand waarvan op basis van de fijnstofemissie in kilogrammen per jaar kan worden bepaald welke afstand tot gevoelige objecten moet worden aangehouden.

Naast de individuele contouren per bedrijf moet ook de cumulatie met andere bedrijven in de omgeving betrokken worden in de beoordeling. In het toetsingskader is niet voorzien in een berekeningswijze voor cumulatie, zodat uitgegaan moet worden van een kwalitatieve beoordeling. Om toch een beeld te geven van de cumulatieve endotoxinen-blootstelling zijn de afstandsgrafieken voor een 30 EU/m³ belasting, d.w.z. de bij de grafieken behorende vergelijkingen, wiskundig vertaald naar formules. Met deze formules kan de belasting op een object door emissie van een veehouderij berekend worden. Dit geeft een indicatie van waar de advieswaarde van 30 EU/m³ mogelijk overschreden wordt.

De gehanteerde formules voor een indicatie van de concentratie endotoxinen:

Vleeskuikens
 $afstand = 6.46065585 * (emissie^{0.49242746})$

Leghennen
 $afstand = 14.1291356 * (emissie^{0.31511434})$

Vleesvarkens
 $afstand = 60.0608184 * \ln(emissie) - 231.712643$

vleeskuikens
 $belasting = (30 * emissie) / (e^{(\ln(afstand / 6.46065585) / 0.49242746)})$

leghennen
 $belasting = (30 * emissie) / (e^{(\ln(afstand / 14.1291356) / 0.31511434)})$

vleesvarkens
 $belasting = (30 * emissie) / (e^{((afstand + 231.712643) / 60.0608184)})$

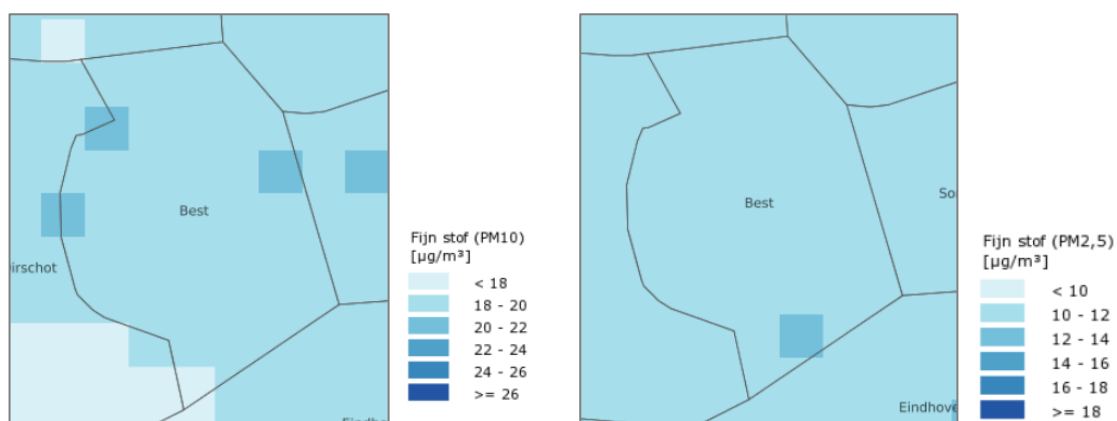
Ten aanzien van de te beschermen objecten (woningen) wordt aangesloten bij de fijn stof systematiek hetgeen betekent dat ook getoetst moet worden op de bedrijfswoningen van andere veehouderijen. Bedrijfswoning(en) bij veehouderijen worden niet beschermd tegen de emissies van het eigen bedrijf, maar wel tegen emissies van andere veehouderijen.

5.4.2 Milieugebruiksruimte fijn stof en endotoxinen

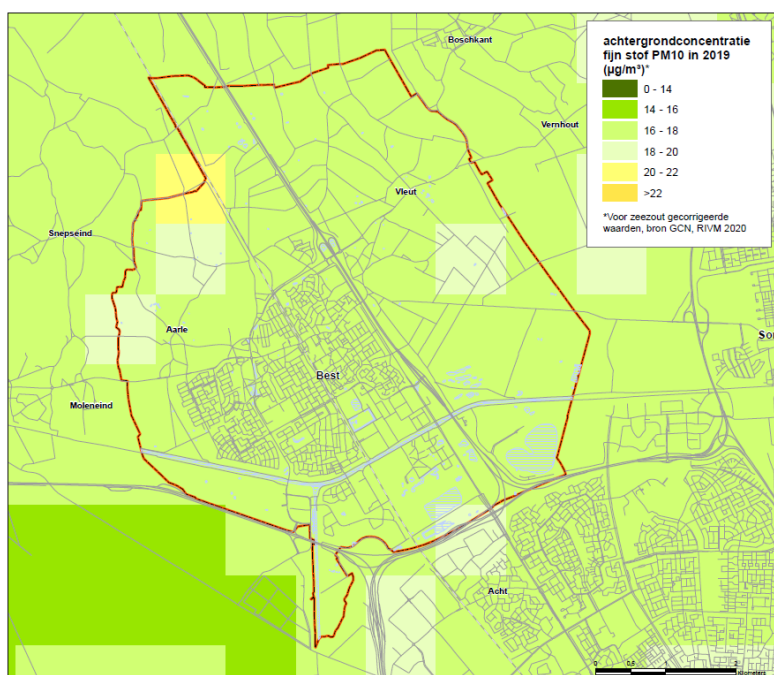
Fijn stof

De achtergrondconcentratie fijn stof (PM₁₀) ligt volgens de Grootschalige Concentratiekaart Nederland (GCN) in vrijwel het hele plangebied rond de 18 -19 µg/m³. Op drie locaties ligt de achtergrondconcentratie PM₁₀ hoger (circa 20-22 µg/m³) ten gevolge van aanwezige pluimveehouderijen. De achtergrondconcentraties liggen in het hele plangebied ruim onder de grenswaarde van 40 µg/m³. De achtergrondconcentratie zeer fijn stof (PM_{2,5}) ligt volgens de GCN in het hele plangebied tussen de 11-12 µg/m³ en ligt ruim onder de grenswaarde van 25 µg/m³.

In de Figuren 18a - 18b is de huidige achtergrondconcentratie PM₁₀ en PM_{2,5} weergegeven (RIVM).

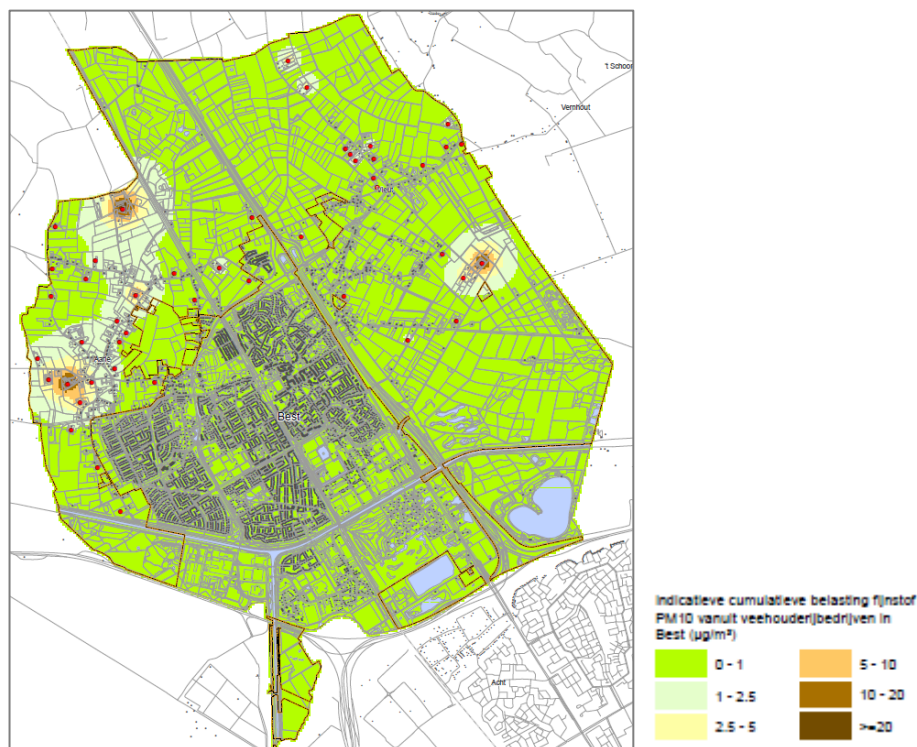
Figuur 18a: Kaart bestaande achtergrondconcentraties PM₁₀ en PM_{2,5} (Bron: GCN, jaar 2020)

Figuur 18b : Kaart bestaande achtergrondconcentraties PM₁₀ (Bron: RIVM, 2019)

- In het oosten van het plangebied ligt een legkippenhouderij op de Oude Baan 25.
- In het westen van het plangebied ligt een opfokhennenbedrijf voor legrassen op de Aarleseweg 31
- In het westen ligt een legkippenhouderij op Kapelweg 25 en een vleeskuikenhouderij op Kapelweg 27.
- In het noordwesten van het plangebied ligt een legkippenhouderij aan de Driehoekweg 20. Dit bedrijf heeft echter geen uitbreidingsmogelijkheden, omdat deze locatie in het gebied Beperking veehouderij ligt.

In Figuur 19 is de indicatieve bijdrage aan de achtergrondconcentratie fijn stof (PM₁₀) van veehouderijen in de huidige vergunde situatie met CBS-correctie weergegeven. Binnen het plangebied is overwegend sprake van een lage bijdrage aan de achtergrondconcentratie door veehouderij (<1 µg/m³). Op deze kaart worden vijf veehouderijlocaties 'zichtbaar', waar sprake is van een verhoogde achtergrondconcentratie fijn stof (pluimveebedrijven), maar ook hier is geen sprake van overschrijding van de grenswaarden ter plaatse van omliggende woningen. De indicatieve fijn stof belasting door de veehouderijen ligt onder de 20 µg/m³.

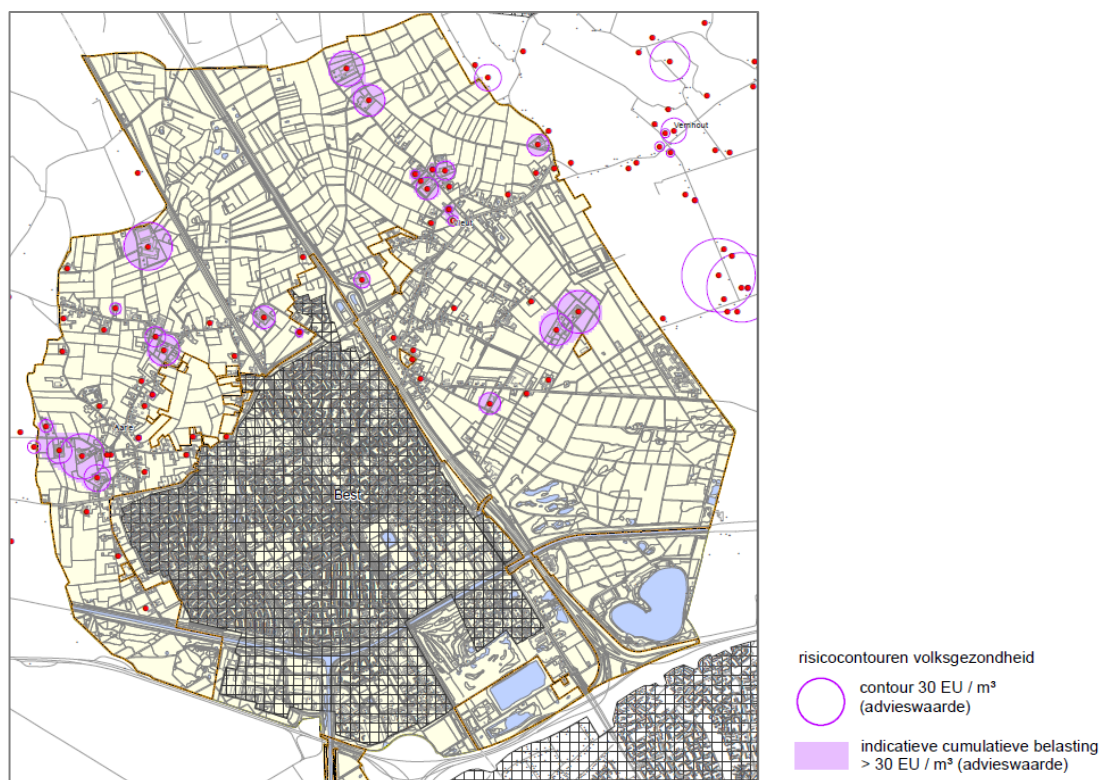
Figuur 19: Indicatieve achtergrondconcentraties PM₁₀ in de huidige, vergunde situatie met CBS-correctie veestapel (zie ook deel C, bijlage C-7)

Ten aanzien van fijn stof is binnen het plangebied nog milieugebruiksruimte aanwezig, aangezien de fijn stof concentratie mag worden 'opgevuld' tot aan de grenswaarden. De milieuaspecten geur en ammoniak-stikstof zijn de beperkende factoren voor de ontwikkelingsmogelijkheden van de veehouderijen, niet fijn stof. En de emissie reducerende maatregelen die bij ontwikkelingen getroffen moeten worden ten aanzien van ammoniak, geur en bij pluimvee ook fijn stof, kunnen in voor een daling van fijn stof emissies uit veehouderijen.

Fijnstof - endotoxinen

Voor het MER is de analyse op basis van de werkwijze uit het rapport 'Emissies van endotoxinen uit de veehouderij (fase 3a)' uitgevoerd. Daarbij zijn de afstandsgrafieken toegepast op dezelfde manier als in het voornoemde rapport en de daarin opgenomen tabel welke aangeeft voor welke diersoort welke grafiek gebruikt moet worden. Dit betreft enkel pluimvee en varkens; voor de overige diersoorten is de fijnstof emissie vele malen lager en niet relevant.

Figuur 20 geeft de indicatieve individuele en cumulatieve risicocontouren (30 EU/m³) in de huidige vergunde situatie weer. Deze risico-contouren liggen rondom de pluimvee- en varkenshouderijen binnen het plangebied. Op enkele plaatsen overlappen de contouren elkaar en is sprake van een cumulatief effect. Ter plaatse van de veehouderijen aan de Kapelweg, het pluimveebedrijf aan de Aarleseweg en de kleine cluster van veehouderijen aan de Vleutstraat/Hoefkesstraat liggen woningen van derden binnen de individuele en cumulatieve risico-contour. Bij toepassing van het endotoxine-toetsingskader betekent dat deze veehouderijbedrijven als ze gaan ontwikkelen uit voorzorg niet mogen toenemen in fijn stof emissie (stand-still). Hiermee wordt een toename van het blootstellingsrisico voorkomen.

Figuur 20: Indicatieve fijnstof-endotoxine contouren in de huidige vergunde situatie (zie ook deel C, bijlage C-8)

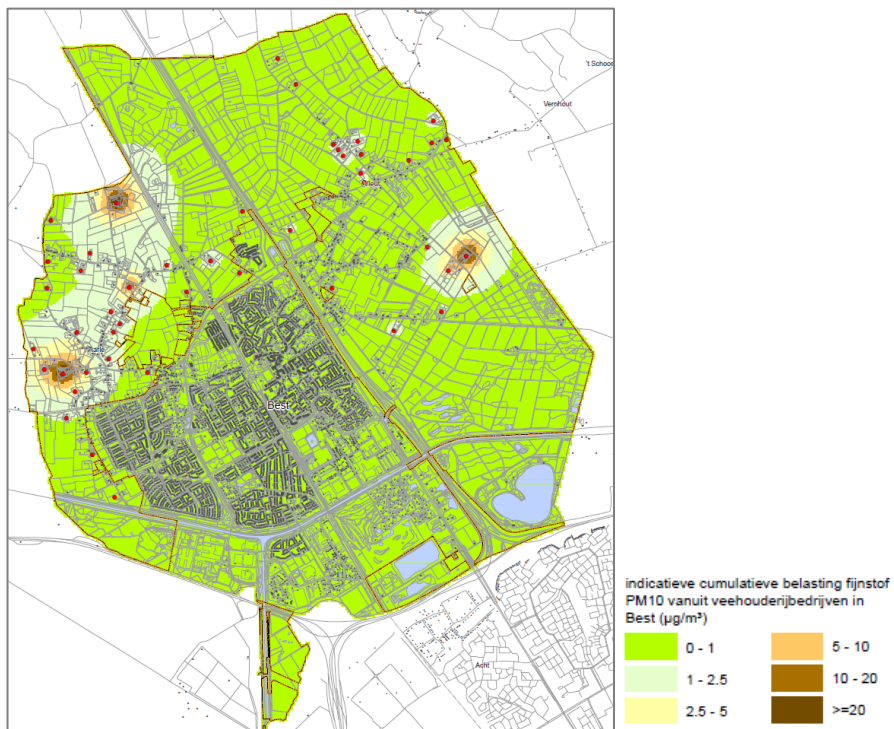
5.4.3 Effecten scenario's

Fijn stof

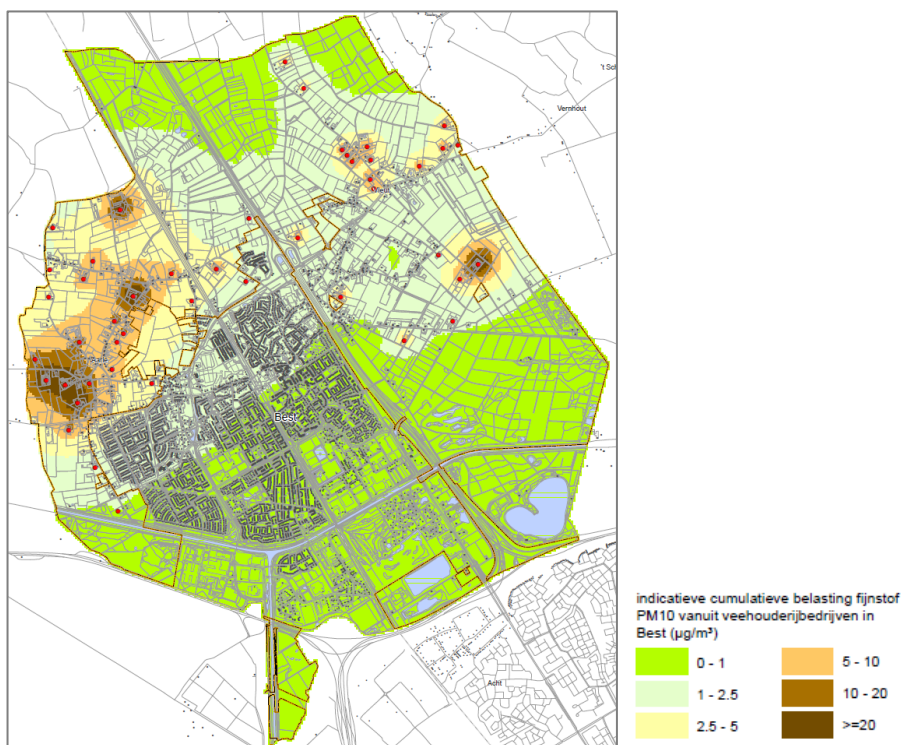
De ontwikkeling van de fijn stof concentratie wordt met name bepaald door de bestaande pluimveehouderijen. Het bestemmingsplan sluit omschakelen naar pluimvee uit, maar bestaande pluimveehouderijen kunnen wel uitbreiden. Nieuw te bouwen pluimveestallen moeten voldoen aan maximale emissiewaarden voor fijn stof in het Besluit emissiearme huisvesting. Hiermee is geen rekening gehouden in de scenario's. Net als bij geur wordt in beide scenario's geen rekening gehouden met de effecten van het stikstofemissieplafond.

In Figuur 21 is de fijn stof belasting uit de veehouderij bij het trendmatig scenario weergegeven. Dit beeld wijkt weinig af van de referentiesituatie. De landelijke fijnstof normen in de Wet milieubeheer verhinderen over het algemeen niet een toename in achtergrondconcentratie fijn stof, tenzij er sprake is van woning of een andere gevoelig object op zeer korte afstand van stallen waar al sprake is van een hoge belasting door fijn stof.

Dit wordt zichtbaar in het worstcase scenario in Figuur 22. In het worstcase scenario is sprake van een aanzienlijke toename van de fijn stof concentratie. Hierbij ontstaat met name een verslechtering van het woon- en leefklimaat in het westen van het plangebied rondom en ten zuiden van Aarle. In dit deel van het plangebied zitten enkele pluimveehouderijen in elkaars nabijheid en zijn op relatief korte afstand meerdere woningen aanwezig.

Figuur 21: Indicatieve cumulatieve milieubelasting fijn stof vanuit veehouderijen, trendmatig scenario (Deel C, bijlage C-7)

Figuur 22: Indicatieve cumulatieve milieubelasting fijn stof vanuit veehouderijen, worstcase scenario (Deel C, bijlage C-7)

In het worst case scenario ontstaat door de toename van de fijn stof concentratie met name een verslechtering van het woon- en leefklimaat in het westen van het plangebied rondom en ten zuiden van Aarle. In dit deel van het plangebied zitten enkele pluimveehouderijen in elkaars nabijheid en zijn op relatief korte afstand meerdere woningen aanwezig. Als hier het voorlopig toetsingskader voor endotoxinen wordt toegepast zal de worstcase ontwikkeling van de fijn stof concentratie in het worstcase scenario een stuk minder negatief zijn, aangezien in bestaande situaties waar woningen binnen de endotoxinen-risicocontour van een veehouderij liggen de fijn stof emissie van de veehouderij niet mag toenemen.

Afhankelijk van de ligging zijn er veehouderijen binnen het plangebied aanwezig die geen of weinig milieugebruiksruimte hebben ten aanzien van ammoniak en geur en bij uitbreidingsplannen emissie reducerende maatregelen moeten treffen. Bij varkenshouderijen worden voornamelijk luchtwassers toegepast en die reduceren ook fijnstof (het verwijderingsrendement is afhankelijk van het type luchtwasser). Nieuwe pluimveestallen moeten voldoen aan de maximale emissiewaarden van het Beh, bijvoorbeeld door nageschakelde technieken. Dit kan betekenen dat uitbreiding resulteert in een daling van de fijn stof emissies. Dit is niet meegenomen in de scenario's (lastig te voorspellen), maar kan dus voor een vermindering van de concentratie fijn stof zorgen of een beperking van een toename van de concentratie fijn stof uit stallen van veehouderijen. Indien daarbij door de gemeente Best ook wordt getoetst op basis van het voorlopig toetsingskader voor endotoxinen zal de ontwikkeling van de fijn stof belasting zoals weergegeven voor het trendmatig scenario en het worst case scenario minder negatief zijn.

Fijn stof - endotoxinen

De gemeente Best past in de praktijk het voorlopig toetsingskader endotoxinen toe, echter dit is geen landelijke wet- en regelgeving. Op basis van het voorlopig toetsingskader mag in bestaande situaties waar woningen binnen de endotoxinen-risicocontour van één of meerdere veehouderijen liggen, de fijn stof emissie van de veehouderij niet toenemen. Hierbij wordt vanuit het voorzorgbeginsel uitgegaan van een worstcase benadering en geen rekening gehouden met de verspreiding van fijn stof- endotoxinen.

Ter plaatse van de veehouderijen aan de Kapelweg, het pluimveebedrijf aan de Aarleseweg en de kleine cluster van veehouderijen aan de Vleutstraat/Hoefkesstraat liggen woningen van derden binnen de individuele en cumulatieve risico-contour. Bij toepassing van het endotoxine-toetsingskader betekent dat deze veehouderijbedrijven als ze gaan ontwikkelen uit voorzorg niet mogen toenemen in fijnstof emissie (stand-still). Hiermee wordt een toename van het blootstellingsrisico voorkomen. Verder kan binnen het plangebied de fijn stof emissie toenemen zoals in Figuur 21- en Figuur 22 is weergegeven.

5.4.4 Betekenis voor het bestemmingsplan

De gemeente stuurt op het voorkomen en beperken van een te hoge blootstelling aan fijn stof en endotoxinen door in het bestemmingsplan het type veehouderij vast te leggen (diersoorten) en omschakelingen naar diersoorten waarbij mogelijk sprake is van risico's niet toe te staan. Het bestemmingsplan bevat geen mogelijkheden voor omschakeling naar pluimvee, geiten of nertsen.

Omschakelen naar varkens en uitbreiding van dierenverblijven kan alleen via een wijzigingsbevoegdheid onder de voorwaarden dat sprake is van een goed woon- en leefklimaat en een goede leefkwaliteit en daarbij dient aangetoond te worden dat voldaan wordt aan de relevante (milieuhygiënische) wet- en regelgeving en gemeentelijk beleid oa. op gebied van gezondheid en fijn stof. Dit geeft de gemeente ook meer mogelijkheden om nieuwe inzichten t.a.v. volksgezondheid en omwonenden te betrekken bij een nieuwe afweging.

De gemeente Best hanteert het voorlopig endotoxine toetsingskader bij vergunningenprocedures (omgevingsvergunning) en ruimtelijke procedures voor veehouderijen en voor nieuwe kwetsbare functies in de omgeving van veehouderijen. Met toepassing van dit toetsingskader kan een toename van het blootstellingsrisico voorkomen worden, maar andersom ook worden voorkomen dat bij functiewijzigingen op VAB-locaties woningen of andere gevoelige functies binnen endotoxine risicocontouren worden toegevoegd (voorkomen van een toename van het aantal blootgestelden).

De GGD adviseert over gebieden met 15 of meer veehouderijen in een straal van 1 kilometer van een burgerwoning om een halt toe te roepen aan de toename van het aantal bedrijven en oplossingen te zoeken voor het terugdringen van de emissies fijnstof, endotoxinen en ammoniak. De gemeente kan in gebieden met veel overlast en een sterke concentratie van veehouderijen, per locatie het aantal dieren begrenzen. Dit om nog sterker via het ruimtelijk instrumentarium te sturen op beperking van de emissies. Binnen het plangebied is echter geen sprake van een dergelijke concentratie van veehouderijen met veel overlast, waardoor hiervoor in Best geen noodzaak is.

6 Overige milieueffecten

6.1 Overige effecten ontwikkelingen veehouderijen

Hiervoor is ingegaan op een analyse van de milieugebruiksruimte voor de veehouderij in Best voor de meest bepalende thema's: ammoniak/stikstof, geur, fijn stof en endotoxinen. Hierbij is ook is ingegaan op de effecten van de onderzochte alternatieven (c.q. twee scenario's van ontwikkeling binnen de geboden planologische mogelijkheden).

De ontwikkelingsruimte die geboden wordt aan veehouderij kan ook effecten hebben op andere thema's, te weten: landschap, cultuurhistorie en archeologie, geluid, verkeer, bodem en water, gezondheid en klimaat/energie. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op effecten van veehouderijen op deze overige thema's.

6.1.1 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Best maakt onderdeel uit van gebiedspaspoort Meierij, dat wordt gekenmerkt als 'kleinschalig mozaïek aan de benedenloop van beken, rijk aan populieren'. De provincie wil het karakter van de Meierij als groen hart van Brabant versterken. Onder meer door mogelijkheden te bieden voor menging van functies in het buitengebied en verbreding van de landbouw, het versterken en verbinden van Het Groene Woud met andere natuurgebieden, in te zetten op een duurzame waterhuishouding en het versterken van de recreatieve structuur. De ontwikkeling van dorpen, steden en de intensieve landbouw (zoals veehouderij en boomteelt) vindt plaats in samenhang met het versterken van landschapselementen die bijdragen aan de biodiversiteit en het groene, kleinschalige karakter van de Meierij; zoals poelen, houtwallen, open graslanden, bomenlanen en onverharde wegen.

In het noorden van het plangebied ligt Nationaal landschap Het Groene Woud. De afwisseling tussen waardevol natuur- en cultuurlandschap met hoge cultuurhistorische waarden is groot op kleine schaal. De verwevenheid tussen ecologische en landbouwbelangen is vanwege deze afwisseling aanzienlijk.

Op basis van overeenkomsten in abiotische kenmerken, ontstaansgeschiedenis, karakteristiek en grondgebruik kan het buitengebied van Best worden onderverdeeld in grofweg drie landschappelijke eenheden:

- *Broekontginningslandschap in het noorden:*
Hier ligt het cultuurhistorisch landschap Groene Woud en liggen de Natte Natuurparels (onderdeel NNB) De Mortelen/Velderbosch en De Scheeken. Het gebied wordt onder andere gekenmerkt door waardevolle kwel- en bosvegetaties (moerassige gronden en blauwgraslanden). Een kenmerkend cultuurhistorisch aspect is de zeer kleinschalige afwisseling van (broek)bosjes, houtsingels, bomenrijen (vooral populieren) en kleine graslandjes. Een aantal van de landschapselementen heeft historische waarde.

Binnen De Mortelen en De Scheeken is een aantal historisch geografische lijnen aanwezig en er is sprake van een aantal historische groenstructuren. De indicatieve archeologische waarde is laag binnen nagenoeg het hele deelgebied.

- *Kampenlandschap in het midden:*
Dit landschapstype bestaat uit kleinschalige akkerlanden, omgeven door houtsingels en houtwallen. Als gevolg van schaalvergroting in de landbouw is deze verkaveling nog maar beperkt aanwezig. De buurtschappen De Vleut en Aarle zijn specifieke landschappelijke eenheden. De indicatieve archeologische waarde is middelhoog tot hoog in een groot deel van dit gebied.
- *Heidelandschap in het zuiden:*
Dit landschap is een heideontginnings- en heidebebossingslandschap. De Nieuwe Heide in het zuidoosten van de gemeente Best is van oorsprong een relatief hooggelegen heideterrein op stuifzandruggen. Het landschap is besloten van karakter door de aanwezige naaldhoutbossen. In de bosgebieden ligt een aantal nieuwe open heideterreinen met vennen. Geheel in het westen van de Nieuwe Heide ligt het Langven. De Aarlesche Heide wordt gekenmerkt door landduinen en is (half) open van karakter.

Ruimtelijke ontwikkelingen van met name veehouderijen kan vanwege verstening/bouwmassa van invloed zijn op de landschappelijke patronen/objecten en elementen. Het effect op archeologische waarden is beperkt, omdat gebieden met archeologische verwachtingswaarden zijn voorzien van een dubbelbestemming (Waarde – Archeologie), die het verrichten van onderzoek naar archeologische waarden verplicht stelt.

In beide scenario's is de invloed van de ontwikkelingsruimte voor met name agrarische bedrijven op landschap, cultuurhistorie en archeologie zeer beperkt ten opzichte van de referentiesituatie, omdat ruimtelijke ontwikkelingen, met name wijzigingen van veehouderijbedrijven, alleen mogelijk zijn wanneer voldaan wordt aan een breed scala aan landschappelijke en ruimtelijke kwaliteitseisen.

6.1.2 Geluid

Het plangebied grenst aan de woonkern Best. Binnen het plangebied liggen de buurtschappen Aarle en De Vleut. In de buurtschappen is sprake van gemengde activiteiten; een combinatie van wonen, agrarische bedrijven en lichte bedrijfsactiviteiten. Er zijn binnen het plangebied geen geluidgevoelige gebouwen en terreinen gelegen zoals scholen en zorginstellingen. Lokaal kan ter plaatse van woningen naast agrarische bedrijven sprake zijn van geluidhinder als gevolg van de agrarische bedrijfsvoering. Binnen het plangebied of in de omgeving van het plangebied zijn geen stiltegebieden aangewezen.

In de gebieden waar uitbreiding van veehouderijen plaatsvindt wordt de kans op een lokale toename van de geluidbelasting vanwege stationaire bronnen (de ventilatoren die worden toegepast in de intensieve veehouderij) en in mindere mate geluidbelasting door verkeer (zoals vrachtauto's) op woningen en geluidgevoelige gebouwen en terreinen vergroot. Dit is met name aan de orde bij de intensieve veehouderij (pluimvee, varkens en vleeskalveren).

Bij de melkveehouderij wordt de kans op een lokale toename aan geluidbelasting door ventilatoren als niet aanwezig verondersteld, omdat deze stallen natuurlijk geventileerd worden. De verkeersgeneratie van melkveehouderijen is daarbij ook zeer beperkt.

Een groot deel van het plangebied bestaat uit natuur of is aangewezen als Zone Beperkingen veehouderij. Ook rondom de woonkern Best ligt de zone Beperkingen veehouderij. Hier heeft de intensieve veehouderij geen ontwikkelingsmogelijkheden.

In de omgeving van de buurtschappen Aarle en De Vleut kan uitbreiding van intensieve veehouderij wel plaatsvinden en daarmee zorgen van een toename van de geluidbelasting. Het trendmatig scenario is daarom beoordeeld als licht negatief (0/-) en het worstcase scenario als negatief (-).

Directe geluidhinder kan worden beperkt door extra geluid emissiebeperkende maatregelen via de vergunningverlening te eisen (bijvoorbeeld in pandig of tijdsgebonden laden en lossen, geluidschermen, situering van de ventilatoren, vervangen van oude ventilatoren door nieuwe geluidsarme ventilatoren, geluiddempers op ventilatoren of demping van de geluidsemisatie door ventilatoren voor de luchtwasser te plaatsen).

Indirecte geluidhinder (wegverkeer) kan worden beperkt door de routing van het vrachtverkeer en locatie van inritten in relatie tot nabij gelegen geluidgevoelige functies te sturen.

6.1.3 Verkeer

Omdat de verkeersafwikkeling momenteel geen probleem is in het buitengebied, is de verwachting dat de wegenstructuur voldoende capaciteit heeft om een mogelijke toename van (vracht)verkeer veroorzaakt door de mogelijkheid van de uitbreiding van veehouderijen in het trendmatig scenario en worstcase scenario te verwerken.

6.1.4 Bodem en water

Binnen het plangebied ligt geen grondwaterbeschermingsgebied, maar wel het waterwingebied 'Son' met daaromheen een boringsvrije zone. Uitgangspunt is dat veehouderijen door maatregelen (zoals vloeistofdichte vloeren) in het kader van vergunningen geen emissies naar het grond- en oppervlaktewater veroorzaken. Het effect van het worstcase scenario op de bodem-, grond- en oppervlaktewaterkwaliteit is daarom neutraal (0) beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie. (Effecten door boomteelt zijn uitgewerkt in navolgende paragraaf 6.2).

6.1.5 Gezondheid

In hoofdstuk 5 van Deel A van het MER is inzichtelijk gemaakt dat voor geur, fijnstof en endotoxinen een verslechtering van de milieukwaliteit niet uit te sluiten is, hetgeen kan leiden tot nadelige gezondheidseffecten. Het is bekend dat juridische normen voor milieukwaliteit niet altijd overeenkomen met gezondheidskundige advieswaarden. In deze paragraaf wordt de gezondheidsimpact op basis van de strengere gezondheidskundige advieswaarden inzichtelijk gemaakt.

Geurhinder en gezondheid

De normen uit de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) en de relatie tussen de berekende geurbelasting en de te verwachten hinder aan de hand van de toelichting en handreiking Wgv niet zondermeer overeenkomen met de strengere gezondheidkundige advieswaarden van GGD GHOR Nederland of de verwachte mate van geurhinder op basis van GGD-IRAS onderzoek. Aanvullend op de gegevens en kaarten wordt een overzicht gegeven van op welke locaties en hoeveel personen worden blootgesteld aan situaties boven de gezondheidkundige advieswaarden van GGD GHOR NL om zo de gezondheidsimpact op basis van deze strengere advieswaarden inzichtelijk te maken. In het MER (deel B, paragraaf 4.5 Geur) wordt nader ingegaan op de resultaten van het GGD-IRAS onderzoek, de verschillen in gevonden relaties tussen geurbelasting en de strengere gezondheidkundige advieswaarden van GGD GHOR Nederland. De GGD adviseert een maximale achtergrondbelasting (=cumulatieve geurbelasting uit stallen van veehouderijen) van 5 Ou voor objecten binnen de bebouwde kom en 10 Ou voor objecten buiten de bebouwde kom.

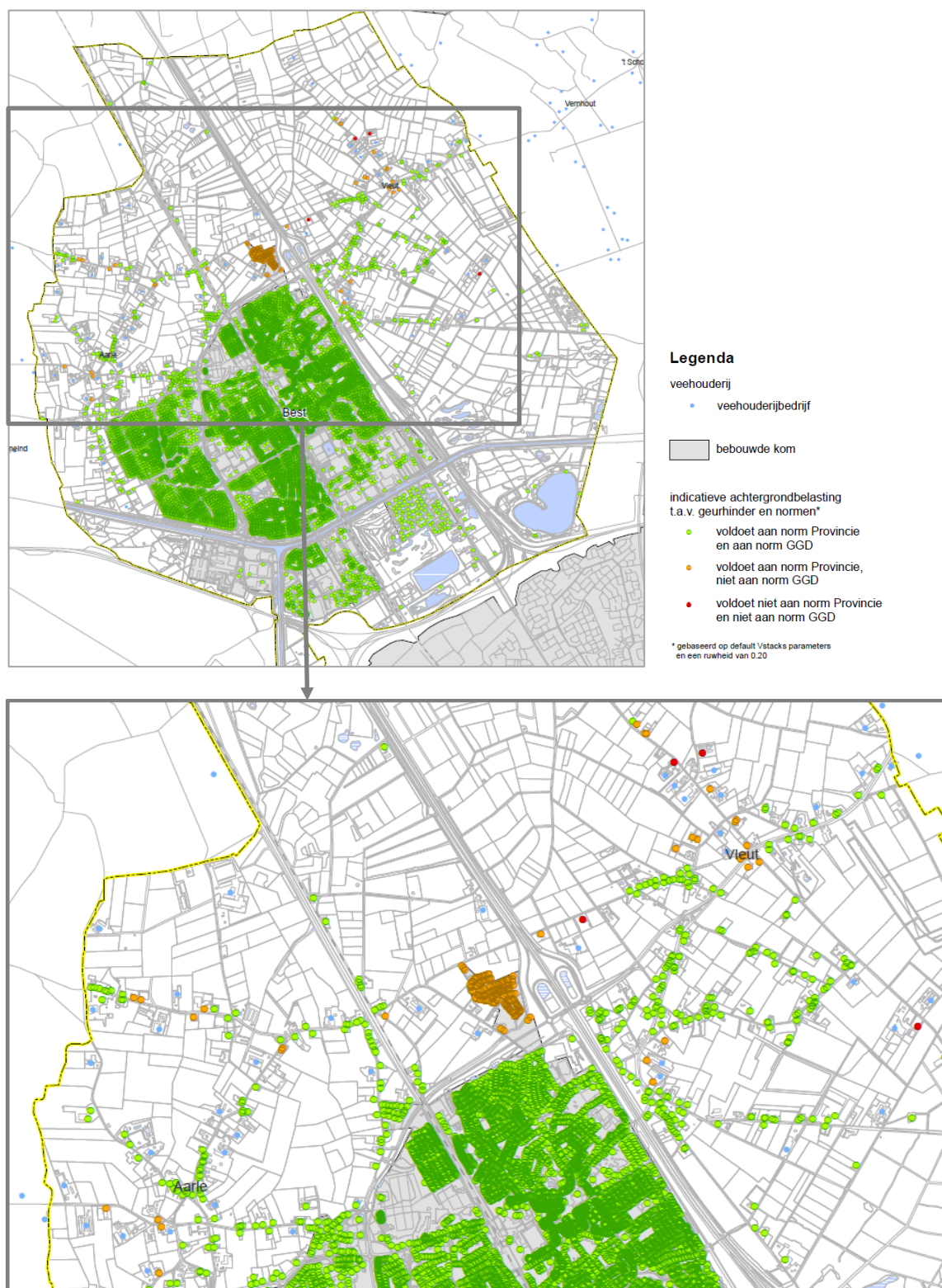
In Tabel 12 is het aantal voor geurhinder gevoelige objecten ingedeeld op basis van de achtergrondbelasting op basis van de vergunde situatie. Daarbij zijn klassen gehanteerd die afgeleid zijn van de advieswaarden van GGD GHOR Nederland en refereren aan de klassen uit bovenstaande kaart.

Tabel 12: Aantal objecten met overschrijding van de normen voor achtergrondbelasting geur op basis van de normen van de provincie (rood) en op basis van de advieswaarden van GGD GHOR Nederland (oranje en rood).

Klasse achtergrondbelasting geur	Aantal objecten bebouwde kom	Percentage objecten bebouwde kom	Aantal objecten buitengebied	Percentage objecten buitengebied
0-5 Ou	12.830	99%	216	49%
5-10 Ou	164	1%	192	44%
10-20 Ou	0	0%	29	7%
Meer dan 20 Ou	0	0%	4	1%
Totaal	12.994	100%	441	100%

Hieruit blijkt dat er in de bebouwde kom en het buitengebied in totaal 193 verblijfsobjecten zijn (ca. 1,5% van alle verblijfsobjecten) waar de berekende cumulatieve geurbelasting uit stallen (vergunde geuremissie) hoger is dan de advieswaarde van GGD GHOR Nederland, maar waarvan de cumulatieve geurbelasting lager is dan de normen zoals deze zijn opgenomen in de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant.

In Figuur 23 is weergegeven waar de achtergrondbelasting in de huidige vergunde situatie al dan niet voldoet aan de normen van de provincie Noord-Brabant (hinderpercentage uit de Interim Omgevingsverordening vertaald op basis van de hinderrelatie uit de handleiding Wgv) en al dan niet voldoet aan de advieswaarden van GGD GHOR Nederland.

Figuur 23: Overschrijding van normen m.b.t. de achtergrondbelasting geur op basis van de normen van de provincie (hinderkans op basis van de handreiking Wgv) en de adviezen van GGD GHOR Nederland. (Zie ook Deel C, C-6).

Het trendmatig scenario is op het criterium effecten geur beoordeeld als neutraal binnen de bebouwde kom en licht negatief (0/-) buiten de bebouwde kom ten opzichte van de referentiesituatie. Hierbij wordt rekening gehouden met de geurnormen in de geurverordening. Het worstcase scenario scoort als rekening gehouden wordt de geurnormen in de geurverordening voor dit criterium negatief (-) ten opzichte van de referentiesituatie. Indien geen rekening gehouden wordt met de gemeentelijke geurnormen scoort het worstcase scenario zeer negatief (- -).

Endotoxinen

In paragraaf 5.4 is het blootstellingsrisico aan endotoxinen uit varkens en pluimveehouderijen in de gemeente Best weergegeven op basis van individuele en cumulatieve risicocontouren. In deze paragraaf wordt een verdieping gemaakt naar de beoordeling van het aantal personen dat wordt blootgesteld boven de gezondheidkundige advieswaarden.

Er bevinden in de gemeente Best 47 verblijfsobjecten binnen een individuele en/of cumulatieve risicocontour, die die op basis van het voorlopige toetsingskader worden blootgesteld aan situaties boven de gezondheidkundige advieswaarde m.b.t. endotoxinen van 30 EU/m³:

- 31 verblijfsobjecten behorende bij een veehouderij die zelf bijdraagt aan de verhoogde endotoxinen belasting (varkens / pluimvee);
- 1 verblijfsobject behorende bij een veehouderij die niet bijdraagt aan de endotoxine belasting;
- 6 verblijfsobjecten behorende bij een voormalige veehouderij;
- 9 verblijfsobjecten niet gerelateerd aan een (voormalige) veehouderij.

De verblijfsobjecten met een endotoxinebelasting boven de 30 EU/m³ liggen in het buitengebied. In totaal betreft dit 10,6% van alle verblijfsobjecten in het buitengebied. Als de bedrijfswoningen behorende bij een varkens- of pluimveehouderij buiten beschouwing worden gelaten is dit slechts 4% van de verblijfsobjecten in het buitengebied.

Zonder de toepassing van het voorlopig toetsingskader endotoxinen is in het trendmatig scenario sprake van een licht negatief effect (0/-) en in het worstcase scenario een negatief effect (-). Met toepassing van het toetsingskader zijn de effecten ten aanzien van endotoxinen neutraal (0) in zowel het trendmatig als het worstcase scenario.

Fijn stof

In paragraaf 5.4 van Deel A is ingegaan op de jaargemiddelde achtergrondconcentratie van fijn stof (PM₁₀) in het buitengebied van Best. Deze ligt tussen 18 - 19 µg/m³.

De EU hanteert een norm (maximum jaargemiddelde) van 40 µg/m³. Deze juridische norm voor fijn stof komt niet overeen met de gezondheidkundige advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). Het gezondheidsadvies van de WHO voor fijn stof (PM₁₀) bestaat uit een maximum jaargemiddelde concentratie van 20 µg/m³. Het WHO advies stelt de gezondheid van de mens centraal en is scherper dan die van de EU.

Het effect van fijn stof uitgaande van de gezondheidsadvieswaarde wordt in het trendmatig scenario beoordeeld als negatief (-) en in het worstcase scenario beoordeeld als zeer negatief (- -). Indien de gemeente Best toepassing geeft aan het voorlopig toetsingskader endotoxinen zal een toename in fijn stof emissie bij de pluimveehouderijen in het westelijk deel van het plangebied niet toegestaan zijn en de effecten in beide scenario's minder negatief zijn.

De gemeente Best stuurt door per locatie het type veehouderij (diersoort) vast te leggen en omschakelingen naar diersoorten waar er mogelijk sprake is van risico's alleen buitenplans toe te staan. Dit geeft de gemeente meer mogelijkheden om nieuwe inzichten t.a.v. volksgezondheid en omwonenden te betrekken bij een nieuwe afweging. Ten aanzien van specifiek geur, fijn stof en endotoxinen kan de gemeente ook sturen door te toetsen aan de gezondheidsadvieswaarden, bijvoorbeeld bij de toepassing van afwijkings- en wijzigingsbevoegdheden voor de veehouderij.

Een wettelijk toetsingskader voor de effecten van veehouderij op de gezondheid ontbreekt en er bestaan geen concrete normen of aan te houden afstanden die in acht genomen moeten worden bij ruimtelijke plannen. Uit de VGO-onderzoeken blijkt een correlatie tussen de afstand van omwonenden tot veehouderijen in de buurt en gezondheidsklachten van deze omwonenden. Leemten in kennis m.b.t. oorzaak en gevolg leiden er toe dat er vooralsnog geen beoordeling kan zijn van risico's die verbonden zijn aan extra blootstelling. Er lopen vervolgonderzoeken in het kader van VGO en naar de vraag hoe de uitstoot en verspreiding van endotoxinen gemeten of berekend kan worden met het oog op toekomstige beoordelingsinstrumentarium en normstelling. Aan de Gezondheidsraad is een adviesvraag voorgelegd over de aanpak van ammoniak in relatie tot de vorming van secundair fijnstof. Door het kennishiaat over veehouderij en gezondheidsrisico's is op het schaalniveau van een planMER nog geen effectbeoordeling van de scenario's te geven.

Externe veiligheid

Het aspect veiligheid maakt ook onderdeel uit van het aspect gezondheid. Het bestemmingsplan is conserverend van aard, legt de bestaande situatie vast en biedt geen relevante nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden, waardoor de externe veiligheidsrisico's niet zullen veranderen ten gevolge van het nieuwe bestemmingsplan. Aangezien geen sprake is van mogelijke significante milieueffecten ten aanzien van externe veiligheid is er geen noodzaak om dit thema nader te onderzoeken in dit MER. Wel is de veiligheidsregio in het kader van het nieuwe bestemmingsplan om advies gevraagd. Hieruit volgt dat bij nieuwe ontwikkelingen de beleidsregels 'Bereikbaarheid en bluswatervoorziening' worden toegepast.

6.1.6 Klimaatadaptatie en duurzame energie

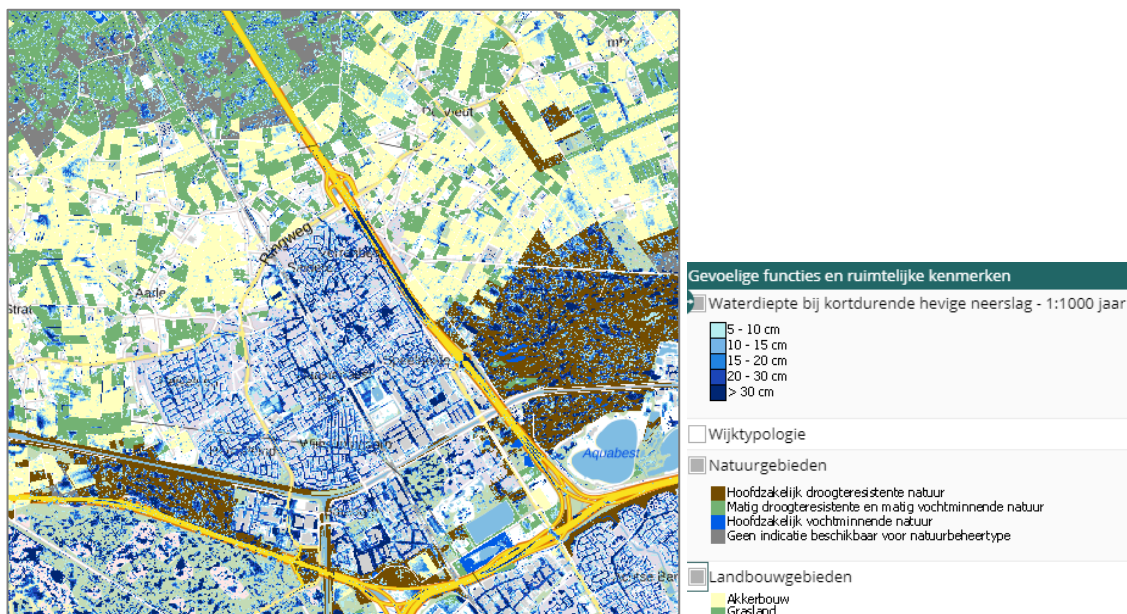
Klimaatadaptatie

Het klimaat verandert, ook in Nederland. De zeespiegel stijgt, de temperatuur gaat omhoog, het wordt droger en tegelijkertijd wordt de neerslag intenser en extremer. Voor de gemeente is het belangrijk zicht te hebben op de kwetsbaarheid van een gebied voor klimaatverandering. Want klimaatverandering beïnvloedt de veiligheid, gezondheid en economie. Met inzicht in de risico's wordt ook duidelijk welke (ruimtelijke) maatregelen nodig zijn. De klimaateffectatlas bevat een diversiteit aan kaarten, met informatie over mogelijke effecten, risico's en kwetsbare functies. Deze informatie kan in het milieueffectrapport worden gebruikt bij de beoordeling van effecten.

Uit deze klimateffectatlas volgen geen knelpunten voor het buitengebied van Best:

- Geen kans op overstromingen;
- Weinig tot geen wateroverlast;
- Lage grondwaterstanden;
- Het potentieel maximaal neerslagtekort is beperkt;
- Natuurbrandrisico in de natuurgebieden;
- Overwegend laag risico op droogtestress;
- Geen hittestress.

Figuur 24: Gevoelige functies en ruimtelijke kenmerken (Bron: Klimateffectatlas)

Toch kan klimaatverandering ook in het buitengebied van Best gevolgen hebben. De gevolgen van wateroverlast, hitte en droogte hebben verschillende effecten op de beheertypen en natuursoorten, maar ook op type ondergrond, gebruik, en biotische en abiotische factoren zoals waterkwaliteit. De transitieopgave van de landbouw en het vergroten van de biodiversiteit zijn verbonden met klimaatverandering.

Duurzame energie

De gemeente Best heeft duurzaamheid en duurzame ontwikkeling hoog in het vaandel. De gemeenteraad zet bij de invulling van dit thema met name in op het bereiken van een energieneutrale en afvalloze samenleving in 2030. Het buitengebied heeft specifieke kenmerken die kansen bieden om invulling te geven aan deze doelstellingen.

De relatief lage bebouwingsdichtheid maakt het gebied bijvoorbeeld geschikt voor grootschalige productie van zonne-energie. Bijvoorbeeld zonnepanelen op stallen en inrichting van zonnevelden. Bij de aanleg van zonnevelden dienen bodem- en flora en faunawaarden te worden geborgd.

Mestvergisting is een vorm van mestbewerking die gas of elektriciteit oplevert. Hiervoor stelt de IOV regels die overgenomen zijn het bestemmingsplan buitengebied, waardoor alleen ter plaatse

geproduceerde mest verwerkt mag worden. Hierbij moet ook zorggedragen worden voor een goede leefomgeving en moeten risico's voor de gezondheid uitgesloten zijn. De bebouwing moet qua aard en schaal passen in de omgeving.

Het plaatsen van windturbines kan een positieve bijdrage leveren aan het bereiken van de energiedoelstellingen (gemeente Best energieneutraal in 2030). Op provinciaal niveau zijn 'Zoekgebieden voor windturbines' aangewezen, maar die liggen niet in de gemeente Best. Vanuit landschappelijke oogpunt is er bij de gemeente terughoudendheid over windmolenparken. Kleinschalige, locatie gebonden vormen van windenergie zijn niet op voorhand uitgesloten. De landschappelijke inpasbaarheid en risicozonering is hierbij echter wel een aandachtspunt.

Aanvullend op de Structuurvisie Buitengebied is door de gemeente Best een ruimtelijk beleidskader opgesteld voor de mogelijkheden om installaties en/of bouwwerken ten behoeve voor opwekking van duurzame energie in het buitengebied te realiseren. Dit beleidskader is echter nog niet vastgesteld en daarom niet opgenomen in het bestemmingsplan. Het bestemmingsplan bevat daardoor geen ontwikkelingsmogelijkheden voor duurzame energie zoals zonnepanelenvelden en windmolens. Hiervoor moet een buitenplanse procedure doorlopen worden.

6.2 Effecten ontwikkelingen boomteelt

6.2.1 Mogelijke milieueffecten

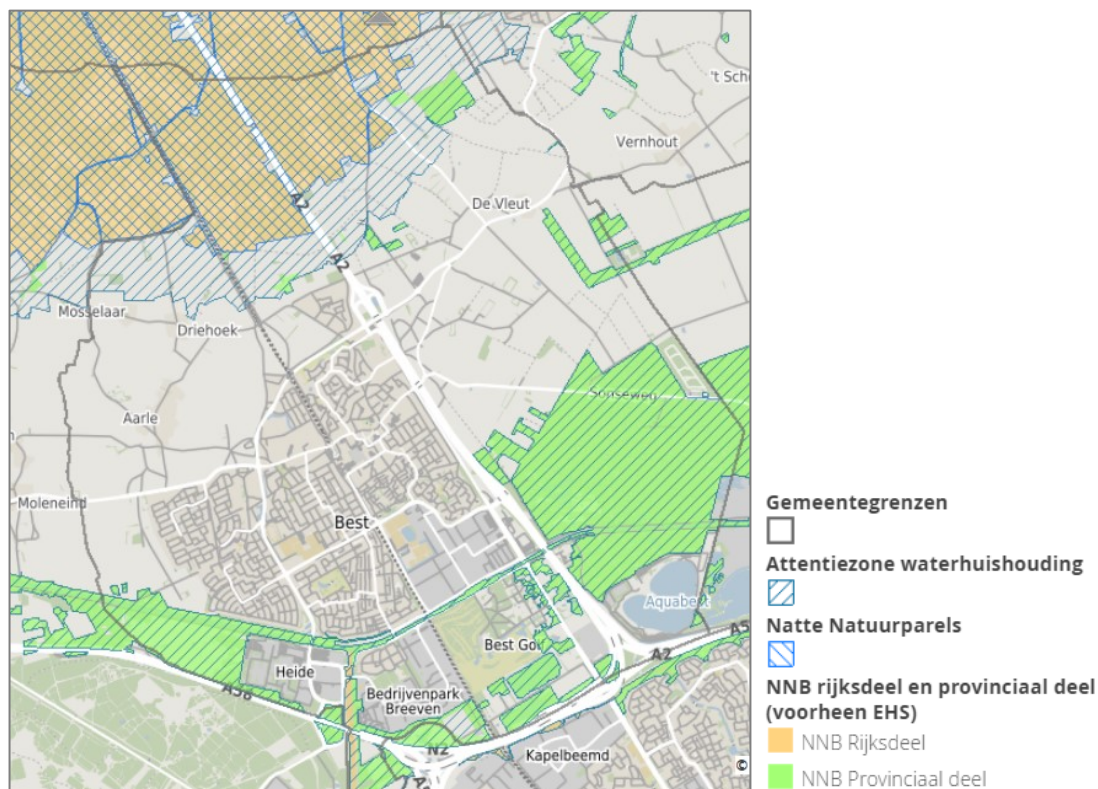
Bij gebruik van gronden voor boomteelt ziet het afwegingskader toe op het voorkomen van aantasting van negatieve gevolgen voor de waterhuishouding en natte natuur (verdroging).

6.2.2 Natte natuurparels en attentiegebieden NNB

De belangrijkste en meest waardevolle grondwaterafhankelijke natuurgebieden in Noord-Brabant zijn gelegen in voorheen zogenoemde "natte natuurparels": hydrologisch gevoelige gebieden die vanwege specifieke omstandigheden van bodem en water hoge natuurwaarden vertegenwoordigen. De natte natuurparels liggen binnen de NNB en zijn veelal ook aangeduid als Natura 2000-gebied. Grote delen van deze gebieden zijn gevoelig voor veranderingen in de waterhuishouding.

In het noorden van de gemeente Best liggen de Natte Natuurparels De Mortelen/Velderbosch en De Scheeken, onderdeel van de NNB. Deze gebieden zijn inclusief een beschermingszone, variërend van 300m tot 500m buiten het gebied, aangeduid als Attentiezone waterhuishouding.

Circa 5 km in westelijke richting ligt de Natte natuurparel Kampina en omgeving, onderdeel van het Natura2000 gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen. Gezien de relatief grote afstand tot het plangebied en het feit dat er dichterbij gelegen natte natuurparels zijn met een beschermingsregime, kunnen significant nadelige effecten voor de waterhuishouding met zekerheid uitgesloten worden. In het zuidelijk deel van de gemeente Best ligt van west naar oost provinciaal NNB (voorheen was dit de ecologische hoofdstructuur). Deze gebieden zijn ook aangeduid als een attentiezone waterhuishouding. Zie de ligging op Figuur 25. Enkele bestaande boomteeltbedrijven liggen binnen de attentiezones waterhuishouding.

Figuur 25: Natte natuurparel, NNB en attentiezone waterhuishouding (bron: Kaartbank Brabant, juli 2020)

Om te voorkomen dat de huidige hydrologische situatie van hydrologisch kwetsbare natuurgebieden (voorheen natte natuurparels genoemd) verder verslechtert wordt er een beschermingsbeleid gevoerd. Het beleid in deze gebieden is gericht op het verbeteren van de condities voor de natuur in de natte natuurparels en een externe bescherming tegen ingrepen die een ongewenste beïnvloeding van deze natuurwaarden kunnen hebben. Er is een hydrologisch standstill van toepassing in deze gebieden en in de beschermingszone er omheen. Er mogen in het gebied of in de omgeving geen activiteiten plaatsvinden die een verslechtering van de hydrologische situatie in de natte natuurparel tot gevolg hebben. Dit wordt geregeld via de provinciale Verordening Water, Waterschapskeur en bestemmingsplannen. Maatregelen voor hydrologisch herstel zijn bijvoorbeeld het dichten en verondiepen van waterlopen, het verhogen van het peil, het plaatsen van stuwen en het voorkomen van de aanleg van drainagemiddelen.

Conform het bepaalde in de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant is in het bestemmingsplan voor betreffende gronden de aanduiding 'overige zone – attentiegebied natuur netwerk brabant' opgenomen en voorzien van een omgevingsvergunningplicht. Dit betreft werkzaamheden en ingrepen, die mogelijk van invloed kunnen zijn op de waterhuishouding, zoals grondverzet, aanleg van nieuwe drainage en de aanleg van verharde oppervlakten. Agrarische bouwvlakken worden uitgezonderd van deze omgevingsvergunningplicht.

Binnen de natuurgebieden en de bufferzones (beschermingsgebieden c.q. attentiegebieden) worden alleen vergunningen voor extra onttrekkingen verleend indien de onttrekking geen negatief hydrologisch effect op verdrogingsgevoelige natuur heeft, dan wel indien deze negatieve effecten door compenserende maatregelen worden voorkomen.

6.2.3 Mogelijkheden om negatieve effecten uit te sluiten

Enkele bestaande boomteeltbedrijven liggen binnen de beschermingszones / attentiegebieden van De Mortelen/Velderbosch en De Scheeken. Nieuwe of grootschalige onttrekkingen (vanaf 10 m³/uur) in de beschermingszones zijn op grond van de provinciale omgevingsverordening uitgesloten. Kleinschalige onttrekkingen niet, daarvoor geldt een meldingsplicht.

Een toename van boomteelt kan leiden tot een toename van de watervraag (extra vraag om beregening en daarmee kans op meer grondwateronttrekkingen). Op basis van de gewasfactoren, percentage van de referentiegewasverdamping van Makkink (*KNMI/Hooghart en Lablans, bewerkt in het grondwaterzakboekje van Bram Bot, 2011*), ligt de gewasverdamping van een boomgaard in het groeiseizoen circa 35% (mei, augustus, september) tot 60% (juni/juli) hoger dan grasland. Buiten het groeiseizoen is dit verschil circa 10%. Hieronder is een voorbeeldberekening opgenomen van de watervraag voor teelt onder glas. De watervraag voor teelt onder glas is groter dan voor boomteelt.

$$1120 \text{ millimeter/jaar verbruik} - 750 \text{ millimeter/jaar neerslag} = 370 \text{ millimeter per jaar grondwater verbruik}$$

$$370 \text{ millimeter/jaar} * 10 \text{ ha} = 4 \text{ tot } 5 \text{ m}^3/\text{uur}$$

Met bovenstaande onttrekkingen is een maximaal aangenomen onttrekkingsdebiet van 10 m³/u, 1½ tot 2 maal zo veel als nodig. Kleinschalige onttrekkingen (tot 10 m³/uur) hebben een beperkte afstand (welke aanzienlijk kleiner is dan de beschermingszone van 300-500 meter), waarover een verlagend effect optreedt. Eventuele onderlinge beïnvloeding is niet of nauwelijks te verwachten waar de percelen / eigendommen onderling op grotere afstanden zijn gelegen.

Door de attentiezones waterhuishouding vast te leggen in het bestemmingsplan met de aanduiding 'overige zone – attentiegebied natuur netwerk brabant' en in deze zones via gebruiksregels extra/grotere grondwateronttrekkingen niet toe te staan, worden significant negatieve effecten door verdroging uitgesloten. Daarbij krijgen bestaande boomteelt percelen de aanduiding 'boomteelt'. Op percelen zonder deze aanduiding wordt nieuwe boomteelt niet toegestaan zonder omgevingsvergunning. De gemeente kan via een ontheffing van de gebruiksregels toestemming geven, indien er door de initiatiefnemer wordt onderbouwd dat er geen effecten zullen optreden.

6.3 Effecten overige ontwikkelingen

In het MER ligt de focus op de mogelijke milieugevolgen veehouderij omdat het voorgenomen planologisch beleid van de gemeente voor de veehouderij kan worden aangemerkt als een kader voor latere m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten, te weten besluiten over de omgevingsvergunning van veehouderijen met een omvang boven de drempelwaarde. Doordat het bestemmingsplan m.e.r.-(beoordelings)plichtig is door de ontwikkelingsruimte die wordt geboden aan veehouderijen dienen ook de milieugevolgen van overige ontwikkelingen in beeld gebracht te worden. Het gaat hier om:

- permanente en tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen;
- mestbewerking;
- huisvesting arbeidsmigranten;
- minicampings;

6.3.1 Teeltondersteunende voorzieningen

Teeltondersteunenden kassen

Oprichting van teeltondersteunende kassen binnen een agrarisch bouwvlak wordt binnen de bestemming 'Agrarisch' bij recht toegestaan tot maximaal 5.000 m². Binnen de groenblauwe mantel, Natuurnetwerk Brabant en de bestemming 'Agrarisch met waarden – Natuur- en landschapswaarden' wordt de oprichting van teeltondersteunende kassen conform provinciale regels niet toegestaan.

Permanente teeltondersteunende voorzieningen

Permanente teeltondersteunende voorzieningen worden voor onbepaalde tijd gebruikt en kunnen hoge voorzieningen (bakken op stellingen en regenkappen) en lage voorzieningen (containervelden) zijn. Vanwege de relatief grote ruimtelijke uitstraling, de duurzaamheid van de voorzieningen en het ontbreken van een directe relatie met het grondgebruik zijn permanente teeltondersteunende voorzieningen (teeltondersteunende kassen hiervan uitgezonderd, zie uitleg hiervoor) alleen toegestaan binnen het bestemmingsvlak 'Agrarisch-Agrarisch bedrijf' en buiten het bestemmingsvlak ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch – teeltondersteunende voorziening'.

Reeds bestaande, vergunde voorzieningen buiten het bestemmingsvlak zijn aangegeven met de nadere aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch – teeltondersteunende voorziening'.

Uitbreiding van een bouwvlak en/of differentiatievlak voor teeltondersteunende voorzieningen is mogelijk (kassen uitgezonderd). Binnen de groenblauwe mantel bedraagt de maximaal toegestane omvang teeltondersteunende voorzieningen 3 ha (bouwvlak incl. differentiatievlak). Door een differentiatievlak toe te kennen wordt geregeld dat ter plaatse geen gebouwen zijn toegestaan.

Tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen

Tijdelijke voorzieningen zijn voorzieningen die op dezelfde locatie worden gebruikt zo lang de teelt dit vereist, met een maximum van 8 maanden. Deze tijdelijke voorzieningen hebben een directe relatie met het grondgebruik. Oprichting van tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen is:

- rechtstreeks toegestaan op gronden met bestemming Agrarisch en Agrarisch – Agrarisch bedrijf;
- indien sprake is van oprichting van voorzieningen hoger dan 1,5 m en groter dan 3 ha binnen de aanduidingen groenblauwe mantel, leefgebied struweelvogels, leefgebied kwetsbare soorten en cultuurhistorisch vlak, is dit alleen via een omgevingsvergunning toegestaan.
- niet toegestaan in het Natuurnetwerk Brabant.

Het gebruikmaken van teeltondersteunende voorzieningen heeft effect op de ruimtelijk visuele kwaliteit van het landschap. Deze voorzieningen kunnen de openheid aantasten en een gevoel van landschappelijke verstoring teweegbrengen bij omwonenden of bezoekers aan het gebied. Met name de aanleg van hoge voorzieningen heeft nadelige effecten op de openheid van het landschap. Voor het landschapsbeeld heeft tijdelijk gebruik echter geen blijvend effect. Zodra het plastic is weggehaald is het oorspronkelijke beeld weer terug. Het gebruik vindt echter wel plaats in hetzelfde seizoen (voorjaar/zomer) als ook anderen (recreanten en inwoners) van het gebied 'genieten'.

Door tijdelijke voorzieningen rechtstreeks toe te staan is het niet mogelijk een afweging te maken of er sprake is van een onaanvaardbare aantastingen van cultuurhistorische- en aardkundige waarden. De waarden van de groenblauwe mantel en het natuurnetwerk (NNB) zijn wel beschermd.

Op agrarische percelen, die tevens een natuurwaarde hebben, kan tijdelijk gebruik wel een blijvende schade tot gevolg hebben. Het is mogelijk dat natuurwaarden direct worden aangetast en op den duur helemaal verdwijnen. Teeltondersteunende voorzieningen kunnen bijvoorbeeld barrières vormen voor kleine dieren en indien ze de bodem afsluiten worden veel dieren gehinderd bij het foerageren. Voor dieren die in de bodem leven en voor planten die ter plaatse groeien, raakt de bodem ongeschikt.

Om negatieve effecten op het gebied van natuur, landschap, cultuurhistorie, bodem en water te voorkomen kan de gemeente kiezen om in het bestemmingsplan tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen niet meer rechtstreeks toe te staan, maar met een afwijking waarin voorwaarden worden gesteld omtrent het niet aantasten van waarden. Ook kunnen tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen in omvang gemaximaliseerd worden, eventueel gedifferentieerd naar gebiedswaarden.

6.3.2 Mestbewerking

In de scenario's is het mogelijk dat op het bouwblok mestbewerking ten behoeve van ter plaatse geproduceerde mest plaatsvindt zonder nadere toetsing aan landschapswaarden of een vereiste landschappelijke inpassing. Dit levert een verstening van het bouwblok op of leidt eerder tot behoefte aan uitbreiding van het bouwblok. Het ruimtelijk beeld van het bouwblok verandert, aangezien hiervoor bouwwerken nodig zijn.

Mestbewerking resulteert in minder vrachtwagenbewegingen. Bij mestbewerking wordt water onttrokken aan de fractie. Het is mogelijk dat dit water wordt geloosd op oppervlaktewater. Op grond van de Waterwet is dit aan regels gebonden. Het houdt echter wel een risico in of de kwaliteit van het geloosde water voldoet aan de (vergunning)voorschriften.

6.3.3 Huisvesting arbeidsmigranten

De gemeente voert een terughoudend beleid met betrekking tot uitbreiding van de woonfunctie in het buitengebied. Dit geldt ook voor huisvesting van arbeidsmigranten. Voor de tijdelijke huisvesting is een gemeentelijke beleidsnotitie Huisvesting arbeidsmigranten (dd. 17 december 2014) opgesteld. Hierin zijn ook beleidsregels opgenomen voor huisvesting van arbeidsmigranten in het buitengebied. In dit bestemmingsplan wordt bij deze beleidsregels aangesloten. In afwijking van de geldende bestemmingsregeling is in dit bestemmingsplan geen mogelijkheid opgenomen voor het plaatsen van stacaravans of woonunits ten behoeve van huisvesting van arbeidsmigranten. Realisering van permanente voorzieningen voor huisvesting van tijdelijke werknemers is binnenplans ook niet mogelijk. Er is ook geen afwijkingsmogelijkheid opgenomen voor huisvesting van arbeidsmigranten in bestaande bedrijfsgebouwen en/of de bedrijfswoning. Alleen via een afzonderlijke planologische procedure kan huisvesting in specifieke omstandigheden onder voorwaarden worden toegestaan. Het is hiermee uitgesloten dat door het plan voor het milieu nadelige gevolgen kunnen ontstaan.

6.3.4 Minicampings

Minicampings zijn in beide scenario's uitsluitend mogelijk na een afwijkingsprocedure, waarin een afweging plaatsvindt dat geen onevenredige aantasting van andere belangen plaatsvindt. De verkeersafwikkeling is een dergelijk belang, waardoor er geen ongewenste situaties kunnen ontstaan.

